

သီလဟူသည်

ထီးချိုင့်မြို့ တည်တောဆရာတော်
အဂ္ဂမဟာ သဒ္ဓမ္မဇောတိကဇ
နိုင်ငံတော်သြဝါဒါစရိယ၊ မြန်မာစာသြဝါဒါစရိယ

စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခ

သီလဟူသည်

၆၁-၁၇၄

- ၂၅။ မှီခိုအားထားရာ
- ၂၆။ ကေသီသုတ်
- ၂၇။ ဒေဝဒတ်၏ဘဝ
- ၂၈။ သီလဆိုတာဘာလဲ
- ၂၉။ စေတသိကသီလ
- ၃၀။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ စောင့်သင့်, မစောင့်သင့်
- ၃၁။ သံဝရသီလ
- ၃၂။ ဘာကြောင့်သီလခေါ်သလဲ
- ၃၃။ ဒါနနှင့်သီလ
- ၃၄။ နာဂသုတ်
- ၃၅။ ဟိရိ, သြတ္တပုနှင့် အာဓိပတေယျ
- ၃၆။ မိမိကိုယ်ဟူသည်
- ၃၇။ သူတစ်ပါးဟူသည်
- ၃၈။ ပြောင်းသူခိုး သူတော်
- ၃၉။ သီလ၏အကျိုး
- ၄၀။ ဂရုဓမ္မဇာတ်
- ၄၁။ ဓမ္မပါလဇာတ်
- ၄၂။ ကြောက်ရခြင်းဘေး
- ၄၃။ သတ်၍မသေ စောလုံမေ
- ၄၄။ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးလေးပါး
- ၄၅။ လောကုတ္တရာအကျိုး
- ၄၆။ တမလွန်အကျိုး
- ၄၇။ နိဗ္ဗာန်အထိအကျိုးပေး
- ၄၈။ သီလအပြား
- ၄၉။ သီလညစ်နွမ်းခြင်း
- ၅၀။ သီလဖြူစင်ကြောင်း
- ၅၁။ သင်္ဂဇာစကားပုံ
- ၅၂။ သတ္တဇဋိလသုတ်
- ၅၃။ ဝတ်ကျေဝတ်ကုန်သီလစောင့်သူ
- ၅၄။ သီလကို အလေးအမြတ်ပြု၍စောင့်သူ
- ၅၅။ သာသနာတော်ကို ယုံကြည်သူများ

- ၆၁
- ၆၂
- ၆၇
- ၆၉
- ၇၂
- ၇၄
- ၇၉
- ၈၁
- ၈၃
- ၈၅
- ၉၈
- ၉၉
- ၁၀၀
- ၁၀၃
- ၁၀၈
- ၁၁၆
- ၁၂၃
- ၁၂၅
- ၁၂၇
- ၁၃၁
- ၁၃၅
- ၁၃၇
- ၁၄၁
- ၁၄၃
- ၁၅၃
- ၁၅၅
- ၁၅၉
- ၁၆၂
- ၁၆၄
- ၁၆၇
- ၁၇၁

ဤစာနိဒါန်း ပုဂံပန်းဖြင့်

ထီးချိုင့်မြို့၊ နိုင်ငံတော်ဩဝါဒါစရိယ၊ မြန်မာစာဩဝါဒါစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာ သဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ၊ ကျေးဇူးတော်ရှင် သက်တော်ရှည် တည်တောဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ထေရာဝါဒ ဓမ္မစာပေ အစစ်အမှန်များကို သာသနာတော်အရှည်ခံ၍ ထာဝစဉ် တည်တံ့ပြန့်ပွားရေးကို ရှေးရှုကာ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၃၀-ကျော်ကာလမှစ၍ ယနေ့ထက်တိုင် ဓမ္မဗျူဟာစာစောင်တွင် သာသနာပန်းခိုင် ဓမ္မစာပန်းချိုတို့ကို ဓမ္မစာတော်ဖတ် ရဟန်းရှင်လူများနှင့် သုတေသီများ ဗဟုသုတစုံလင်စွာ လွယ်လင့်တကူ လေ့လာ မှတ်သား ဖတ်ရှုနိုင်ကြစေရေးအတွက် ရှုဒေါင့်အဖုံဖုံ ကဏ္ဍအစုံစုံ အရောင်အသွေး ကြည်လင်ပြတ်သားစွာဖြင့် ခြယ်မှုန်းရေးဆွဲ ဖွဲ့ဆိုသီကုံးနေ စဲ ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မဗျူဟာ စာပေစင်မြင့်ထက်တွင် လစဉ်နှစ်စဉ် ဖူးပွင့်ဝေဆာလျက် ရှိပါသော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဓမ္မစာပဒေသာ ပန်းမာလာတို့ကို ဆွတ်ယူပန်ဆင်နေကြသူများ၊ ပျား၊ဝိတုန်း၊ လိပ်ပြာပမာ ဝတ်မှုန်တို့ကို စုပ်ယူ သောက်သုံး သိမ်းဆည်း သိုမှီးထားလိုကြသော ဓမ္မစာတော်ဖတ်ပရိသတ်ကြီးတို့က အခန်းဆက် ဆောင်းပါးရှည်ကြီးများကို လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေပေးပါရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြပါသည်။ သို့အတွက် ဆရာတော်ဘုရားကြီး စုဆောင်းရှာဖွေ တင်ဆက်ခဲ့သည့် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေပြီဖြစ်သော ဆရာကြီး ဦးဖူးခေါင်း၏ ဒုဋ္ဌဂါမဏိကွက်စိပ်၊ ဆရာဇီဝကကွက်စိပ်၊ ခန္ဓာပုရကွက်စိပ်၊ မင်းကုသကွက်စိပ်တို့ကို လုံးချင်းအဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ (ဝိသာခါကွက်စိပ်တစ်ခုသာ အကြောင်းမညီညွတ်ခဲ့ပါ၍ မထုတ်ဝေနိုင်သေးပါ။) အခွင့်အခါရောက်လာသည့်အချိန်တွင် ဝိသာခါကွက်စိပ်အပါအဝင် အခြားကွက်စိပ်စာပေတို့ကို ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပါမည်။ မန်လည်စကားပုံကို မန်လည်စကား အညွန့်အဖူးများအဖြစ် ဒုတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် သတ္တဝါအစဖြစ်ပုံ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဟူသည်နှင့် အရိယာဟူသည်တို့ကို ယခုအခါ သုံးအုပ်တွဲ၍ တတိယအကြိမ်အဖြစ် တင်ဆက်နိုင်ခဲ့ပြီး

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ကထာစဉ်တရားတော်များကို တည်တောဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဒါနကထာအဖွင့်ကို “ဒါနဟူသည်”၊ သီလကထာအဖွင့်ကို “သီလဟူသည်”၊ သဂ္ဂကထာအဖွင့်ကို “ဘဝချမ်းသာဟူသည်”၊ မဂ္ဂကထာအဖွင့်ကို “မဂ်ဟူသည်” အဖြစ် ရေးသားချီးမြှင့်ပေးခဲ့သည်များကို လုံးချင်းစာအုပ်များ ထုတ်ဝေခဲ့ရာ နှစ်အတန်ကြာ သွားခဲ့ပါပြီ။ လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် မရောက်ရှိသေးသော ကာမာဒိနဝကထာအဖွင့်ကို “ကာမဟူသည်” (၁၉၉၅-ခုနှစ်) တွင် လည်းကောင်း၊ နိက္ခမာနိသံသကထာအဖွင့်ကို “ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသည်” (၁၉၉၄-ခုနှစ်) တွင်လည်းကောင်း ပထမအကြိမ်အဖြစ် ထုတ်ဝေလျက် ရှိပါသည်။

သို့ပါ၍ (၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မတ်လ) တွင် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော နှစ်အတန်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သော “ဒါနဟူသည်၊ သီလဟူသည်” ကို ပေါင်းပြီး ယခု တတိယအကြိမ် တင်ဆက်အပ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ ကျန်ရှိသော ကထာစဉ် လုံးချင်းစာအုပ်များကို အဆက်မပြတ် တင်ဆက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် ကျေးဇူးတော်ရှင် သက်တော်ရှည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကထာစဉ်တရားတော်တို့ကို အခွင့်သင့်သောအခါ တစည်းတပေါင်းတည်း ကျမ်းစာအုပ်ကြီးအဖြစ် ထုတ်ဝေရန် ဓမ္မဗျူဟာစာစဉ်မှ ရည်ရွယ်ရင်းရှိပါကြောင်း ကြိုတင်အသိပေးအပ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်အထိ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းသော ဒါနတရားဖြင့် အင်အားအလျောက် ပကာသနကင်းစွာ နည်းများမဟူ လှူဒါန်းကြခြင်းဖြင့် ဒါနပိုင်ရှင် ဖြစ်နိုင်ရန် အတွက်လည်းကောင်း၊ သီလ၏ စွမ်းအားကြောင့် သုဂတိဘဝတွင် အသက်ရှည်ရှည် အနာကင်းစွာဖြင့် သီလပိုင်ရှင် ဖြစ်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ဒါနဟူသည်နှင့် သီလဟူသည်ကျမ်းတွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အသေးစိတ် ညွှန်ပြသွန်သင်မှုအတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် အသက်ရှည်ရှည် အနာကင်းကင်း ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြည့်စုံစွာ နေနိုင်ကြပြီး ဒါန၊ သီလပြုတိုင်း “ဣဒံ မေ ပုညံ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု” ဟု နိဗ္ဗာန်လက်မှတ်ကို အရယူတော်မူခြင်းဖြင့် သာသနာ့အမွေစစ်စစ်ကို ခံယူနိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆုမွန်ဆန္ဒပြုလျက် ဤစာနိဒါန်း ပုလဲပန်းဖြင့် ကန်တော့ပန်း ဆင်သအပ်ပါသတည်း။

မေတ္တာစိတ္တေန
ဓမ္မဗျူဟာ-သုဇာမြင့် (တာဝန်ခံ)

သီလဟူသည်

မိုးခိုအားထားရာ

သာသနော ကုလပုတ္တာနံ၊

ပတိဋ္ဌာ နတ္ထိ ယံ ဝိနာ။

အာနိသံသပရိစ္ဆေဒံ၊

တဿ သီလဿ ကော ဝဒေ။

“ဒါနဟူသည်”ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ဖြင့် လှူဒါန်းပေးကမ်းခြင်းနှင့်စပ်တဲ့ အခြင်းအရာကို တင်ပြပြီးတဲ့နောက် “သီလဟူသည်”ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ဖြင့် သီလနှင့်ပတ်သက်တဲ့ အခြင်းအရာများကို ဆက်လက် တင်ပြလိုတဲ့အတွက် “သာသနော ကုလပုတ္တာနံ”အစရှိတဲ့ ဤ ဂါထာကို ဖော်ပြလိုက်ရပါတယ်။ ဒီဂါထာဟာ မိမိစိတ်ကူးနဲ့ ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ဂါထာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ သီလနိဒ္ဒေသအပိုင်းက ထုတ်နုတ် ဖော်ပြအပ်တဲ့ ဂါထာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂါထာရဲ့ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကတော့-

ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားရဲ့ အဆုံးအမတော်ကို ယုံကြည်စွာ လိုက်နာ ကျင့်ကြံ နေကြတဲ့ အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်းသမီးများအတွက် ထောက်ရာ တည်ရာ အားထားရာဟာ သီလသာလျှင် ရှိတယ်။ သီလမှတစ်ပါး ထောက် ရာတည်ရာ အားထားရာ မရှိဘူး။ ထိုသီလရဲ့ အကျိုးတရားဟာလည်း အင်မ တန် ကြီးမား များပြားတယ်။ သီလရဲ့အကျိုး ကုန်အောင် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မှ ဟောကြား ရေးသား တင်ပြနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီဂါထာကို

အစချီသည်ကပင် “သာသနေ” လို့ အစချီထားပါတယ်။ ဒီလိုအစချီထားခြင်းဟာ အကြောင်းထူးရှိနေလို့ပါပဲ။ အကြောင်းထူးဆိုတာ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓကို ယုံသူမယုံသူ

ဤကမ္ဘာလောက အတွင်းမှာ ဘုရားပွင့်တယ်ဆိုသော်လည်း လေးကျွန်းတစ်မြင်းမိုရ် တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာပွင့်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ မဇ္ဈိမဒေသ ကွက်ကွက်ကလေးမှာသာ ဘုရားပွင့်ပါတယ်။ မဇ္ဈိမဒေသအရပ်ဟာ လေးကျွန်းတစ်မြင်းမိုရ်နှင့် နှိုင်းစာခဲလျှင် အလွန်ပင် သေးငယ်လှပါတယ်။ ဘုရားပွင့်ရာ မဇ္ဈိမတိုက်မှာသော်လည်း ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် ပြိုင်ဘက် တိတ္ထိဘုရားရဲ့ ဘက်တော်သား အမြောက်အမြား ရှိနေကြတယ်။ အဲဒီ တိတ္ထိဘက်တော်သားများဟာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား အဆုံးအမတော်ကို ယုံကြည်သူတွေ မဟုတ်ကြဘူး။

လောကမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ တရားမင်တယ်ဆိုတဲ့အတိုင်း တိတ္ထိဘက်တော်သားတွေဟာ ဘုရားရှင်ကို မခင်ကြဘူး။ ဘုရားရှင်ကို မခင်လေတော့ ဘုရားရှင်ကို မယုံကြည်ဘူး။ ဘုရားရှင်ကို မယုံကြည်လျှင် ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်ကိုလည်း ဘယ်မှာ ယုံကြည်ပါ့မလဲ။ ဒါကြောင့် ဘယ်လောက်တိကျမှန်ကန်တဲ့ တရားကို ဘုရားရှင်က ဟောပေမယ့် သူတို့ကတော့ ဟားတိုက်ပြီး ပြက်ရယ်ပြုကြပေလိမ့်မယ်။ ယုံကြည်လိုက်နာကြမှာတော့ မဟုတ်ပေဘူး။ ထိုသူတို့အတွက် ဘုရားရှင်ရဲ့အဆုံးအမ(တရားတော်)ဟာ ဘာမျှ တန်ဖိုးမရှိဘူး။ တန်ဖိုးမရှိလို့ ထိုသာသနာပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုလည်း ဘုရားရှင်က ရည်ရွယ်ပြီး တရားမဟောခဲ့ပါဘူး။ ဒီနေရာမှာ အင်္ဂုတ္တရ စတုက္ကနိပါတ်ကလာတဲ့ ကေသီသုတ်ကို ထုတ်နုတ်တင်ပြပါဦးမယ်။

ကေသီသုတ်

ကေသီဆိုတာ မြင်းရိုင်းများကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတတ်တဲ့ မြင်းဆရာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နေ့သောအခါ မြင်းဆရာ ကေသီဟာ ဘုရားရှင်ထံ အဖူးအမြော် ရောက်ခဲ့တယ်။ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ပြီး သင့်တယ်တဲ့နေရာမှာ ထိုင်နေတဲ့ မြင်းဆရာကေသီကို ဘုရားရှင်က-

“ကေသီ... သင်ဟာ မြင်းဆရာလို့ ထင်ရှားသူဖြစ်တယ်။ မြင်းရိုင်းများကို ယဉ်ကျေးအောင် ဘယ်လို ဆုံးမသလဲ”

“အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်ဟာ မြင်းရိုင်းများကို အနုနည်းနှင့်လည်း ဆုံးမပါတယ်၊ အကြမ်းနည်းနှင့်လည်း ဆုံးမပါတယ်၊ အနုအကြမ်းနည်းနှင့်လည်း ဆုံးမပါတယ်ဘုရား။”

“ကေသီ... အကယ်လို့ သင်ရဲ့ မြင်းရိုင်းဟာ အနုနည်းနှင့်လည်း အဆုံးအမ မခံ၊ အကြမ်းနည်းနှင့်လည်း အဆုံးအမ မခံ၊ အနု၊ အကြမ်းနည်းနှင့်လည်း အဆုံးအမ မခံလျှင် အဲဒီ မြင်းရိုင်းကို ဘယ်လို လုပ်သေးသလဲ”

“မှန်ပါ၊ အဆုံးအမကို ဘယ်လိုမှ နားမထောင်တဲ့ မြင်းရိုင်းကိုတော့ တပည့်တော် သတ်ပစ်ပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့ နာမည်ပျက် မခံချင်လို့ပါပဲဘုရား၊ အရှင်ဘုရားကိုလည်း လျှောက်ထားပါရစေ၊ အရှင်ဘုရားဟာ ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတတ်တဲ့ အတုမဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူပါတယ်၊ ဆုံးမထိုက်သူများကို ယဉ်ကျေးအောင် ဘယ်လို ဆုံးမတော်မူတယ်ဆိုတာ မိန့်တော်မူစေချင်ပါတယ် အရှင်ဘုရား။”

“ကေသီ... ငါလည်း အသင် မြင်းရိုင်းကို ဆုံးမသလို အနုနည်း၊ အကြမ်းနည်း၊ အနုအကြမ်းနည်းတို့နှင့် ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတော်မူတယ်၊ ကေသီ ငါ့ရဲ့ အနုနည်းနဲ့ ဆုံးမပုံက ဟောဒါက ကာယသုစရိုက်- ဟောဒါက ကာယသုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက ဝစီသုစရိုက်-ဟောဒါက ဝစီသုစရိုက်ရဲ့ အကျိုး၊ ဟောဒါက မနောသုစရိုက်-ဟောဒါက မနောသုစရိုက်ရဲ့အကျိုး ဖြစ်တယ်၊ ဟောဒါက လူဖြစ်တယ်၊ ဒါကတော့ နတ်ဖြစ်တယ်လို့ အနုနည်းနဲ့ ဆုံးမတော်မူတယ်”

“အကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမပုံက ဟောဒါက ကာယဒုစရိုက်-ဟောဒါက ကာယဒုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက ဝစီဒုစရိုက်-ဟောဒါက ဝစီဒုစရိုက်ရဲ့ အကျိုး၊ ဟောဒါက မနောဒုစရိုက်-ဟောဒါက မနောဒုစရိုက်ရဲ့အကျိုး ဖြစ်တယ်၊ ဟောဒါက ငရဲ၊ ဟောဒါကတော့ တိရစ္ဆာန်လို့ ဤကဲ့သို့ အကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမတော်မူတယ်”

“အနုအကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမပုံက- ဟောဒါက ကာယသုစရိုက်-ဟောဒါကတော့ ကာယသုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက ကာယဒုစရိုက်-ဟောဒါက ကာယဒုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက ဝစီသုစရိုက်-ဟောဒါက

ဝစီသုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက ဝစီဒုစရိုက်- ဟောဒါက ဝစီဒုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက မနော သုစရိုက်-ဟောဒါက မနောသုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက မနောဒုစရိုက်- ဟောဒါက မနောဒုစရိုက်ရဲ့အကျိုး၊ ဟောဒါက လှ၊ ဟောဒါက နတ်၊ ဟောဒါက ငရဲ၊ ဟောဒါက တိရစ္ဆာန်၊ ဟောဒါက ပြိတ္တာလို့ အနုအကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမတော်မူတယ်”

“မှန်ပါ။ လျှောက်ထားပါရစေဦး အရှင်ဘုရား၊ အကယ်လို့ အရှင်ဘုရားရဲ့ ဆုံးမထိုက်သူဟာ အနုနည်းနှင့်ဆုံးမတာကိုလည်း မခံ၊ အကြမ်းနည်းနှင့်ဆုံးမလည်း မခံ၊ အနုအကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမတာကိုလည်း မခံယူခဲ့လျှင် ဘယ်လိုများ ပြုလုပ်ပါသေးသလဲ အရှင်ဘုရား”

“ကေသီ... ငါ ဆုံးမထိုက်သူဟာ အကယ်လို့ အနုနည်းနှင့်ဆုံးမလို့လည်း မရ၊ အကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမလို့လည်း မရ၊ အနုအကြမ်းနည်းနှင့် ဆုံးမလို့လည်း မရခဲ့လျှင် သင်သည် မြင်းကို သတ်ပစ်သလို ငါလည်း ထိုသူရိုင်းကို သတ်ပစ်တော်မူတယ်”

“အရှင်ဘုရား... သူ့အသက် သတ်ခြင်းအမှုကို ရှင်ပင်ဘုရားဟာ ပြုတော်မမူဘူး မဟုတ်ပါလား၊ သို့ပါလျက် အဘယ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ထိုသူရိုင်းကို သတ်ပစ်တော်မူတယ်လို့ မိန့်တော်မူပါသလဲဘုရား”

“ကေသီ... ငါဘုရားဟာ သူ့အသက်သတ်ခြင်းကို မပြုလုပ်တာ မှန်တယ်၊ အမှန်ကတော့ ဆုံးမလို့ မရမည့်သူကို ဆုံးမထိုက်သူလို့ ငါဘုရား အသိအမှတ် မပြုတော့ဘူး၊ ထိုသူအတွက် ငါဘုရား တရားဟောတော်မမူဘူး၊ ဤသည်ကိုပင် ငါဘုရား သာသနာတော်၌ သတ်ပစ်တယ်လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်”

“မှန်လှပါ ဆုံးမလို့ မရမည့်သူကို အသိအမှတ် မပြု၊ လျစ်လျူရှုခြင်းဟာ ထိုသူရဲ့အတွက် တိုးတက်မှု သေသောကြောင့် သတ်ပစ်သည်ဟု ဆိုထိုက်လှပါပေတယ်၊ အရှင်ဘုရား... ဤ ဓမ္မဒေသနာတော်ဟာ အလွန်နှစ်သက်စရာ ကောင်းလှပါတယ်၊ ဤယနေ့မှစပြီး တပည့်တော်ကို ရတနာသုံးပါးအား ယုံကြည်ဆည်းကပ်တဲ့ ဥပါသကာ ဒါယကာလို့ မှတ်ယူတော်မူပါ အရှင်ဘုရား”

ယခုတင်ပြခဲ့တဲ့ ကေသီသုတ်ရဲ့ ဆိုလိုရင်းက ဘုရားရှင်ရဲ့ တရားတော်ဟာ လူတိုင်းရဲ့အတွက် မဟုတ်ဘူး၊ သာသနာကို သက်ဝင် ယုံကြည်တဲ့ အမျိုးကောင်းသား၊ သမီးတို့အတွက်သာ ဖြစ်တယ်။ သာသနာတော်ကို မယုံကြည်တဲ့ သူတို့ကိုတော့ ဘုရားရှင်က စောစောတုန်းကတည်းကပင်လျှင် လျစ်လျူရှုထားပြီး ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သာသနာတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူတို့အတွက် အားကြီးသော မှီခိုအားထားစရာ ဘာရှိသလဲဆိုလျှင် သီလသာ ရှိတယ်။ သီလမှတစ်ပါး ဘာမျှ အားထားမှီခိုစရာ မရှိပါဘူးလို့ ထိုဂါထာက ပြဆိုပါတယ်။

မှီခိုစရာတွေ

လောကသဘောအားဖြင့် မှီခိုအားထားစရာတွေဟာ အများအပြား ရှိပါတယ်။ ရှေးဦးစွာ မိခင်နှင့် ဖခင်တို့ဟာ မိမိတို့ရဲ့ မှီခိုအားထားစရာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အမိတည်းဟူသော မှီရာတည်ရာ၊ အဖတည်းဟူသော မှီရာတည်ရာ မရှိခဲ့လျှင် လောကမှာ လူတစ်ယောက်ရယ်လို့ ပေါ်ပေါက်လာဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ ပြီးတော့ လင်ဟာလည်း မယားရဲ့ အားထားမှီခိုစရာ ဖြစ်သလို မယားဟာလည်း လင်ရဲ့ မှီခိုအားထားစရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါသာ မကသေးဘူး၊ ဆွေမျိုးဉာတိ မိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆိုတာတွေဟာလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မှီခိုစရာ အားထားစရာ ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ နို့ပြီး မိမိမှာရှိတဲ့ ရွှေငွေပစ္စည်း တန်ခိုးအာဏာ လယ်ယာကွဲနွား သမီးသား ဆိုတာတွေဟာလည်း အထိုက်အလျောက် မှီခိုစရာ အားထားစရာတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သို့သော် ထိုထိုသော မှီခိုစရာ အားထားစရာတွေဟာ အစဉ်အမြဲ မှီခိုစရာ အားထားစရာတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ ခေတ္တခဏမျှ မှီခိုအားထားရခြင်း ဖြစ်တယ်။

ဥပမာ- မိခင်၊ ဖခင် ဆိုကြပါစို့။ မိခင်နှင့် ဖခင်ဟာ သားသမီးတို့ရဲ့ မှီခိုအားထားစရာဆိုတာ မှန်ပါရဲ့။ သို့ပေမယ့် ဒီမိခင် ဖခင်တို့ဟာ သားသမီးများကို အမြဲယုယပြီး အလိုလိုက် အကြိုက်မထားနိုင်ကြဘူး။ တော်တော်ကြာ အိုမင်းပြီး ယိုယွင်းပျက်စီးကြမှာတွေ ဖြစ်တယ်။ ထို့အတူ ကျန်တဲ့ မှီခိုအားထားစရာတွေဟာလည်း အစဉ်ထာဝရ မှီခိုလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ခေတ္တခဏမျှသာ မှီခိုအားထားလို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အစဉ်ထာဝရ မှီခိုအားထားစရာကတော့

အပြင် ဗဟိဒ္ဓမှာ ရှာဖွေလို့ မတွေ့နိုင်ပါ။ မိမိရဲ့ အတွင်းအဇ္ဈတ္တမှာသာ ရှာဖွေလို့ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ အတွင်းအဇ္ဈတ္တမှာ ရှာဖွေလို့တွေ့တဲ့ တရားကတော့ “သီလတရား” ဖြစ်ပါတယ်။ ဤ သီလတရားကသာ ယခုဘဝကစပြီး နိဗ္ဗာန် ရသည့်တိုင်အောင် အမှန်တကယ် မှီခိုအားထားစရာ အစစ် ဖြစ်ပါတယ်။ သီလမှတစ်ပါး အဟုတ်အမှန် အားထားစရာဟာ ဘာမှ မရှိပါဘူး။

ဒီနေရာမှာ ပြောစရာ စကားကျလေး ရှိနေပါသေးတယ်။ လောကမှာ အထွတ်ဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်လို့ အတိုင်းမသိတဲ့ ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ တဲ့ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးဟာကော အားထားရာ မှီခိုရာ အစစ် မဟုတ်ဘူးလားလို့ မေးစရာရှိနေပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံးပါးဟာလည်း အားထားမှီခိုရာ မှန်ပါတယ်။ သို့သော် မှီခိုရာဟာ အပ မှီခိုရာသာဖြစ်တယ်။ အတွင်းမှီခိုရာ မဟုတ်ဘူး။ အတွင်းမှီခိုရာ မဟုတ်တဲ့အတွက် တကယ် အရေးကြိုတဲ့အခါမှာ ထောက်တည်ရာမရ ဖြစ် တတ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဥပမာနှင့်ပြကြပါစို့။ မင်းခစား ယောကျ်ားဟာ မင်းကို ဆည်းကပ်တယ်ဆိုလျှင် မင်းကို အမှီပြုပြီး ကြီးပွားလိုတဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်။ မင်းကို မှီခိုရုံနှင့် ကြီးပွားသလားဆိုတော့ မှီခိုရုံနှင့် မကြီးပွားဘူး။ မင်း နှစ် သက်တဲ့ အလုပ်အကိုင်ကို လုပ်ကိုင်ပါမှ ကြီးပွားနိုင်တယ်။ မင်းနှစ်သက်တဲ့ အလုပ်ကို မလုပ်ဘဲ ဆန့်ကျင်တဲ့ အလုပ်ကို လုပ်ခဲ့လျှင် မကြီးပွားတဲ့အပြင် ကြီးမားတဲ့ ပျက်စီးခြင်းမျိုးကိုတောင် ဆိုက်ရောက်တတ်ပါသေးတယ်။

ဤဥပမာအတူ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်တယ်ဆိုတာ ရတနာသုံးပါးကို မှီခိုပြီး မိမိ ကြီးပွား ချမ်းသာလိုတဲ့အတွက် ဖြစ်တယ်။ ဒါဖြင့် ဆည်းကပ် မှီခိုရုံမျှနှင့် ကိုယ်ထင်သလို ကြီးပွားချမ်းသာနိုင်ပါ့မလား ဆိုတော့ ရတနာသုံးပါးရဲ့ အဆုံးအမကို နားထောင်လျှင် ရတနာသုံးပါးရဲ့ အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်လျှင် အမှန်ပင်ကြီးပွားချမ်းသာနိုင်ခွင့် ရှိပါတယ်။ ရတနာ သုံးပါးရဲ့စကား နားမထောင်ဘဲ ကိုယ်ထင်ရာ ကိုယ်လုပ်နေလျှင် ကြီးပွား ချမ်းသာခွင့် မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုရားကို ကြည်ညိုလှချည်ရဲ့လို့ ဘုရားရှင် ရဲ့ သက်န်းစွန်းကို ကိုင်ပြီး ဘုရားရှင်ရဲ့နောက်က တကောက်ကောက် လိုက်

နေစေကာမူ အကျင့်သီလမရှိ ကိလေသာ ဆူကြွနေသူအဖို့ ဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဘုရားရှင်ဟာ ထိုသူရဲ့ မှီခိုရာ တည်ရာ အားထားရာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဤအကြောင်းကို ဘုရားရှင်က-

“သင်္ဃာဋီကဏ္ဍေ စေပိ မေ ဘိက္ခဝေ ဂဟေတွာ ဘိက္ခု ပိဋိတော အနုဗန္ဓာ” စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ဒေဝဒတ်ရဲ့ ဘဝတစ်စိတ်မျှကို ထုတ်နုတ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ဒေဝဒတ်၏ဘဝ

ဘုရားရှင်နှင့် ဒေဝဒတ်တို့ဟာ ဝမ်းကွဲညီနောင်များဖြစ်ရုံမျှမက ဒေဝဒတ်ဟာ ဘုရားလောင်းရဲ့ ကြင်ယာတော် ယသောဓရာရဲ့ မောင်တော်အရင်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရားရှင် ကပိလဝတ်ပြည်ကို ရှေးဦးစွာ ကြွချီတော်မူလာသောအခါ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးက သာကီဝင်အပေါင်းတို့ကို ခေါ်တော်မူပြီး သာကီဝင်မင်းသားအပေါင်း ၅၂၀၀၀-တို့ကို သာသနာတော် ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုစေခဲ့ပါတယ်။ ထိုစဉ်က ဒေဝဒတ်ဟာ ရဟန်း မပြုခဲ့သေးပါဘူး။ နောင်သောအခါ သာကီဝင်မင်းတို့က “ငါတို့သားများကတော့ သာကီဝင်မင်းမျိုးဖြစ်လို့ ရဟန်းပြုကြပြီ။ သူတို့ကတော့ သာကီဝင်မျိုး မဟုတ်လို့ ထင်ပါရဲ့။ ရဟန်းမပြုကြပါကလား” လို့ ကဲ့ရဲ့ကြတဲ့အတွက် ရှေးဦးစွာ သုက္ကောဒနမင်းရဲ့သားတော် မဟာနာမ်က ရဟန်းပြုဖို့ အကြံရပြီး ညီရင်း အနုရုဒ္ဓါနှင့် တိုင်ပင်ခဲ့တယ်။ ဒီအခါ အနုရုဒ္ဓါက သူ ရဟန်းဝတ်ပါ့မယ်။ နောင်တော်မဝတ်ပါနှင့်လို့ ဝန်ခံပြီး ရဟန်းပြုဖို့အတွက် မင်းသားအချင်းချင်း သွေးဆောင်တော့မှ (၁) အနုရုဒ္ဓါ၊ (၂) ဘဒ္ဒိယ၊ (၃) အာနန္ဒာ၊ (၄) ဘဂု၊ (၅) ကိမိလ၊ (၆) ဒေဝဒတ် မင်းသား ခြောက်ဦးတို့ဟာ ဥပါလိဆတ္တာသည်ကို ခေါ်ယူပြီး အားလုံး ရဟန်းပြုခဲ့ကြတယ်။

ဥပါလိနှင့်တကွ မင်းသားခြောက်ဦး ရဟန်းပြုကြရာမှာ ပထမဝါမှာပင် အရှင်ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူတယ်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါကတော့ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ရပြီး မဟာဝိတက္ကသုတ္တန်ကို နာခံတော်မူရလို့ ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရောက်တယ်။ အရှင်အာနန္ဒာကတော့ သောတာပန်ဖြစ်တယ်။ အရှင်ဒေဝဒတ်ကတော့ သမာပတ်ရှစ်ပါးကို ရလို့ ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ ဈာန်အဘိညာဉ်တန်ခိုးနဲ့

ပြည့်စုံခဲ့တယ်။ အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ကိမိလတို့ကတော့ ပထမဝါမှာ တရားထူး မရကြဘဲ နောက်မှ ဝိပဿနာပွားများလို့ ရဟန္တာအဖြစ် ဆိုက်ရောက်ကြ တယ်။ အရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ ခပ်စောစောတုန်းကတော့ သီလ သမာဓိနှင့် ပြည့် စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးပါပဲ။ နောက်တော့ လာဘ်လာဘ အကျော်အစောကို ငဲ့ ပြီး ဘုရားရှင်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ဘယ်ထိအောင် ဆန့်ကျင် လာခဲ့သလဲဆိုတော့ သံဃာကို သင်းခွဲပြီး ဘုရားရှင်ကို သတ်ဖို့အထိ ဆန့် ကျင်လာခဲ့တယ်။

အဲဒီ အကုသိုလ်ကံတွေကြောင့် ရှင်ဒေဝဒတ်မှာ သွေးအန်တဲ့ရောဂါ ကပ်လာတယ်။ သွေးအန်ရောဂါဟာ သက်သာတယ် မရှိ၊ တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ တိုးတက်လာတဲ့အတွက် ငါ့ရောဂါဟာ ဘုရားရှင်ကို ပြစ်မှားလို့ ဖြစ် ရတာ အမှန်ပဲ။ ဘုရားရှင်ကို ကန်တော့ဝန်ချမှ ဖြစ်တော့မယ်လို့ ဘုရားရှင် ကို ကန်တော့ဝန်ချဖို့အတွက် ညောင်စောင်းကို ထမ်းစင်ပြုလုပ်ပြီး ရဟန်း ရှစ်ပါးက ထမ်းဆောင်ယူခဲ့ရာမှာ သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်အနီး ရေကန်ကြီးနား ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ကြတယ်။ ရေကန်ကြီးအနီးရောက်တော့ ကိုယ်တွေပူလောင်လာတဲ့အတွက် ကိုယ်ကို ရေသန့်စင်ဖို့ ထမ်းစင်ကိုချတဲ့အခါ မြေကြီးဟာ တုန်ဟည်းပြီး ထမ်းစင်ကလည်း ဆင်းရော မြေတွင်းသို့လည်း ကျွဲနစ်ပြီး ဝင်တော့တာပါပဲ။ အဲဒီလို မြေမျိုတဲ့အခါ အရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ ကြီး စွာ သတိတရား ရသွားရှာတယ်။ ဒါကြောင့် မြေမျိုဆဲမှာပင် ဘုရားရှင် ရှိရာ ကို လက်အုပ်ချီပြီး-

“နတ်ထက်နတ်ဖြစ်၍ အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော အပိတ်အပင်မရှိ၊ အလုံးစုံကို သိမြင်တော်မူနိုင်၍ ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတော်မူနိုင်သော အရာမကသော ဘုန်းကံသမ္ဘာနှင့် ပြည့်စုံ တော်မူသည်ဖြစ်၍ ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အမှတ်လက္ခဏာတို့ နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ဤ အရိုးတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဤအသက် ဝိညာဉ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဆည်း ကပ်ကိုးကွယ်ပါ၏”လို့ နှစ်သက်မြတ်နိုး ရှိခိုးကော်ရော် ပူဇော်ခဲ့ ပါတယ်။”။

အရှင်ဒေဝဒတ်ဟာ သေခါနီးဆဲဆဲမှာ ဘုရားရှင်ကို မှီရာ တည်ရာ အားထားရာအဖြစ်နှင့် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် အကျင့်ပျက် နေတဲ့ ဒေဝဒတ်ကို ဘုရားရှင်ဟာ မကယ်နိုင်ဘူး။ မကယ်နိုင်တဲ့အတွက် အကျင့်ပျက်တဲ့ ဒေဝဒတ်ဟာ အဝီစိကို ကျရောက်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးဟာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ မှီခိုရာ တည်ရာ အားထားရာဆိုတာ ဟုတ်တော့ဟုတ်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း အပြင်အပ အားထားရာမျှဖြစ်လို့ အစစ်အမှန် မှီရာတည်ရာ အားထားရာကတော့ “သီလ” သာလျှင် ဖြစ်ပါတယ်။

အမေးရစ်ချက်

ဒီနေရာမှာ သီလဆိုတာ ဘာလဲလို့ သိဖို့လိုလာပါတယ်။ ဘာကြောင့် သိဖို့လိုလာတုံးဆိုတော့ “သီလ”ဆိုတဲ့ စကားဟာ မြန်မာတိုင်းသုံး စကား မဟုတ်ဘဲ မကတိုင်းသုံး စကားဖြစ်နေလို့ပါ။ ဒါကြောင့်-

- (၁) သီလဆိုတာ ဘာလဲ။
- (၂) ဘာကြောင့် သီလလို့ ခေါ်သလဲ။
- (၃) သီလရဲ့ သဘောလက္ခဏာ၊ အမှုကိစ္စ၊ ရှေးရှုထင်ခြင်း၊ နီးစွာ သော အကြောင်းတရားများက ဘာလဲ။
- (၄) သီလရဲ့ အကျိုးဟာ ဘာလဲ။
- (၅) သီလဟာ ဘယ်လောက် အပြားရှိသလဲ။
- (၆) သီလရဲ့ ညစ်နွမ်းကြောင်းက ဘာလဲ။
- (၇) သီလရဲ့ ဖြူစင်ကြောင်းက ဘာလဲ။
- (၈) သီလစောင့်သူ ဘယ်နှစ်မျိုးရှိသလဲ- ဆိုတဲ့

အမေးရစ်ချက်ကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ဖော်ထုတ်ပြီး ကြည့်ကြဦးစို့။

သီလဆိုတာဘာလဲ

ရှေးဦးစွာ သီလဆိုတာဘာလဲဆိုတဲ့ အမေးကို ဖြေကြပါစို့။ အဘိဓာန် အနေကတ္ထဝဂ် ဂါထာနံပါတ် ၁၀၉၁-မှာ “သီလံ သဘာဝေ သုပ္ပတေ”လို့ သီလရဲ့ အနက်နှစ်ပါးကို ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အနက်ကတော့ သီလံ- သီလ

သဒ္ဒါသည်။ သဘာဝေ စ- ပကတိပင်ကိုယ်သဘော၌လည်းကောင်း၊ သုပ္ပတေ စ- ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သော ဝတ်အကျင့်၌လည်းကောင်း၊ သိယာ- ဖြစ်၏ တဲ့၊ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သီလဆိုတဲ့ မဂစေကားဟာ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောနဲ့ ကောင်းမြတ်စင်ကြယ်တဲ့ ဝတ်အကျင့်ကို ဟောပါသတဲ့။

သဘာဝသီလ

ဒီနေရာမှာ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောဆိုတာ ပြုပြင်မှု ဖောက်ပြန်မှု မရှိတဲ့ မူလသဘောရင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဥပမာ- ရေပြင် ဆိုပါစို့၊ ရေပြင်ရဲ့ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောဟာ ပြန့်ပြူးတည်ငြိမ်တဲ့ သဘောရှိတယ်။ လေစတဲ့ ဘေးရန်မရှိခဲ့လျှင် ရေပြင်ဟာ တုန်လှုပ်ရိုး ထုံးစံ မရှိပါဘူး။ ရေပြင်ရဲ့ ပကတိသဘောဟာ တည်ငြိမ် ပြန့်ပြူးပါလျက်နှင့် လှိုင်းဂယက် ထလာခဲ့ပါလျှင် ပကတိသဘောက ဖောက်ပြန်ခဲ့တယ်လို့ မှတ်ယူရပါတယ်။ အဲဒီလို ဖောက်ပြန်လာခဲ့လျှင် ဖောက်ပြန်အောင်ပြုလုပ်တဲ့ လေစတဲ့ ရန်သူ ရှိနေပြီဆိုတာ သိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ထို့အတူ သတ္တဝါတို့ရဲ့ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောဟာလည်း တည်ငြိမ်သန့်ရှင်းတဲ့ သဘောရှိပါတယ်။ ဖောက်ပြန် ညစ်ညူးတဲ့ သဘောမရှိပါဘူး။ ဒီလို တည်ငြိမ်သန့်ရှင်းတဲ့ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောထားကို ဧည့်သည်သဖွယ် ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာတရားတွေက ထိုးဆွတဲ့အတွက် တည်ငြိမ်တဲ့သဘောက မတည်ငြိမ်တဲ့သဘော၊ သန့်ရှင်းတဲ့သဘောက မသန့်ရှင်းတဲ့သဘောအဖြစ် ပြောင်းလဲပြီး လာရပါတယ်။ ဒီအကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် ပဏိဟိတအစ္ဆဝဂ်မှာ-

“ပဘဿရမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ တဉ္စခေါ အာဂန္တုကေဟိ
ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌန္တိ”

“ရဟန်းတို့... ဤသတ္တဝါတို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ဟာ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပသည်တိုင်အောင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းတယ်။ ထိုသို့ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းတဲ့ စိတ်ဓာတ်ဟာ ဧည့်သည်သဖွယ် ဖြစ်ကြသော ကိလေသာတို့ကြောင့် ပျက်ပြားညစ်ညူးရတယ်လို့ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါတယ်။ ဤသို့ ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သတ္တဝါတို့ရဲ့ တည်

ငြိမ်သန့်ရှင်းတဲ့ ပကတိသဘောရင်းကို “သဘာဝသီလ” လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ ဘဝတစ်စိတ်ကို စောင်းမြောင်း လေ့လာကြည့်ကြပါစို့။

လူဟာ မိခင်ဝမ်းကကျွတ်စ သူငယ်ဘဝက ဘာမျှ ဖောက်ပြန်မှု မရှိသေးဘူး။ အချိန်တန်လျှင် နို့စို့ဖို့ အိပ်ဖို့လောက်သာ သိတတ်သေးတယ်။ အဲဒီအချိန်က သူငယ်ရဲ့ ပကတိစိတ်ဓာတ်ဟာ အင်မတန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပါတယ်။ ဘာအပြစ်မျှ မရှိသေးပါဘူး။ အတော်ကြီးလာခဲ့လို့ လူမှန်းသိတတ်လာလျှင် ပတ်ဝန်းကျင်က သူငယ်ရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ပျက်ဆီးလာကြတယ်။ အဆင်းအမျိုးမျိုး၊ အသံအမျိုးမျိုး၊ အနံ့အမျိုးမျိုး၊ အရသာအမျိုးမျိုး၊ အတွေ့အထိအမျိုးမျိုးတွေက သူငယ်ရဲ့ စိတ်ကို ဖောက်ပြန်အောင် လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီလိုနှင့် ပကတိဖြူစင်တဲ့ သူငယ်ရဲ့ စိတ်ဟာ ပျက်စီးလာခဲ့တယ်။ စိတ်ဓာတ်ပျက်စီးတော့ ရုပ်ဓာတ်လည်း ပျက်စီးလိုလ်လာခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် မူလက ဆေးလိပ်သောက်တတ်တဲ့သူငယ်ဟာ အတော်ကြီးခဲ့တော့ ဆေးလိပ်သောက်တတ်ခဲ့တယ်။ မူလက ကွမ်းမစားတတ်တဲ့သူငယ်ဟာ အတော်ကြီးခဲ့တော့ ကွမ်းစားတတ်ခဲ့တယ်။ မူလက အရက်နဲ့ ဘိန်းနဲ့ မခံနိုင်သော်လည်း နောက်တော့ အရက်သမား ဘိန်းစားကြီး ဖြစ်လာတယ်။ ဒီလို ပျက်စီးဖောက်ပြန်လာခဲ့ခြင်းဟာ ပကတိ တည်ငြိမ် ပြန်ပြူးတဲ့ ရေပြင်ကို လေကတိုက်လိုက်တော့ လှိုင်းထ လာတဲ့ ဥပမာလို ပကတိပင်ကိုယ် (သဘာဝ) သီလကို ကိလေသာ လေက တိုက်တဲ့အတွက် ပျက်စီးဖောက်ပြန်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဤလို ဧည့်သည်သဖွယ်ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာ လေမုန်တိုင်း မတိုက်မခတ်ဘဲ မူလတည်ငြိမ် သေဝပ်နေတဲ့ ပကတိပင်ကိုယ် သဘောတရားကို “သဘာဝသီလ” လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သုဗ္ဗတသီလ

သုဗ္ဗတသီလဆိုတာက ပင်ကိုယ်ပကတိ အနေအထားကို ယုတ်မာတဲ့ ကိလေသာ လေမုန်တိုင်း မတိုက်မခတ်စေဘဲ ပင်ကိုယ်အနေအထားမှ တစ်ဆင့် တက်ပြီး မြင့်မြတ်စင်ကြယ်တဲ့ ကျင့်ဝတ်တရား တိုးပွားလာစေခြင်းကို “သုဗ္ဗတသီလ” လို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒီနေရာမှာ အလိုရှိတဲ့ သီလက သုဗ္ဗတသီလ

ဖြစ်ပါတယ်။ သုဗ္ဗတသီလအရ ကောင်းမြတ်စင်ကြယ်တဲ့ ကျင့်ဝတ်ဆိုတာကို တော့ သိပါပြီ။ အဲဒီ ကောင်းမြတ်စင်ကြယ်တဲ့ ကျင့်ဝတ်က ဘာတွေလဲလို့ မေးခဲ့လျှင် အဖြေကတော့ (၁) စေတနာ၊ (၂) စေတသိက၊ (၃) သံဝရ၊ (၄) အဝိတိက္ကမ တရားတို့ကို ကောင်းမြတ်စင်ကြယ်တဲ့ အကျင့်သီလတရားတွေလို့ ဖြေဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒီစကားရပ်ကို ဖွင့်ဆိုရလျှင် ဘုရားရှင်က-

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ- “အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို မလုပ်နှင့်” လို့ တားမြစ်တော်မူတဲ့အတိုင်း သူ့အသက်သတ်မှု၊ သူ့ဥစ္စာခိုးမှု၊ သူ့သားမယား ပြစ်မှားမှုစတဲ့ ဒုစရိုက်တရားတွေကို မပြုမလုပ် ကြဉ်ရှောင်တဲ့စေတနာ ဟာ သီလပါပဲ။ ဤကြဉ်ရှောင်တဲ့ သီလကိုတော့ “ဝါရိတ္တသီလ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကုသလသုပသမ္ပဒါ- “ကုသိုလ်တရားကို ပြည့်စုံစေရမယ်” လို့ ဩဝါဒ ပါတိမောက် ဒေသနာတော်လာသည့်အတိုင်း ကုသိုလ် ပြည့်စုံစေခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းဖြစ်တဲ့ မိဝတ်၊ ဖဝတ်၊ သားသမီးဝတ်၊ ဆရာဝတ်၊ တပည့်ဝတ်၊ လင်ဝတ်၊ မယားဝတ် စတဲ့ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သူရဲ့ စေတနာကိုလည်း သီလလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီသီလကတော့ “စာရိတ္တသီလ” လို့ မှတ်ရလိမ့်မယ်။

ဤ ဝါရိတ္တ-စာရိတ္တသီလ နှစ်ပါးဟာ စေတနာပြဋ္ဌာန်းတဲ့အတွက် “စေတနာသီလ” လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်က ဆိုပါတယ်။

စေတသိကသီလ

စေတသိကသီလဆိုတာက “အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ” ကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂဆိုတဲ့ သစ္စာလေးပါးမှာ နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်စခန်းကို အရောက်လှမ်းရမည့် လမ်းခရီးက မဂ္ဂသစ္စာ ဖြစ်ပါတယ်။ မဂ္ဂသစ္စာကို အရကောက်လိုက်တော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ရပါတယ်။ ဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ နိရောဓသစ္စာ

ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်စခန်းကို သွားရမည့်လမ်း (ဝါ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် ကျင့်ရမည့်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိစတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဘယ်လို ကျင့်ရမှလဲ မေးလျှင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို အကျင့်သိက္ခာနှင့် ရေတွက်လိုက်တော့ သိက္ခာသုံးပါး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်။ သိက္ခာသုံးပါးဆိုတာ ကျင့်ရမည့်တရား သုံးပါးလို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီကျင့်ရမည့် သိက္ခာသုံးပါး ဖြစ်ပေါ်လာပုံက-

- * သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးက- ပညာသိက္ခာ၊
- * သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်သုံးပါးက- သီလသိက္ခာ၊
- * သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်သုံးပါးက- သမာဓိသိက္ခာများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဤသိက္ခာသုံးပါးအနက် သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလသိက္ခာသုံးပါးဟာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားရပ်ကို လူတိုင်းနားလည်အောင် ထပ်ပြောပါဦးမယ်။ အာဇီဝဋ္ဌမက ဆိုတဲ့ပုဒ်ကို ပုဒ်ခွဲကြည့်လိုက်တော့ အာဇီဝ-အဋ္ဌမကလို့ ကွဲထွက်ခဲ့တယ်။ အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်သော သီလကို ဆိုလိုပါတယ်။ အဘယ်ပုံ အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်တာတုံးဆိုလျှင်-

သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်က အသက်မွေးခြင်း အကြောင်းမဟုတ်တဲ့ မုသာဝါဒ, ပိသုဏဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္မပ္ပလာပဆိုတဲ့ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့ သီလဖြစ်တယ်။

သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်က အသက်မွေးခြင်း အကြောင်းမဟုတ်တဲ့ ပါဏာတိပါတ, အဒိန္နာဒါန, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဆိုတဲ့ ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့ သီလဖြစ်တယ်။

သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်က အသက်မွေးခြင်း အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဝစီဒုစရိုက်, ကာယဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့ သီလဖြစ်တယ်။

ဤကဲ့သို့ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး, ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးမှာ သမ္မာအာဇီဝတစ်ပါးထည့်လိုက်တော့ အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခုမြောက်တဲ့ “အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ”

ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ရှောင်ကြဉ်မှု ဝိရတိစေတသိက် ပြဋ္ဌာန်းတဲ့အတွက်ကြောင့် “စေတသိက်သီလ” လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ စေတသိက သီလခေါ်တဲ့ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟာ သီလမဂ္ဂင်နှင့် ကိုက်ညီတဲ့အတွက် “အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလ” လို့လည်း ခေါ်တယ်။ မြတ်သော အရိယမဂ်အကျင့် ရဲ့ အစအဦးတရားလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ စောင့်သင့်၊ မစောင့်သင့်

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟာ အရိယမဂ်ရဲ့ အစအဦးမှာ ကျင့်ရမည့်တရား ဖြစ်လို့ မဂ်ဖိုလ်လိုလားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အခြားသော ငါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ဆယ်ပါး သီလများကို မစောင့်ဘဲ ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို စောင့်ထိန်းရပါလျှင် ပို မကောင်းပေဘူးလားလို့ တွေးစရာရှိပါတယ်။ ဤ တွေးတောချက်ကို မူတည် ပြီး အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များက-

“အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတ္တာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ... ”

စသောအားဖြင့် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို တောင်းခံပြီး ကျင့်သုံးတတ်ကြပါသေး တယ်။ ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း သိကြရအောင် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပထမတွဲ ပါရမီတော်အခန်းကို ထုတ်နုတ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

မေးမြန်းဖွယ်ရှိပြန်သည်မှာ “ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည် အရိယမဂ် ၏ အစအကျင့်ဖြစ်ခြင်း၊ ဘုရားပွင့်စက အသုံးပြုခဲ့သော သီလဖြစ်ခြင်းတို့ ကြောင့် ယခုအခါ ဆောက်တည် သုံးစွဲပါလျှင် သာ၍ပင် သင့်လျော်သည် မဟုတ်ပါလော” ဟူ၍ မေးမြန်းဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေမှာ အရိယမဂ်၏ အစအဦးဆိုသည်မှာ ရှေးအဖို့က အရိယမဂ် ၏ အခြေခံအကျင့်တရား အလျဉ်းမရှိသေးသူတို့ စတင် ကျင့်ကြံမှသာ အဦး အစဟု ခေါ်ဆိုရပေမည်။ မိစ္ဆာဝါဒမှ ဗုဒ္ဓဝါဒသို့ ကူးစ ပြောင်းစသူများ ထို အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အစပိုင်း၌ ကျင့်သုံးသင့်သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူ ဝါဒ ရင့်သန်ပြီးသူတို့မှာ ရှေးကပင် ထို အာဇီဝဋ္ဌမကသီလအကျင့်ကို ရင့် သန်ပြီးဖြစ်ကြ၍ ယခုမှ ဆောက်တည်သော်လည်း အရိယမဂ်၏ အစဖြစ်သော

အကျင့်ဟု မဆိုသင့်တော့ပြီ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒ ရင့်သန်ပြီးသူတို့မှာ မိဘ များကို မဆိုထားဘိ ထို မိကောင်းဖကောင်းတို့၏ သွန်သင်ပြသ ဆိုဆုံးမ ချက်အရ ငယ်ရွယ်စဉ်ကာလကပင် ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ဒုစရိုက် အမှု ကြမ်းကြီးများကို ပြုလုပ်လျှင် ငရဲကြီးတတ်သည်ဟူ၍ ယုံကြည်သိမှတ်ကြ သဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ကြပေသည်။

ထိုသူငယ်များ အချိန်အရွယ် ကြီးရင့်၍ သီလဆောက်တည်ကြသော အခါ (အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ဒုစရိုက်အကြမ်းကြီးများကို ငယ်စဉ်ကပင် ရှောင်ကြဉ်ကြပြီး ဖြစ်ကြသောကြောင့်) ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါး သီလ၊ ဆယ်ပါးသီလတို့ကိုသာ အစဉ်အတိုင်း တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်သင့်တော့ သည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ပြရသော်- အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟူသည် သီလဟူ၍ အဋ္ဌေအသက်မျှ မရှိသေးသည့် ဒုစရိုက်တုံးကြီး ဖြစ်နေသူများကိုသာ ထို ဒုစရိုက်ကြမ်းကြီးများမှ ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆုံးမအပ်သော သီလဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က မိဘ အဆုံးအမကို ရရှိသော ဖော်ပြရာပါ ကလေးများမှာ ဒုစရိုက် တုံးကြီးများ မဟုတ်တော့သည့်အတွက် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို အထူးဖြည့်ကျင့် ရန် မလိုကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး ထင်ရှားလှပေသည်။ ဤစကားကို သာသနာထွန်းကားသည့် ယခုခေတ်ကို အစွဲပြု၍ ပြောဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။

မိဘစကားကို နားလည်ချိန် အရွယ်ကစ၍ ဒုစရိုက်မှုကြီးများကို အများ ရှောင်ကြဉ်လာသည် ဆိုသော်လည်း “ငါ့မှာ ဘယ်အခါကမှ မရှောင် ကြဉ်ဘဲ တွေ့သမျှ ဒုစရိုက်အမှုကြမ်းကြီးတွေကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်သာ ဖြစ်၏” ဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိ သိမြင်ပါမူကား အာဒိဗြဟ္မစရိယက (အာဇီဝဋ္ဌမက) သီလကိုပင် ဆောက်တည်ရမည် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကား ထိုသူ့ သန္တာန်၌ မြတ်သော အရိယမဂ်အကျင့်ကို ရဖို့ရန် ယခုမှ စ၊ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။

ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလနှင့်စပ်၍ “ဤသီလ၌ သုရာမေရယ သိက္ခာပုဒ် မပါသောကြောင့် အရက်သောက်လျှင်လည်း ဤသီလကို စောင့်နိုင်သည်။ နစ္စ ဂီတသိက္ခာပုဒ် မပါသောကြောင့် ပွဲကြည့်ယင်းလည်း ဤသီလကို စောင့်

နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤသီလကို ကြပ်တည်းခဲယဉ်းခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ အလွယ်နှင့် စောင့်သုံး၍ ဖြစ်သည်။ မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အကြောင်းအစစ်လည်း ဖြစ်သည်” ဟု တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဟောပြောလိုက်လျှင် အလွယ်ကြိုက် သောသူတို့ လွန်စွာ နှစ်သက်တတ်ကြ၏။

လောက၌ သတ္တဝါတို့သည် အရာရာ၌ပင် အလွယ်ကြိုက်တတ်ကြ ၏။ ရွှေငွေစသော ရတနာတို့ကို သူသူငါငါ နေ့ရောညဉ့်ပါ ရရှိအောင် ကြံ ဆောင် အားထုတ်ကြသော်လည်း ကြံတိုင်း မရနိုင်၊ ရဖို့ရန် ခဲယဉ်းလှသည် ကို သိကြပါလျက် အချို့လူလိမ်များက ရွှေတစ်ကျပ်သားရှိလျှင် အလွယ်နှင့် နှစ်ကျပ်သားဖြစ်စေမည် စသည်ဖြင့် အလွယ်လမ်းကို ဝါကြွား လှည့်ဖြား ပြောဆိုလိုက်လျှင် အလွန်တရာ အားရှိ၍ ရှိသမျှ ရွှေတိုငွေစကလေးများကို ဆရာအား ပုံ၍ အပ်တတ်ကြ၏။ နောက်ဆုံးမှာ ဆရာက တိုးပွားအောင် လုပ်မပေးနိုင်ဘဲ ထုတ်ပေးသမျှ ရွှေတိုငွေစကလေးများကို လှည့်ဖြားယူဆောင် သောအခါ ရွှေလိမ် ငွေလိမ် မိသည့်အတွက် များစွာ စိတ်သောက ရောက်ကြ ရ၏။ ထိုသို့ ရောက်ရခြင်းမှာ အလွယ်ကို ကြိုက်မိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လောကီဥစ္စာ ရတနာမှာကဲ့သို့ပင် အလွန်တရာ ရခဲလှသည့် မဂ်ဖိုလ် တရားတို့နှင့် စပ်၍လည်း အလွယ်ကြိုက်တတ်သူတို့အတွက် မြှိုက်တတ် လိမ်တတ်သည့် ဆရာများ ရှိတတ်ပေသည်။ “ငါ၏ နည်းလမ်းကို ကျင့်လျှင် ခုနစ်ရက်နှင့် သောတာပန် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဉာဏ်ထက်လျှင် သကဒါဂါမ် စသည်ဖြင့် တိုးတက်၍ ဖြစ်နိုင်သည်” ဟု ပြောလိုက်လျှင် အလွယ်ကြိုက်သူ တို့သည် လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် စသည် ဖြစ်တော့ မည်ဟု ယုံကြည်ပြီးလျှင် ထိုဆရာ ခိုင်းသမျှ ပြုလုပ်တတ်ကြ၏။ ခုနစ်ရက် ရှိသောအခါ ဆရာက သင်-သောတာပန် ဖြစ်ပြီ၊ သကဒါဂါမ်ဖြစ်ပြီ၊ ဘယ် နှစ်ဆင့်အောင်မြောက်ပြီ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုလိုက်သောအခါ ဆရာပြောသည့် အတိုင်း တကယ်ပင် ထင်မှတ်တတ်ကြ၏။

ဤအရာတွင် သတိပြုရန်ကောင်းသည့်အချက်မှာ လောက၌ ကြေးဝါ တုံး ကြေးဝါခဲကို အရည်ကျို၍ သိဒ္ဓိမြောက် ပြဒါးပြာနှင့်ပစ်လိုက်၍ တကယ် စင်စစ် ရွှေဖြစ်သွားပါလျှင် မူလ ကြေးဝါအခြေအနေနှင့် ရွှေဖြစ်သွားပြီးနောက်

အခြေအနေတို့သည် များစွာ ကွာခြားသွားရာသကဲ့သို့ မူလပုထုဇဉ် အခြေအနေနှင့် တစ်မင်္ဂတစ်ဖိုလ် ရပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အခြေအနေမှာ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံသုံးပါး ရနံ့ကြမ်းမှု သိမ်မွေ့မှုတို့ဖြင့် လွန်စွာ ကွာခြားရပေမည်။

အရိယာဖြစ်ပြီဟု ဆရာက ပြောရုံမျှဖြင့် ရောင့်ရဲ တင်းတိမ်ကာ တကယ်ထင်မှတ်၍ မနေဘဲ ငါ၏ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့သည် ရှေးက အခြေအနေနှင့် ယခုအခြေအနေ မည်ကဲ့သို့များ ရနံ့ကြမ်းမှု သိမ်မွေ့မှုတို့ဖြင့် ကွာခြားလာသနည်းဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိ စဉ်းစား၍ တကယ်ထူးခြားသော အခြေအနေကို တွေ့ရှိမှ အရိယာဖြစ်သည်ဟူသော ဆရာ၏ ပြောစကားကို စဉ်းစားချင့်ချိန် ယုံကြည်သင့်ပေ၏။ အလွယ်နှင့် ယုံကြည်လျှင် မှားယွင်းမည်သာ ဖြစ်၏။

ဤနည်းအတူ သီလအရာမှာလည်း အောက်ထစ်ဆုံး ငါးပါးသီလကို ပင် အရက်သမား စောင့်ထိန်း၍ မဖြစ်နိုင်၊ ခဲယဉ်းလှပေ၏။ ရှစ်ပါးသီလ စသည်တို့မှာကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ပေ။ သာလွန်၍ ခဲယဉ်းလှပေ၏။ ဤသို့လျှင် သီလအရာ၌ဖြစ်စေ၊ အခြားအရာ၌ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်အရာမှာ မဆို အလွယ်ကြိုက်လျှင် အစစ်အမှန်ကို မရဘဲ အတုအပဖြင့်သာ အဟုတ်ထင်မှတ်၍ နေရတတ်သည်ကို အလွယ်ကြိုက်သူတို့ ဂရုပြု၍ သတိထားသင့်လှပေ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလမှ ကြွင်းသော သီလအလုံးစုံသည် “အဘိသမာစာရိကသီလ” မည်၏။ ငါးပါးသီလသည်ပင် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလထက် လွန်မြတ်သောအကျင့် ဖြစ်၏။

ဤ၌ မေးဖွယ်ရှိပြန်သည်ကား “ငါးပါးသီလထဲမှာ ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးထဲမှ မုသာဝါဒတစ်ပါးကိုသာ ရှောင်ကြဉ်ရန် ပါရှိပေသည်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလထဲမှာကား ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးလုံးကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ရန် ပါရှိပေသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ထားလျှင် ငါးပါးသီလသည် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလအောက် ယုတ်လျော့နေသည်ဟု ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော” ဟူ၍ မေးမြန်းဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား (ဝစီကံ- ဝစီဒုစရိုက်)လေးပါးတို့တွင် မုသာဝါဒ ဒုစရိုက်သည် ဒုစရိုက်အားလုံးကို လွန်ကျူးကြောင်း အရင်းခံအကြောင်း ဖြစ်ပေသည်။

မုသာဝါဒကို လွန်ကျူးသောသူသည် မပြုဝံ့သော ဒုစရိုက်ဟူ၍ မရှိကြောင်း ဘုရား ဟောထားသည်။ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်သောသူသည် ကျန်သော ဝစီဒုစရိုက်သုံးပါးတို့မှ အလွယ်တကူနှင့်ပင် ရှောင်ကြဉ်နိုင်သည်။ မုသာဝါဒ ကိုမျှ မပြောသောသူသည် အဘယ်မှာ ကုန်းတိုက်စကား၊ ဆဲရေးစကား၊ ပြိန် ဖျင်းစကားတို့ကို ပြောဆိုတော့အံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့် ငါးပါးသီလ၌ ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးတို့အနက် မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုသာ အဓိကအားဖြင့် ထည့် သွင်း ဟောကြားထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ငါးပါးသီလထက် အာဇီဝဋ္ဌ မကသီလက သာလွန်သည်ဟု ပြောဆိုဖွယ် မရှိချေ။

တစ်ဖန် မေးဖွယ်ရှိပြန်သည်ကား...

“မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအမှုသည် ငါးပါးသီလထဲ၌ မပါ။ အာဇီ ဝဋ္ဌမကသီလထဲ၌သာ ပါသည်ဖြစ်၍ ဤ မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအတွက် ငါးပါးသီလထက် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလက မြတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည် မဟုတ် လော”ဟူ၍ မေးဖွယ်ရှိပြန်သည်။

အဖြေ အကျဉ်းချုပ်မှာ ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်းသောသူသည် ရှောင်ကြဉ်ဖွယ် မိစ္ဆာဇီဝဟူ၍ အထူးမရှိလှတော့ပြီ။ မှန်၏။ မိစ္ဆာဇီဝဟူသည် ဒုစရိုက်တို့ဖြင့်ရသော ပစ္စည်းကို စားသုံး၍ အသက်မွေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥစ္စာ ပစ္စည်းကို ရစေနိုင်သော ဒုစရိုက်မှုများမှာ အများအားဖြင့် သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း-ပါဏာတိပါတ၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း-အဒိန္နာဒါန၊ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်း-မုသာဝါဒ ဤဒုစရိုက် သုံးပါးတို့ကို ပြု၍ ရှာမှီးမှ လောက၌ အများအားဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ရနိုင်သည်။ ငါးပါးသီလကို လုံခြုံစွာ စောင့်ထိန်း နေသောသူမှာ ဤဒုစရိုက်သုံးပါးတို့ကို တိုက်ရိုက် ရှောင်ကြဉ်ပြီး ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်သဖြင့်ပင် ကျန်သော ဒုစရိုက် တို့ဖြင့် အသက်မွေးမှုကို မပြုတော့သောကြောင့်လည်းကောင်း မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအတွက် ငါးပါးသီလထက် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို မြတ်သည် ဟူ၍ မဆိုသင့်ချေ။

ယခု ထုတ်နုတ်တင်ပြခဲ့တာက စေတသိကသီလခေါ်တဲ့ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလနှင့် ပတ်သက်ပြီး သိသင့်သိထိုက်တဲ့ အချက်များ ဖြစ်ပါတယ်။ သီလ

အပြားကဏ္ဍ သတ္တမသီလ နှစ်မျိုးအနက် လောကုတ္တရာသီလ ပြတ်နေရာမှာ ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ဖော်ပြပါဦးမယ်။

သံဝရသီလ

သံဝရဆိုတာ မိမိရဲ့စိတ်ဓာတ် ဖရိုဖရဲ မဖြစ်ရအောင် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းထားတဲ့ တရားကို ဆိုပါတယ်။ “မိမိရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို ဘာကြောင့် ထိန်းသိမ်းထားရတာလဲ” မေးခဲ့လျှင် အဖြေကတော့ “မိမိရဲ့ သန္တာန်မှာ ကိလေသာထကြွမှု မဖြစ်စေချင်လို့ပါပဲ” ဒီစကားရပ်ကို နည်းနည်း ဖွင့်ပြပါ ဦးမယ်။

“သင်္ကပ္ပါ ကာမ ဇာယတိ၊

ကာမ- ဟဲ့... အလိုဆိုး၊ တွံ- အသင် အလိုဆိုးသည်။ သင်္ကပ္ပါ- ကြံစည်သော စိတ်ကြောင့်၊ ဇာယတိ- ဖြစ်ခဲ့၏” လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း လိုချင်မှု လောဘတရားဟာ ရချင်တယ်လို့ ကြံတဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။ လောဘသာ ကြံစည်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ မာနစတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေဟာလည်း ကြံစည်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတာ ချည်းပင် ဖြစ်ပါတယ်။ သတ္တဝါတစ်ယောက်ရဲ့ သန္တာန်မှာ အကုသိုလ်အဖြစ် များခဲ့လျှင်-

“အကုသလံ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏံ” ဆိုတဲ့အတိုင်း အပြစ်နဲ့ တကွ ဆင်းရဲတဲ့ အကျိုးကို ခံစားရမှာ မလွဲပါဘူး။ ဒါကြောင့် မိမိသန္တာန် အတွင်းသို့ အကုသိုလ် မဝင်ရအောင် ပိတ်ဆို့ ဆီးတားရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ပိတ်ဆို့ဆီးတားတာကို “သံဝရ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီသံဝရက-

- (၁) ပါတိမောက္ခသံဝရ၊
- (၂) သတိသံဝရ၊
- (၃) ဉာဏသံဝရ၊
- (၄) ခန္တီသံဝရ၊
- (၅) ဝီရိယသံဝရ- ရယ်လို့ ငါးမျိုးပြားပါတယ်။

ထိုငါးမျိုးအနက် ပါတိမောက္ခသံဝရဆိုတာ ရဟန်းတော်များအတွက် ပါတိမောက်ဦးလာတဲ့ သိက္ခာပုဒ်များကို မကျိုးမပေါက်ရအောင် စောင့်ရှောက်

ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လူသားများအတွက် ငါးပါးသီလကို မကျိုးမပေါက်အောင် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။

သတိသံဝရဆိုတာက မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်ဆိုတဲ့ အပေါက်ခြောက်ခုက အကုသိုလ် သူခိုး ဓားပြများ မဝင်ရောက်ရအောင် သတိတည်းဟူသော အစောင့်ချခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။

ဉာဏသံဝရဆိုတာက စားမှု၊ ဝတ်မှု၊ နေမှုတို့ကို စွဲမှီပြီး တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ အဝိဇ္ဇာစတဲ့ တရားဆိုးများ မဝင်မကပ်နိုင်အောင် အစား၊ အဝတ်၊ အိပ်ရာ၊ နေရာတို့၌ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင် စောင့်ထိန်းခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။

ခန္တိသံဝရဆိုတာကတော့ သည်းခံသောအားဖြင့် အကုသိုလ်တရား မဖြစ်ပွားရအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။

ဝီရိယသံဝရဆိုတာက ကိလေသာတရားဆိုးတွေ မဝင်ရောက်လာ အောင် အားထုတ် စောင့်စည်းခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။

အဝီတိက္ကမသီလ

အဝီတိက္ကမသီလရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အကုသိုလ်တရားဟာ သတ္တဝါတို့ ရဲ့ သန္တာန်မှာ အဆင့်သုံးဆင့်နှင့် တည်ပါတယ်။ အဆင့်သုံးဆင့်ဆိုတာက (၁) အနုသယအဆင့်၊ (၂) ပရိယုဋ္ဌာနအဆင့်၊ (၃) ဝီတိက္ကမအဆင့်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အဲဒီ အဆင့်သုံးမျိုးအနက် အနုသယအဆင့် ကိလေသာဟာ သတ္တဝါ တို့ရဲ့သန္တာန်မှာ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ဟို အစမထင်တဲ့ သံသရာအမွန်မှစပြီး ကိန်းဝပ် လိုက်ပါလာတဲ့ ကိလေသာမျိုး ဖြစ်တယ်။ ဒီ အနုသယကိလေသာကို သီလကလည်း မပယ်သတ်နိုင်ဘူး။ သမာဓိဆိုတဲ့ သမထတရားနှင့်လည်း မပယ်သတ်နိုင်ဘူး။ ဝိပဿနာ ပညာကသာ ပယ်သတ်နိုင်တယ်။ အနုသယ ကိလေသာဟာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ကိလေသာမဟုတ်သော်လည်း မရှိတဲ့ ကိလေသာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အိပ်ပျော်နေတဲ့ ကိလေသာဖြစ်တယ်။ သူ့ကို နိုးအောင်လုပ်လိုက်လျှင် နိုးကြားထကြွလာခဲ့တယ်။ ဒီလို နိုးကြားထကြွလာတဲ့ ကိလေသာကိုတော့ ပရိယုဋ္ဌကိလေသာလို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီပရိယုဋ္ဌကိလေသာကိုလည်း သီလက သေအောင် မသတ်နိုင်ဘူး၊ သမာဓိတရားကမှ သေအောင်သတ်နိုင်တယ်။ ပရိယုဋ္ဌကိလေသာ တွန်းကန် လာခဲ့လျှင် သတ္တဝါတို့ မူလစိတ်မှာ ကိလေသာအဆိပ်တွေ တက်လာခဲ့ပြီး ကိလေသာရဲ့အကြိုက် ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်တွေ ပြုလုပ်လာခဲ့တတ် တယ်။ ဒီလို သောင်းကျန်း ကျူးလွန်လာတဲ့ ကိလေသာကိုတော့ ဝိတိက္ကမ ကိလေသာလို့ ခေါ်တယ်။ ဝိတိက္ကမ ကိလေသာရဲ့အကြိုက် ကိုယ်၊ နှုတ် မသောင်းကျန်း မလွန်ကျူးရအောင် သီလတရားက စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်း နိုင်တယ်။ ဤသို့ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းတဲ့သီလကိုတော့ “အဝိတိက္ကမသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ယခုတင်ပြခဲ့တာက “သီလဆိုတာဘာလဲ” ဆိုတဲ့ အမေးရဲ့အဖြေ စကား ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု “ဘာကြောင့်သီလခေါ်သလဲ” ဆိုတဲ့ ဒုတိယအမေးရဲ့ အဖြေကို ကြည့်ကြပါစို့။

ဘာကြောင့်သီလခေါ်သလဲ

သီလဆိုတဲ့ပုဒ်ကို သဒ္ဒါရေးအားဖြင့် ကြည့်ခဲ့လျှင်-

- (၁) သိရ၊ သို့မဟုတ် သိသပုဒ်က “ရ”နှင့် “သ”ကို (လ)ပြုပြီး ဖြစ် လာတဲ့ သီလ၊
- (၂) သီတလပုဒ်က (တ)ကို ချေပြီး ဖြစ်လာတဲ့ သီလ၊
- (၃) သီလနပုဒ်က (န)ကို ချေပြီး ဖြစ်လာတဲ့ သီလ၊
- (၄) သီဓာတ်နောင် (လ)ပစ္စည်းသက်ပြီး ဖြစ်လာတဲ့ သီလ၊
- (၅) သလဓာတ်နောင် (အ)ပစ္စည်းသက်ပြီး သအစိတ် (အ)ကို (ဤ) ပြုထားတဲ့ သီလ၊
- (၆) သာလာပုဒ်က (အာ)ကို (ဤ)ပြုပြီး ဖြစ်လာတဲ့ သီလ၊
- (၇) ဗန္တန အနက်ဟော သီဓာတ်နောင် (လ)ပစ္စည်းသက်ထားတဲ့ သီလ၊
- (၈) သမာဒါနအနက်ဟော သီလဓာတ်နောင် (အ) ပစ္စည်းသက်ထားတဲ့ သီလ-

ရယ်လို့ အကြောင်းအားလျော်စွာ သီလအနက် အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ အဲဒီ

အနက်တွေထဲက “သိရ-သီသ”ပုဒ်က ဖြစ်လာတဲ့ သီလအနက်ကို ဦးစွာ ဖော်ပြပါမယ်။

ဦးခေါင်းနှင့်သီလ

သိရ(သို့မဟုတ်) သီသဆိုတာ ဦးခေါင်းအနက်ကို ဟောပါတယ်။ ဦးခေါင်းဆိုတဲ့ မြန်မာစကားမှာ အက္ခရာ နှစ်လုံးရှိပါတယ်။ ‘ဦး’ဆိုတာက အစအဦးကို ဟောပြီး ‘ခေါင်း’ဆိုတာကတော့ ခေါင်က အသံလေးပြီး ခေါင်း ဖြစ်သွားပါတယ်။ ခေါင်ဆိုတာက အိမ်မိုးခေါင်မှာပါတဲ့ ခေါင်သဒ္ဒါလို မြင့်သော အရပ်ဟူသော အနက်ကို ဟောတယ်။ ဦး နှင့် ခေါင်း ပေါင်းစပ်လိုက်တော့ “အဦးအစဖြစ်၍ မြင့်မြတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါ”လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သတ္တဝါတို့မှာ ခြေ၊ လက်၊ ကိုယ်၊ ဦးခေါင်းရယ်လို့ ကိုယ်အင်္ဂါရှိရာမှာ ဦးခေါင်းဆိုတဲ့ အင်္ဂါဟာ အဦးအစ ပထမ ဖြစ်ပါသတဲ့။ အဦးအစ ဖြစ်တယ်ဆိုလို့ သတ္တဝါဟာ ဦးခေါင်းက စဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သတ္တဝါတစ်ယောက်ရဲ့ ပဓာနဖြစ်တဲ့ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နှံ့မှု၊ လျက်မှုတွေဟာ ဦးခေါင်းမှာ တည်နေတဲ့အတွက် သတ္တဝါတို့ရဲ့ ပဓာန ကိုယ်အင်္ဂါလို့ ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုပဓာနကိုယ်အင်္ဂါဖြစ်တဲ့ ဦးခေါင်းဟာ လူတို့ရဲ့ အမြင့်ဆုံးအပေါ်ပိုင်းမှာ တည်ပါတယ်။

လူတို့ရဲ့ အယူအဆမှာ “အပေါ်မှာတည်လျှင် မြတ်တယ်။ အောက်မှာ တည်လျှင် ယုတ်တယ်”လို့ ယူဆကြတယ်။ အဲဒီ အယူအဆအရ အမြင့်ဆုံးမှာတည်တဲ့ ဦးခေါင်းကို အမြတ်ဆုံးလို့ ယူဆခဲ့ကြတယ်။ ဥတ္တမင်္ဂ-မြတ်သောအင်္ဂါဆိုတာ ဦးခေါင်းပါပဲ။

လူတို့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ဦးခေါင်းဟာ အဦးအစပဓာနအင်္ဂါမို့ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သလို ကုသိုလ်တရားတွေထဲမှာလည်း သီလကုသိုလ်ဟာ အဦးအစပဓာနမို့ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တယ်။ ဤသို့ ဦးခေါင်းနှင့်သီလဟာ သဘာဝချင်း တူညီကြတယ်။ ဒါကြောင့် သိရ (သို့မဟုတ်) သီသပုဒ်က သီလဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ သီလရဲ့ အဦးအစဖြစ်ပုံ မြတ်ပုံများဟာ သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိနေတဲ့အတွက် နည်းနည်းလောက် ချဲ့ထွင် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ဦးခေါင်းဟာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ အစအဦးအင်္ဂါဖြစ်သလို သီလတရားဟာ ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ အစအဦးတရား ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ဤအကြောင်းကို ဘုရားရှင်က မဟာဝဂ္ဂသံယုယ် ဗာဟိယသုတ်မှာ-

“ဗာဟိယ... သင်သည် ကုသိုလ်တရားတို့၏ အစကို သုတ်သင်လော့၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏ အစကား အဘယ်နည်း၊ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်သော သီလနှင့် ဖြောင့်မှန်သော အယူပင် တည်း၊ ဗာဟိယ... အကြင်အခါ သင့်အား သီလလည်း စင်ကြယ်လိမ့်မည်၊ အယူသည်လည်း ဖြောင့်မှန်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် သီလကို မှီ၍ သီလ၌တည်၍ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ကို ပွားများလေတော့” လို့ ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

သီလတရားကို ဒီနေရာမှာ ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ အစလို့ ဟောထားပါတယ်၊ ဒီဟောထားချက်နှင့် ဆက်စပ်ပြီး နည်းနည်းလောက် စောဒက တက်ကြည့်ကြပါဦးစို့။

ဒါနနှင့် သီလ

ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ်ရယ်လို့ ရှိရာမှာ ပါရမီ တော်ခန်းမှာတော့ “ဒါနံ ဝ အာဒိ ကတ္တာ- ဒါနကို အစပြုပြီး ကုသိုလ် ဆည်းပူးရမယ်” လို့ ဆိုထားပါတယ်၊ ယခု သီလကုသိုလ်နေရာကျပြန်တော့ လည်း သီလက အစဖြစ်ခဲ့ပြန်ပြီ၊ ရှေးက ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးထံ ဒါယိ ကာမတစ်ယောက် ဆွမ်းလာလှူတော့ ဘုန်းကြီးက ဆွမ်းအကျိုးကြီးကြောင်း၊ ဆုမတောင်းဘဲ အကျိုးထူးတရား ငါးပါးရကြောင်း ဟောသတဲ့၊ နောက် ဒါယိကာမတစ်ယောက် ရေလာ လှူပြန်တော့လည်း ရေအကျိုး အင်မတန် ကြီးကြောင်း ဆုမတောင်းဘဲ ရေအကျိုးဆယ်ပါး ရနိုင်ကြောင်း ဟောပြန်သတဲ့၊ ဒီလို ဟောဒါကို ဆွမ်းလှူတဲ့ ဒါယိကာမက မကျေနပ်လို့ ဘုန်းတော်ကြီးကို လျှောက်ထားတယ်ဆိုတာလို ဒါနအစ သီလအစနှင့် ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း စောဒကတက်စရာ ဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒီအကြောင်း ယခု ဖြေဆိုပါမယ်။

သဘာဝသီလ ပြခဲ့စဉ်တုန်းက သီလဆိုတာ “ပကတိပင်ကိုယ်သဘော” လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သီလကုသိုလ်ဆိုတာ ပကတိပင်ကိုယ်

ကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ပကတိပင်ကိုယ်ဆိုတာကို မြေကြီးနှင့် ဥပမာပေး ကြပါစို့။ မြေကြီးဆိုတာ ဘယ်သူကမျှ မြေဖြစ်အောင် တမင်ပြုလုပ်ထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပင်ကိုယ်ပကတိကပင်လျှင် မြေဖြစ်ပါတယ်။ အိမ်ဆောက်မယ်၊ ကျောင်းဆောက်မယ်၊ တံတားဆောက်မယ်ဆိုလျှင် ပကတိပင်ကိုယ် မြေပေါ် မှာ ဆောက်ရပါတယ်။ မြေအနေအထား မကောင်းလျှင် ကောင်းအောင်တော့ အဆောက်အအုံ မတည်ခင် မြေကို ပြုပြင်ပေးကြရပါတယ်။

ထို့အတူ သီလဆိုတာ မြေကဲ့သို့ ပကတိ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ပကတိပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်တဲ့ သီလကို အမှီပြုပြီးမှ ဒါနကုသိုလ် ဘာဝနာ ကုသိုလ်တို့ကို ပြုကြရပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ မြေအနေအထား မကောင်းလျှင် အနေအထားကောင်းအောင် ပြုပြင်ရသလို သီလအနေအထား မကောင်းလျှင် လည်း သီလကို ပြုပြင်ပေးရပေလိမ့်မယ်။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုလျှင် အနေ အထား မကောင်းတဲ့မြေပေါ်မှာ အဆောက်အအုံ တစ်ခုခု တည်ဆောက်ခဲ့လျှင် မြေအခြေ မခိုင်တော့ တည်ဆောက်တဲ့ အဆောက်အအုံဟာ ပြိုကျပျက်စီး တတ် သလို မကောင်းတဲ့သီလကို မှီပြီး ကုသိုလ်ပွားများခဲ့လျှင် ထိုကုသိုလ်ဟာ အရှည်မခံဘဲ မကြာခင် ပျက်စီးတတ်ပါတယ်။ ဤစကားရပ်ကို အရှင်းဆုံး ဥပမာ တင်ပြပါမယ်။

ဒုစရိုက်မှုပြုနေတဲ့ လူတစ်ယောက်ဟာ မိမိပြုလုပ်နေတဲ့ ဒုစရိုက်မှုကို ခွာမချဘဲ ဒါနမှုကို ပြုသည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသည်ပင် ဖြစ်စေ မိမိပြုတဲ့ ဒါနကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ်အကြားမှာ ဒုစရိုက် အကု သိုလ်က ဘွားခနဲပေါ်လာပြီး ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဒါနကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ် ကလေးကို ဝါးမျိုသွားမည် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိပြုမည့်ကုသိုလ် အရှည်ခိုင်ခံ့အောင် မြေနှင့်တူတဲ့သီလကို ရှေးဦးစွာ ပြုပြင်ပေးရပါတယ်။ ဤ ကို ရည်ရွယ်ပြီး သီလကို ကုသိုလ်တို့ရဲ့ အဦးအစလို့ ဘုရားရှင် ဟောတော် မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သီလအမြတ်ဆုံး

ဦးခေါင်းဟာ သတ္တဝါတို့ရဲ့ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတွေထဲမှာ အမြတ်ဆုံး အင်္ဂါဖြစ်သလို သီလကုသိုလ်တရားဟာလည်း ကုသိုလ်တွေ ရှိသမျှထဲမှာ

အမြတ်ဆုံးကုသိုလ်ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ဒီစကားဟာလည်း သံသယဝင်စရာ ရှိနေပြန်တယ်။ ဘယ်လို ရှိနေတာတုံးဆိုလျှင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာလို့ သိက္ခာသုံးရပ် ရှိရာမှာ သီလက အောက်ဆုံးအဆင့်၊ သမာဓိက အလယ်အဆင့်၊ ပညာက အပေါ်အဆင့်၊ ဒီလိုနေတယ် မဟုတ်လား၊ အောက်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ သီလက ဘယ်နှာကြောင့် သမာဓိ၊ ပညာတို့ထက် မြတ်ရမှာလဲ... ဒီလို သံသယဝင်စရာ ရှိနေပါတယ်။ သံသယဝင်မည်ဆိုလည်း ဝင်စရာပါပဲ။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် သာရသုတ်မှာ-

“ရဟန်းတို့... စန္ဒကူးနီကို အနှစ်နဲ့သာ ဟူသမျှ အားလုံးတို့ထက် မြတ်၏ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဗောဓိပက္ခိယတရား အားလုံးတို့ထက် သီရန်အလို့ငှာ ပညိန္ဒြေကို မြတ်၏ဟု ဆိုအပ်၏”

လို့ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူထားပါတယ်။ ဤသာရသုတ်အရ ပညာသည် အမြတ်ဆုံးလို့ ဆိုထိုက်တယ် မဟုတ်ပါလား။ သို့သော် ဤပညာမြတ်တယ် ဆိုတာဟာ ဗောဓိပက္ခိယတရားကိုယ် ၁၄-ပါးထဲက ပညိန္ဒြေမြတ်တာကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ်တယ်။ ပညာနှင့်သီလမှာ သီလထက် ပညာက မြတ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ အမှန်က သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ၃-ပါးမှာ သီလဟာ သမာဓိ ပညာတို့ရဲ့ မှီရာ တည်ရာဖြစ်ပါတယ်။ ကလေးငယ်ဟာ မိခင်ကို မှီပြီးမှ ကြီးထွားလာရသလို သမာဓိ ပညာတရားများဟာလည်း သီလကို မှီပြီးမှ ကြီးထွားလာကြရပါတယ်။ ဤအကြောင်းကို မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် နာဂသုတ်မှာ ဘုရားရှင် ဤသို့ ဟောထားတော်မူပါတယ်။

နာဂသုတ်

“ရဟန်းတို့... ဥပမာသော်ကား နဂါးတို့သည် ဟိမဝန္တာ တောင်မင်းကို မှီ၍ ကိုယ်ကို တိုးပွားစေ အားယူစေ၍ အိုင်ငယ်တို့ကို သက်ဆင်း ကုန်၏။ အိုင်ငယ်တို့ကို သက်ဆင်းပြီး၍ အိုင်ကြီးတို့သို့ သက်ဆင်း ကုန်၏။ အိုင်ကြီးတို့ကို သက်ဆင်းပြီး၍ မြစ်ငယ်တို့သို့ သက်ဆင်း ကုန်၏။ မြစ်ငယ်တို့ကို သက်ဆင်းပြီး၍ မြစ်ကြီးတို့သို့ သက်ဆင်း ကုန်၏။ မြစ်ကြီးတို့သို့ သက်ဆင်းပြီး၍ မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ သက်ဆင်း ကုန်၏။ ထိုနဂါးတို့သည် ထိုမဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ခန္ဓာကိုယ်ဖြင့်

ကြီးမား ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ထို့အတူပင် ရဟန်းသည် သီလကို မှီ၍ သီလ၌တည်၍ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို ပွားများသည်ရှိသော် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို ကြိမ်ဖန် များစွာ ပြုလုပ်သည်ရှိသော် တရားတို့၌ ကြီးမားပြန့်ပြော သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်၏”

ဤ နာဂသုတ်တော်မှာ ဟိမဝန္တာတောင်မင်းဟာ နဂါးတို့ရဲ့ မှီရာ တည်ရာဖြစ်၍ မြတ်သကဲ့သို့ မိခင်ဟာ သား၊ သမီးတို့ရဲ့ မှီရာ တည်ရာဖြစ်၍ မြတ်သကဲ့သို့ သီလတရားဟာလည်း သမာဓိတရား ပညာတရားတို့ရဲ့ မှီရာ တည်ရာဖြစ်၍ မြင့်မြတ်ပါတယ်။

သီလဟာ အင်မတန် မြင့်မြတ်ပါတယ်။ သီလမြင့်မြတ်တဲ့အတွက် သီလစောင့်ထိန်းသူဟာလည်း သူမြတ်အဖြစ်ကို ရောက်ရပါတယ်။ သီလ စောင့်ထိန်းတဲ့ သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်သာ မြင့်မြတ်တာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဈာန် သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ သမာဓိဝန္တပုဂ္ဂိုလ် အရိယာဖြစ်တဲ့ ပညာဝန္တပုဂ္ဂိုလ် များလည်း မြင့်မြတ်ကြပါတယ်။ သို့သော် အမြတ်ချင်းပြိုင်တဲ့အခါ သီလဝန္တ ပုဂ္ဂိုလ်က ပိုလွန်ပြီး မြင့်မြတ်ပါတယ်။

သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်က သာလွန် မြင့်မြတ်တဲ့အတွက် ဈာန်ရ ရဟန်း အရိယာရဟန်းတွေဟာ မိမိထက် သီလသိက္ခာကြီးမားတဲ့ သီလဝန္တ ရဟန်းကို ရှိခိုးကြရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဤမှတစ်ဆင့်တက်ပြီး ပြောရလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်ကြီးဟာ သီလတည်းဟူသော မဏ္ဍိုင်တို့ဖြင့် တည်ဆောက် ထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ သီလပျက်ခဲ့လျှင် ထို ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သာသနာမတည်တော့ပါဘူး။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားအားလုံး ကျင့် သင့်ကျင့်ထိုက် ရှောင်သင့်ရှောင်ထိုက်တဲ့ စာရိတ္တသီလ ပျက်ပြားခဲ့လျှင် ကမ္ဘာမြေပြင်မှာ သာသနာတော် ကွယ်တယ်လို့ ခေါ်ဆိုရတာပါပဲ။

“ဝိနယေ ဌိတေ သာသနံ ဌိတံ”ဆိုတာ ယခုတင်ပြခဲ့တဲ့ စကားရပ် ကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတို့ရဲ့ ခန္ဓာမှာ ဦးခေါင်းဟာ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သလို သီလတရားဟာလည်း အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရား တို့ထက် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်လို့ (သီရ=သီသ) ပုဒ်က သီလဖြစ်လာတယ်လို့ ကျမ်းများမှာ ပြဆိုပါတယ်။

သီလတ-သီလ

အစအဦး ဖြစ်သောအနက် မြတ်သောအနက်တို့ကြောင့်သာ သီလ မည်သည် မဟုတ်သေးပါဘူး။ ချမ်းအေးသော သီတလအနက်ကြောင့်လည်း သီတလမှ (တ)ကို ချေပြီး သီလဖြစ်ခဲ့ပါသေးသတဲ့။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့- သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကိလေသာမီးတွေဟာ အမြဲမပြတ် လောင်မြိုက် ပြီး နေကြပါတယ်။ သွားတိုင်း စားတိုင်း လှုပ်ရှားတိုင်းဟာ တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်နေတဲ့ ကိလေသာမီးတွေအကြားမှာ သွားလာ လှုပ်ရှားနေကြ ရတယ်။ ဒီလို တဟုန်းဟုန်း တပြောင်ပြောင် တောက်လောင်နေတဲ့ ကိလေသာ မီးကို ဘယ်လို ရေမျိုးနှင့်မျှ ငြိမ်းသတ်လို့ မရပါဘူး။ သီလတည်းဟူသော ရေစင်နှင့် ငြိမ်းသတ်မှ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာမှာ-

* န တံ သဇေဒါ ဝါတာ၊
န စာပိ ဟရိစန္ဒနံ။
နေဝဟာရာ န မဏယော၊
န စန္ဒကီရဏကုံရာ။

* သမယန္တိစ သတ္တာနံ၊
ပရိဋ္ဌာဟံ သုရက္ခိတံ။
ယံ သမေတိ ဣဒံ အရိယံ၊
သီလံ အစ္စန္ဒသီတလံ။

ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းအပ်သော၊ ဖြူစင်လှစွာသော၊ စင်စစ် အေးမြလှသော ဤသီလသည်သာ ဤလောက၌ သတ္တဝါတို့၏ ရာဂ အစရှိသော အပူအလောင်ကို အေးငြိမ်းစေနိုင်၏။ ထိုအပူအလောင်ကို မိုးရေ နှင့်တကွသော လေတို့သည်လည်း မငြိမ်းစေနိုင်ကုန်။ ဂေါသီတမည်သော စန္ဒကူးနဲ့သာတို့သည်လည်း မငြိမ်းစေနိုင်ကုန်။ ပုလဲသွယ်တို့သည်လည်း မငြိမ်း စေနိုင်ကုန်။ မြကျောက်တို့သည်လည်း မငြိမ်းစေနိုင်ကုန်။ လမင်း၏ ရောင်ခြည် အညွန့်တို့သည်လည်း မငြိမ်းစေနိုင်ကုန်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဤကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းအေးမြ သီတလဓာတ်ရှိတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း သီလလို့ ခေါ်ဆိုရ ပါတယ်။

သီလန-သီလ

ငြိမ်းချမ်းအေးမြတဲ့ သီတလသဒ္ဒါက သီလဖြစ်လာရုံမျှမကသေးဘူး၊ သီလနသဒ္ဒါက နအက္ခရာ ကျပြီးတော့လည်း သီလ ဖြစ်လာပါသတဲ့။ သီလ နဆိုတာက “ကောင်းစွာ ထားခြင်း”လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဘာကို ကောင်းစွာ ထားတာလည်းဆိုတော့ ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကို သိမ်းသိမ်းဆည်းဆည်း ကောင်းစွာ သိုမှီးထားခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သီလ မရှိတဲ့ သူဟာ မိမိရဲ့ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို ကောင်းစွာ စောင့်ထိန်းခြင်း မရှိဘူး။ အကြောင်းမတိုက်ဆိုင်လို့ ဒုစရိုက်မှုကို မပြုလုပ်မိသော်လည်း အကြောင်း တိုက်ဆိုင်လျှင် ဒုစရိုက်မှုတို့ကို ပြုလုပ်တတ်ကြပါတယ်။

သာအေးတို့ဥပမာ

သာအေးတို့လူစုဟာ လယ်တောစောင့်ယင်း လယ်ကွင်းထဲ ဖြတ်ပြေး လာတဲ့ ဒရယ်ကို မြင်တော့ “ဝိုင်းဟ-ဆီးဟ” နှင့် လိုက်လံဖမ်းဆီး သတ် ဖြတ်ခဲ့ကြဖူးတယ်။ အဲဒီ သာအေးတို့ပင်လျှင် ဥပုသ်နေ့တစ်နေ့မှာ ဥပုသ် စောင့်ထိန်းနေကြတုန်း ဥပုသ်ဇရပ်အနီး ဖြတ်ပြီး တောဝက်ကြီးတစ်ကောင် ပြေးသွားတာ မြင်ကြပြန်တယ်။ ဒီတစ်ခါတော့ သာအေးတို့ဟာ ဒရယ်တုန်း ကလို လိုက်လံဖမ်းဆီး သတ်ဖြတ်ခြင်းကို မပြုကြဘူး။ လက်တွင်းက စိပ် ပုတ်းကို ကြည့်ပြီး ကျူးလွန်ချင်တဲ့ ဒုစရိုက်ကို ကောင်းစွာသိမ်းဆည်း သိုမှီး စောင့်ထိန်းလိုက်ကြပါတယ်။ ဒီလို ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကို ဖရိုဖရဲ မဖြစ် အောင် ကောင်းစွာ သိမ်းဆည်း သိုမှီးတတ်တဲ့ သီလနအနက်ကြောင့်လည်း သီလလို့ ခေါ်ဆိုရပါသတဲ့။

တစ်နည်းအားဖြင့် သီလနသဒ္ဒါဟာ တည်ရာ (အဓာရ) အနက်ကို လည်း ဟောပါတယ်။ ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ တည်ရာဖြစ်လို့လည်း သီလလို့ ဆိုပါသတဲ့။ ဘယ်ကုသိုလ်တွေရဲ့ တည်ရာလည်းမေးခဲ့လျှင် ကုသိုလ်ဟာ ကာမကုသိုလ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်လို့ သုံးမျိုးရှိတယ်။ ကာမကုသိုလ်ဆိုတာ ဒါန သီလစတဲ့ ပုညကြိယာမျိုးကို ကြိုးစား ပွားများ အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကုသိုလ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဆိုတာ ရူပဈာန် အရူပဈာန်ရတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်

လာတဲ့ ကုသိုလ်မျိုးဖြစ်တယ်။ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဆိုတာ လောကုတ္တရာ မဂ်ခဏ၌ဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ကို ဆိုတယ်။ ဤကုသိုလ် သုံးပါးအနက် ကာမ ကုသိုလ်ဟာ အခြေခံကုသိုလ်မျိုးဖြစ်တယ်။ ဈာန်ရအောင် အားထုတ်ချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ကာမကုသိုလ်ကိုပင် အခြေခံရတယ်။ မဂ်ရအောင် အားထုတ် ချင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ကာမကုသိုလ်ကိုပင် အခြေခံရတယ်။ ကာမကုသိုလ် အခြေမခံဘဲ ဘယ်ကုသိုလ်မှ ကျော်လွန်ပြီး ဖြစ်ရိုးထုံးစံ မရှိပါဘူး။ ဒီအကြောင်း ကို မသိတဲ့ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များက “လိုချင်တာက လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်၊ ပြုလုပ်တာက ကာမကုသိုလ်၊ ခုတ်ရာတခြား ရှရာတလွဲ ဖြစ်မနေ ဘူးလား” လို့ စိတ်ထင်ရာ ပြောဟောတတ်ကြပါတယ်။

အမှန်မှာ ကာမကုသိုလ်ဟာ အခြေခံကုသိုလ်ဖြစ်လို့ သမထပင် ထိုင် ထိုင်၊ ဝိပဿနာပင် ပွားပွား ကာမကုသိုလ်မဖြစ်ဘဲ ကာမကုသိုလ်ကို ကျော် လွန်ပြီး မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဆိုတာ လုံးဝ ဖြစ်ခွင့်မရှိ ပါဘူး။ ကာမကုသိုလ်ဟာ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့ရဲ့ အခြေခံ ဖြစ်လို့ ထိုကုသိုလ်များထက် ကြီးလည်းကြီးတယ်။ မဟဂ္ဂုတ်- လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ဘို့ထက်လည်း အကျိုးပေး အရာ ကျယ်ဝန်းတယ်။ ဒါကြောင့် ကာမ ကုသိုလ်ကို မဟာတပ်ပြီး “မဟာကုသိုလ်” လို့တောင် ခေါ်ကြပါတယ်။

သီလကုသိုလ်ဆိုတာဟာ ကာမကုသိုလ်ပါပဲ။ သီလကျင့်သုံးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကာမကုသိုလ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကာမကုသိုလ်ဟာ မဟဂ္ဂုတ်- လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့ရဲ့ တည်ရာဖြစ်သလို သီလကုသိုလ်ဟာလည်း သမာဓိ ကုသိုလ် ပညာကုသိုလ်တို့ရဲ့ တည်ရာအစစ်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် “သီလန ဋ္ဌေန- တည်ရာဟူသောအနက်ကြောင့်၊ သီလံ- သီလမည်၏” လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုပါတယ်။

သေဝါယ-သီလ

တစ်နည်းအားဖြင့် သိ-ဓာတ်နောင်၊ လ-ပစ္စည်းသက်ပြီး သီလလို့ လည်း ရုပ်ပြီး သေးတယ်။ သိ-ဓာတ်ဟာ သယေ- အိပ်စက်ခြင်းအနက်၊ သေဝါယ- မှီဝဲခြင်းအနက်ကို ဟောတယ်။ သီလကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားခဲ့ လျှင် အကုသိုလ်တရားများ မထကြွနိုင်တော့ဘဲ အိပ်စက်ရတော့တဲ့အတွက် ကြောင့် သီလလို့ ဆိုရပါသတဲ့။

သလ-သီလ

ဤမှတစ်ပါး သလဓာတ်နှောင် အ-ပစ္စည်းသက် သအစိတ်အ-ကို ဤ-ပြုပြီးတော့လည်း သီလလို့ ရုပ်ပြီးနိုင်ပါသေးသတဲ့၊ သလဓာတ်ဟာ စလန သံဝရ ဂတိသု- တုန်လှုပ်ခြင်း၊ စောင့်စည်းခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အနက် တွေကို ဟောပါတယ်။ စလနအနက်အရ အကုသိုလ်တရားတို့ကို တုန်လှုပ် စေတတ်တဲ့အတွက် သီလလို့ ဆိုလိုတယ်။ သံဝရအနက်အရ ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တရားတို့ မဖြစ်ပွားရအောင် စောင့်စည်းတတ်တဲ့အတွက် သီလလို့ ဆိုလိုတယ်။ ဂတိအနက်အရ သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်တတ် သောကြောင့် သီလလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သာလာ-သီလ

သလပုဒ်ကသာ သီလဖြစ်နိုင်တာ မဟုတ်သေးဘူး၊ သာလာဆိုတဲ့ ပုဒ်ကလည်း သီလဖြစ်နိုင်ပါသေးသတဲ့၊ သာလာပုဒ်ကတော့ အိမ် ဧရပ်ဆိုတဲ့ အနက်များကို ဟောပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အိမ်တို့ ဧရပ်တို့ဆိုတာ လူအများ အပန်းဖြေ ခိုနားရာဖြစ်ကြသလို သီလဆိုတဲ့တရားဟာလည်း ကု သိုလ်တရားတို့ရဲ့ ခိုနားရာ ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ဒါကြောင့် သီလလို့ ဆိုရတယ်လို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

ဗန္ဓန-သီလ

ဤအနက်မှတစ်ပါး သိဓာတ်ဟာ ဗန္ဓနဆိုတဲ့ နှောင်ဖွဲ့ခြင်းအနက်ကို လည်း ဟောပါသေးတယ်။ ဗန္ဓနအနက်ကို ဟောတဲ့ သိဓာတ်နှောင် လ- ပစ္စည်းသက်ပြီး သီလလို့လည်း ရုပ်ပြီးနိုင်ပါသေးတယ်။ ဤလို ရုပ်ပြီးတဲ့ သီလရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သီလတရားက ကုသိုလ်တွေ မပြေးမထွက်နိုင် အောင် နှောင်ဖွဲ့တတ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သီလဓာတ်-သီလ

သီလရဲ့အနက် အဓိပ္ပာယ်ဟာ ဤမျှသာ မကသေးပါဘူး၊ သီလ ဓာတ်နှောင် အ-ပစ္စည်းသက်ထားတဲ့ သီလဆိုတာလည်း ရှိပါသေးတယ်။ သီလဓာတ်ကတော့ ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်လျှင် ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို ကောင်းစွာ

ထားခြင်းဆိုတဲ့ သမာဒါနအနက်ကို ဟောပါတယ်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို သီလန သီလကဏ္ဍမှာ ပြဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်တဲ့ သီလဓာတ်ကတော့ တည်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့် လွန်စွာ ဆောင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဥပဓာရဏအနက်ကို ဟောပါတယ်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း တည်ရာသီလကဏ္ဍမှာ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့ စကားရပ်တွေ က “ဘာကြောင့် သီလခေါ်သလဲ”ဆိုတဲ့ အမေးစကားအတွက် အဖြေစကား ရပ်များ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားရပ်တွေကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး ဖော်ပြရလျှင်-
မေး။ ဘာကြောင့် သီလခေါ်သလဲ။

- ဖြေ။ (၁) ဦးခေါင်းနှင့်တူသော မြတ်သော အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
- (၂) ငြိမ်းချမ်းအေးမြသော အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၃) ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကို ကောင်းစွာ ထားခြင်း အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၄) ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ တည်ရာ အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၅) အကုသိုလ်တရားတို့ အိပ်စက်ခြင်း အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၆) သူတော်ကောင်းများ မှီဝဲအပ်သော အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၇) အကုသိုလ်တရားများကို တုန်လှုပ်စေတတ်တဲ့ အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၈) အကုသိုလ်တရား မဖြစ်ပွားရအောင် စောင့်စည်းတတ်တဲ့ အနက် ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၉) သူတော်ကောင်းတို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သီလ ခေါ်တယ်။
 - (၁၀) ကုသိုလ်တရားတို့ ဝင်ရောက်နားခိုရာ အိမ် ဇရပ်နှင့်တူသော အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်။
 - (၁၁) ကုသိုလ်တရားများကို နှောင်ဖွဲ့တတ်တဲ့ အနက်ကြောင့် သီလ ခေါ်တယ်။
 - (၁၂) ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ကို ကောင်းစွာထားခြင်း၊ ကုသိုလ်တရားတို့ ၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့် ကုသိုလ်တရားများကို လွန်စွာဆောင်

တတ်သော အနက်ကြောင့် သီလခေါ်တယ်-လို့ အကျဉ်းမှတ်
သားသင့်ပါတယ်။

ဆောင်ပုဒ်-ကဗျာ

- * ဦးခေါင်းပုံဟပ် ထွတ်မြတ်တစ်သွယ်၊
အပူမသန်း အေးချမ်းတကယ်။
ကောင်းစွာထား၍ တရားတည်တယ်၊
ဤအတ္ထ သီလအနက်ခြယ်။
- * ဒုစရိုက်ပျက် အိပ်စက်တစ်တန်၊
သူတော်အမြဲ မှီဝဲအမှန်။
အကုသိုလ်ယုတ် တုန်လှုပ်မခံ၊
စောင့်စည်းရ သီလအနက်ပြန်။
- * သူတော်မှာဖြစ် နောင်ရစ်ကုသိုလ်၊
ကုသိုလ်တရား ဝင်နားရောက်ခို။
အိမ်ဧရပ်နှင့် ထင်ဟပ်တူသကဲ့၊
ဤအတ္ထ သီလအနက်ဆို။

သီလ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်

ဘာကြောင့် သီလခေါ်သလဲ-ဆိုတဲ့ အမေးကို ဖြေဆိုပြီးတဲ့နောက်
သီလရဲ့ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ဆက်လက်ဖော်ပြပါဦး
မယ်။ အန္တပုထုဇဉ်နဲ့ ကလျာဏပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ အပိုင်းအခြားဟာ လက္ခဏာ၊
ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်ပါတယ်။ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ရဲ့ လက္ခဏာ၊
ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို မသိလျှင် အန္တပုထုဇဉ် ဖြစ်တယ်။ သိလျှင်
ကလျာဏပုထုဇဉ် ဖြစ်ပါတယ်။

အန္တပုထုဇဉ်ဆိုတာ ရုပ်နာမ်ကို ကြောင်တောင်မြင်လျက်နှင့် ရုပ်နာမ်
မှန်းမသိ၊ ရုပ်နာမ်ကို မမြင်၊ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမထင်နေတဲ့
ပုထုဇဉ်အကန်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ကလျာဏပုထုဇဉ်ဆိုတာက ရုပ်နာမ်ကို
ရုပ်နာမ်မှန်းသိတတ်တဲ့ ပုထုဇဉ်သူတော်ကောင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ အန္တဘဝက

ထင်မှတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမစတဲ့ အမြင်မှားကို ပယ်ဖျက်ပြီး ရုပ်နာမ်ကို ရုပ်နာမ်အတိုင်း ထင်ဖို့ မြင်ဖို့က လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ရဲ့ သဘောအနည်းငယ်ကို တင်ပြပါဦးမယ်။

“သာမည ဝါ သဘာဝေါ ဝါ၊ မ္ဗောနံ လက္ခဏံ မတံ” ဆိုတဲ့ အတိုင်း သာမညနှင့် သဘာဝတရားနှစ်ပါးကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “လက္ခဏ” လို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။

ဤနေရာမှာ သာမညဆိုတာ “သမာနဿ ဘာဝေါ- သာမည” လို့ ဝိဂြိုဟ်ဆိုတဲ့အတိုင်း အခြားတရားနှင့်တူညီသော (ဝါ) ဆက်ဆံသော မမြဲခြင်း ဆင်းရဲခြင်းစသော သဘောကို သာမည လက္ခဏာလို့ ဆိုလိုတယ်။ သဘာဝ လက္ခဏာဆိုတာက သူတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံ မိမိကိုယ်ပိုင် သဘောဖြစ်တဲ့ ဖဿတရား၏ ဖုသန- အာရုံကို တွေ့ထိခြင်းသဘော၊ ဝေဒနာတရား၏ ဝေဒယိတ- အာရုံအရသာကို ခံစားခြင်း သဘော၊ သညာတရား၏ သဗ္ဗာနန- မှတ်သိ သိခြင်းသဘောစသော မိမိ၊ မိမိတို့၏ သဘောကို သဘာဝလက္ခဏာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

တရားတစ်ခုကို သုံးသပ်တဲ့ ယောဂီဟာ ရှေးဦးစွာ မိမိသုံးသပ်တဲ့ (ဝါ) မိမိကျင့်သုံးတဲ့တရားရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာကို သိထားသင့်တယ်။ သီလ ကျင့်သုံးတဲ့ ယောဂီဟာ မိမိကျင့်သုံးတဲ့ သီလရဲ့ သဘောလက္ခဏာကို သုံးသပ် ကြည့်ပါလျှင် လောကမှာ ရူပါရုံဆိုတဲ့ အဆင်းဟာ အညို၊ အရွှေ၊ အဖြူ၊ အနီ ဘယ်လို များပြားသော်လည်း သဘောအားဖြင့် အမြင်ခံလက္ခဏာ တစ်ပါးတည်း ရှိသလို သီလဆိုတဲ့ တရားဟာလည်း စေတနာသီလ၊ စေတသိကသီလ စသည် ဘယ်လို များပြားသော်လည်း သဘောလက္ခဏာ အားဖြင့် သီလနသဘောလက္ခဏာ တစ်ပါးတည်းသာ ရှိပါတယ်။ သီလန လက္ခဏာဆိုတာကို ကောင်းစွာထားခြင်း၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်ခြင်း အနက်နှစ်ပါးနှင့် “သီလန-သီလ” အခန်းမှာ ပြဆိုခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဒါကြောင့် သီလရဲ့လက္ခဏာကို အထူးမပြောဘဲ သီလရဲ့ရသကို ဆက်လက်ဖွင့်ပြပါ မယ်။

သီလ၏ ရသ

“ကိစ္စံ ဝါ တဿ သမ္ပတ္တိ၊ ရသောတိ ပရိဒီပယေ”ဆိုတဲ့အတိုင်း ပရမတ်တရားတို့ရဲ့ အပြုအမူကိစ္စနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဂုဏ်ကို “ရသ” လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ (၁) အပြုအမူကိစ္စကို ကိစ္စရသ၊ (၂) ပြည့်စုံခြင်းဂုဏ်ကို ဂုဏရသ လို့ ခွဲခြား မှတ်သားသင့်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ သီလဆောက်တည်ထား တယ်ဆိုလျှင် ရှေးယခင်က ဘာတွေကိုပင် လုပ်ခဲ့လုပ်ခဲ့ ယခု သီလတည်ဆဲ ကာလမှာတော့ ထိုထိုဒုဿီလ အမှုတွေဟာ သူ့ထံမှာ မရှိတော့ပါဘူး။ ထို သီလမဲ့သော ဒုဿီလအမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်တာဟာ သီလတရားဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် သီလဟာ ဒုဿီလမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့ ကိစ္စရသ ရှိပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ဝါရိတ္တသီလ- စာရိတ္တသီလနှင့် ပြည့်စုံတယ်ဆိုလို့ ရှိ လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘယ်လိုမှ အပြစ်ဆိုဖွယ် ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချဖွယ် မရှိဘူး။ ဤလို အပြစ်ဆိုဖွယ် မရှိ၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချဖွယ်မရှိတဲ့ ဂုဏ်ကိုတော့ သီလ၏ ဂုဏရသ လို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။

သီလ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်

“ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာန၊ ဗုပဋ္ဌာန နယောပိ ဝါ”ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်အရ ပရမတ်တရားတို့၏ အကျိုးတရားနှင့် ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝဋ် ရှေးရှုထင်ခြင်း နှစ်ပါးကို ပစ္စုပဋ္ဌာန်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

“သီလ စောင့်ရှောက်တဲ့အတွက် ချက်ချင်း ဘာအကျိုးရှိသလဲ”ဆိုလျှင် မိမိကိုယ်ကို နှစ်သက်စေခြင်း၊ စိတ်နှလုံး ကြည်ရွှင်ခြင်း အကျိုးရှိပါတယ်။ မှန်ပါတယ်။ တကယ်အမှန် သီလစောင့်ထိန်းထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိရဲ့ သီလ စင်ကြယ်တာကို သတိရတိုင်း နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်တတ်ပါတယ်။ သီလစောင့် နေတဲ့အတွင်းမှာ လောဘ ဒေါသဆိုတဲ့ ကိလေသာအပူတွေ မဝင်လာအောင် တတ်နိုင်သမျှ စောင့်ထိန်းထားတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း စိတ်နှလုံးဟာ ကြည် ရွှင် အေးမြပြီး နေပါတယ်။ သီလစောင့်ထိန်းထားတဲ့ ယောဂီသန္တာန်မှာ အဲဒီ စိတ်နှလုံး ကြည်ရွှင်ခြင်းအကျိုး ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်ဟာ ရှေးရှုဖြစ်ပေါ်ပြီး နေပါ တယ်။ ဤမှတစ်ပါး သီလစောင့်ထိန်းထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ကိုယ်နှင့် နှုတ်ဟာ ဒုစရိုက်တွေကို ပယ်ခွာထားတဲ့အတွက် စင်ကြယ် သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်း

နေပါတယ်။ အဲဒီလို စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းသောအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှု ထင်မြင်ခြင်းကိုတော့ ဥပဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာန်လို့ ခေါ်ဝေါ်ပါတယ်။

သီလ၏ ပဒဋ္ဌာန်

“အာသန္နကာရဏံ ယန္တူ။ တံ ပဒဋ္ဌာနသညိတံ”ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်နဲ့ အညီ သီလကျင့်သုံးခြင်းရဲ့ အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းတရားကို ပဒဋ္ဌာန်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး လောကမှာ အကြောင်းကင်းတာရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ အကြောင်းတစ်ခုကိုသော်လည်းကောင်း အကြောင်းအများကိုသော်လည်းကောင်း စွဲမှီပြီး ဖြစ်တတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ကြရာမှာ အချို့သော အကြောင်းများက ဝေးပြီး အချို့သော အကြောင်းများက နီးကပ်ပါတယ်။

ဥပမာ- ချည်ထည်ဆိုပါစို့။ ထိုချည်ထည် ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ အကြောင်းတရားတွေက များစွာရှိတယ်။ ရှေးဦးစွာ ဝါစေ့ဟာ ဝါပင်ဖြစ်ပေါ်ဖို့ အကြောင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဝါသီးဟာ ဝါဂွမ်းရဲ့အကြောင်း ဖြစ်တယ်။ ဝါဂွမ်းဟာ ချည်မျှင်ရဲ့ အကြောင်းဖြစ်တယ်။ ချည်မျှင်ဟာ ချည်ထည်ရဲ့ အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အကြောင်းအဆင့်ဆင့် ရှိရာမှာ ချည်ထည်ရဲ့ “အာသန္နကာရဏ” အနီးကပ်ဆုံးအကြောင်း ပြပါဆိုလျှင် ချည်မျှင်ကို ပြရပါလိမ့်မယ်။ ကျန်တဲ့ အကြောင်းတွေကတော့ နီးသောအကြောင်း မဟုတ်ကြဘူး။ ဝေးသော “ဒူရကာရဏ” အကြောင်းတွေသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ထို့အတူ သီလရဲ့ အကြောင်းကို ရှာလျှင် သူတော်ကောင်းနဲ့ ပေါင်းဖော်ခြင်းဟာလည်း သီလရဲ့ ဝေးသော အကြောင်း ဖြစ်တယ်။ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်းဟာလည်း သီလရဲ့ ဝေးသော အကြောင်းတစ်ပါး ဖြစ်ပါတယ်။ ကံ-ကံရဲ့အကျိုး သက်ဝင်ယုံကြည်တာလည်း သီလရဲ့ ဝေးတဲ့အကြောင်းတစ်ပါး ဖြစ်တယ်။ ရှေးက သီလစောင့်ထိန်းဖူးတဲ့ အထုံဝါသနာဟာလည်း သီလရဲ့ ဝေးတဲ့အကြောင်း ဖြစ်တယ်။

သီလရဲ့ အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းတရားကတော့ ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီ ဒုစရိုက်တို့ကို ရှက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဟိရိတရားနှင့် လန့်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော သြတ္တပ္ပတရားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဟိရိတရား သြတ္တပ္ပတရား ကင်းကွာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သီလစောင့်ထိန်းဖို့ ခက်ခဲတယ်။ ဟိရိ-သြတ္တပ္ပ ရှိတဲ့

ပုဂ္ဂိုလ်က သီလစောင့်ထိန်းဖို့ လွယ်ကူတယ်။ ဒါကြောင့် ဟိရီနှင့် ဩတ္တပ္ပဟာ သီလရဲ့ အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အမှန်ကတော့ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပတရားဟာ သီလရဲ့ အကြောင်းမျှသာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ အကြောင်းတရား လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သတ္တဝါတစ်ဦးရဲ့ သန္တာန်မှာ ကုသိုလ်ဖြစ်တယ်ဆိုလျှင် အဲဒီ ကုသိုလ်ဟာ (၁) အတ္တာဓိပတေယျ၊ (၂) လောကာဓိပတေယျ၊ (၃) ဓမ္မာဓိပတေယျဆိုတဲ့ အာဓိပတေယျ ၃-ပါးအနက် တစ်ပါးပါးကို အကြီးအမှူး ပြုပြီးတော့မှ အကုသိုလ်ကို ပယ်ခွာပါတယ်။ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားပါ တယ်။ ဤနေရာမှာ အာဓိပတေယျ သုံးပါးရဲ့သဘောကို ကျေနပ်သွားအောင် အင်္ဂုတ္တရ ဟိကနိပါတ် အာဓိပတေယျသုတ်ကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်နုတ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့တရား သုံးပါးရှိသတဲ့၊ သုံးပါးဆိုတာက-

- (၁) မိမိကိုယ်ကို အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့ အတ္တာဓိပတေယျတရား၊
- (၂) သတ္တလောကကို အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့ လောကာဓိပတေယျ တရား၊
- (၃) လောကုတ္တရာတရားကို အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့ ဓမ္မာဓိပတေယျ တရားများ ဖြစ်ကြတယ်။

ဤတရားသုံးပါးအနက် မိမိကိုယ်ကို အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့ အတ္တာဓိပတေယျတရားဆိုတာက ကုသိုလ်မှုကို ပြုစုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဤကုသိုလ် ကို ဤလို အကြံမျိုးဖြစ်ပြီးမှ ပြုပါတယ်။ ဘယ်လို အကြံလည်းဆိုလျှင်-

“ဤကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်တဲ့ ငါဟာ လောကီ ဂုဏ်ပကာသန လောကီ ပစ္စည်း လာဘ်လာဘ စသည်တို့ကို လိုလားလို့ ပြုတာမဟုတ်ဘူး။ ဒုက္ခခပ် သိမ်းတို့ရဲ့ ကင်းငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လိုလားလို့ ပြုတာဖြစ်တယ်။ ဤလို စင်ကြယ်တဲ့စိတ်နှင့် ကုသိုလ်ပြုလုပ်တဲ့ ငါကဲ့သို့သောသူဟာ ယုတ်မာ တဲ့ အကုသိုလ်မျိုးကို ပြုလုပ်ရန် မသင့်ဘူး” ... ဤကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို အကြီး အမှူးပြုပြီး အကုသိုလ်ကို ပယ်စွန့်ပါတယ်။ ကုသိုလ်တရားကို ပွားများပါ တယ်။

သတ္တလောကကို အကြီးအမှူးပြုပြီးဖြစ်တဲ့ လောကာဓိပတေယျတရား ဆိုတာက ကုသိုလ်တရား ပွားများ အားထုတ်လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကုသိုလ်ရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်လိုတဲ့စိတ် အကယ်၍ ဖြစ်လာခဲ့သော် “ဤ အကုသိုလ်အမှုတို့ကို ငါပြုလုပ်လို့ မလျော်ဘူး၊ ငါပြုကြောင်း သူတစ်ပါး သိသွားလျှင် အင်မတန် ရှက်စရာကောင်းတယ်၊ လောကအတွင်းမှာ လည်း ငါရဲ့ ကိုယ်စောင့်နတ်က စပြီး ငါ့အလုပ်ကို သိမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီး ရှိတယ်၊ “နတ္ထိ လောကေ ရဟော နာမ” လောကမှာ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိဘူးတဲ့၊ ငါ့ရဲ့ ယုတ်မာမှုကို သူတစ်ပါး သိသွားခဲ့လျှင် “ကြည့်စမ်းပါ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ယုတ်မာတဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပြုလုပ်နေတာပါလား” လို့ ကဲ့ရဲ့ ကြပေလိမ့်မယ်လို့ သူတစ်ပါး (သတ္တလောက)ကို အကြီးအမှူးပြုပြီး အကုသိုလ်အမှုကို ပယ်စွန့်တယ်၊ ကုသိုလ်တရားကို ပွားများပါတယ်။

တရားကို အကြီးအမှူးပြုပြီး ဖြစ်တဲ့ မ္ဗောဓိပတေယျတရားဆိုတာက “ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်ဟာ လောကီတရားသည် လောကီတရားအလျောက် လောကုတ္တရာတရားသည် လောကုတ္တရာတရားအလျောက် လွဲမှားသည်မရှိ၊ တိကျမှန်ကန်တယ်၊ လောကီနယ်မှာ အကုသိုလ်တရားဟာ အပြစ်နှင့်တကွ မကောင်းကျိုးကို ပေးတယ်၊ အကုသိုလ်တရားကြောင့် ငရဲစတဲ့ အပါယ်ဘုံကို ကျရောက်တတ်တယ်၊ ကုသိုလ်တရားဟာ အပြစ်မရှိ၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ဖြစ်စေတတ်တယ်။

- * ကာမကုသိုလ်ကြောင့် ကာမသုဂတိ ရောက်နိုင်တယ်။
- * ရူပကုသိုလ်ကြောင့် ရူပဗြဟ္မာ ဖြစ်နိုင်တယ်။
- * အရူပကုသိုလ်ကြောင့် အရူပဗြဟ္မာဖြစ်နိုင်တယ်။
- * လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တယ်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားရဲ့ တရားတော်ဟာ ခြောက်ပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်ပြည့်စုံတယ်၊ ဤကဲ့သို့ တရားတော်ကို အကြီးအမှူးပြုပြီး အကုသိုလ်မှုကို ပယ်စွန့်တယ်၊ ကုသိုလ်တရားကို ပွားများပါတယ်။

ယခုပြဆိုခဲ့တာက အာဓိပတေယျသုတ်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ် အတိုချုပ် ဖြစ်ပါတယ်၊ ဤအာဓိပတေယျသုတ္တန် ဒေသနာတော်လာတဲ့အတိုင်း အကုသိုလ်

မှုကို ပယ်စွန့်တယ်။ ကုသိုလ်တရားကို ပွားများတယ်ဆိုတာ ဤတရားသုံးပါး အနက် တစ်ပါးပါး အကြီးအမှူးပြုပြီးတော့ ပွားများ အားထုတ်နိုင်ပါတယ်။

ဟိရိ သြတ္တပ္ပနှင့် အာဓိပတေယျ

ယခု ဟိရိတရား သြတ္တပ္ပတရားတို့ဟာ အာဓိပတေယျ ၃-ပါးအနက် ဘယ်အာဓိပတေယျကို အကြီးအမှူး ပြုလုပ်ပါသလဲ။ ဟိရိတရားက ရှက်ခြင်းတဲ့၊ ရှက်တယ်ဆိုတာ ဘာကို ရှက်တာလဲ။ လူပျိုတွေရဲ့ ရှေ့ကို ထွက်ရမှာ ရှိုးတိုးရှန်းတန်ဖြစ်နေတဲ့ အပျိုမလေးရဲ့ အရှက်ကို ဟိရိလို့ ဆိုရမလား။ ဘုရားရှိခိုးရမှာ လူကြီးမိဘ အရိုအသေပေးရမှာ ရှက်နေတဲ့ ကိုရွှေဖင်ကြပ်တို့ရဲ့ အရှက်ကို ဟိရိလို့ ဆိုရမလား။ ဒါမှမဟုတ် ရှက်တယ်ဆိုတာဘာလဲ။ မရှက်သင့်တဲ့နေရာမျိုးမှာ ရှက်နေတာက တကယ်ရှက်တဲ့ ဟိရိတရား မဟုတ်ပါဘူး။ ဟိရိဆိုတဲ့ ကုသိုလ်အယောင်ဆောင်တဲ့ မာယာသဘောမျှသာ ဖြစ်တယ်။ တရားကိုယ်အရကောက်လျှင် တဏှာပြဋ္ဌာန်းတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ကောက်ယူရမယ်လို့ ဘာသာဋီကာမှာ ဆိုပါတယ်။

ပြီးတော့ တစ်စုံတစ်ခုသော မကောင်းမှုကို ပြုပြီးနောက် သူတစ်ပါး သိသွားလို့ ရှက်သွားတာမျိုးကိုလည်း ဟိရိအစစ်လို့ မယူရဘူး။ ဒေါ်မနဿ ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်လို့ပင် ယူရမတဲ့။ ဟိရိဆိုတဲ့ အရှက်ကတော့ ဒီလို မရှက်သင့်ရာမှာ ရှက်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ အမှန်ရှက်သင့်တဲ့ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တရားမျိုးမှ ရှက်တတ်တာ စက်ဆုပ် ရွံရှာတတ်တာမျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဤ ဟိရိရဲ့ အခြင်းအရာကို အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းက ဟိရိသည် မကောင်းမှုမှ စက်ဆုပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ရှက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မကောင်းမှုတို့ကို မပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မကောင်းမှုမှ တွန့်တိုဆုပ်နစ်သောအဖြစ်လျှင် ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။ မိမိကိုယ်ကို ရိုသေခြင်းလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏-လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

ဤအဖွင့်အရ ဟိရိတရားဟာ မိမိကိုယ်ကို ရိုသေခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို အလေးအမြတ် အကြီးအမှူးပြုခြင်းဆိုတဲ့ အတ္တာဓိပတေယျကြောင့် ဖြစ်ပွားလာတယ်လို့ မှတ်ရပေမယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဟိရိတရားဟာ အမျိုးကောင်းသမီးနှင့် တူပါသတဲ့။ အမျိုးကောင်းသမီးဟာ တစ်စုံတစ်ခုသော ယုတ်မာမှု

ကို ပြုလုပ်ဖို့ အခွင့်ကြွလာသော်လည်း “ငါ့ကိုသို့သော အမျိုးကောင်းသမီးဟာ ဤယုတ်မာမှုမျိုးကို ပြုလုပ်ဖို့ မကောင်းဘူး” လို့ မိမိကိုယ်ကို အလေးပြုသောအားဖြင့် ယုတ်မာမှုကို ရှောင်ကြဉ်သလို၊ ထို့အတူ ဟိရိတရားလည်း မိမိကိုယ်ကို အလေးပြုပြီး မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ပါသတဲ့။

မိမိကိုယ်ဟူသည်

ဤနေရာမှာ မိမိကိုယ်ဆိုတာကိုလည်း ဟောဒီလို ခွဲခြားပြီး ပြထားပါသေးတယ်။

- (၁) ဇာတိ = မိမိဇာတ်မြတ်သည်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၂) ဝယ = မိမိအရွယ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၃) သူရဘာဝ = မိမိသူရဲကောင်းအဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၄) ဗာဟုသစ္စ = မိမိအကြားအမြင် များသည်၏အဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၅) ဇာတိမဟတ္တ = အမျိုးမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၆) သတ္တမဟတ္တ = ဆရာမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၇) ဒါယမဟတ္တ = အမွေခံမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊
- (၈) သဗြဟ္မစာရိမဟတ္တ = အဆွေခင်ပွန်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလေးပြုခြင်း၊

ဤသို့အားဖြင့် ဟိရိဆိုတဲ့ ရှက်ခြင်းတရားဟာ အံတ္တာဓိပတေယျဆိုတဲ့ မိမိကိုယ်ကို အကြီးအမှူးပြုပြီးတော့မှ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။

ဩတ္တပ္ပဆိုတဲ့ တရားကတော့ လောကဏိပတေယျဆိုတဲ့ သူတစ်ပါးကို အကြီးအမှူးပြုပြီးတော့မှ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီအကြောင်းကို နည်းနည်းလောက် ချဲ့ထွင် ပြောကြပါဦးစို့။

ဩတ္တပ္ပဆိုတဲ့ ပုဒ်ကို ထိတ်လန့်တယ်လို့ ဘာသာပြန်ပါတယ်။ လောကသဘောအားဖြင့် ထိတ်လန့်တယ်ဆိုတာ တစ်ဖက်သားကို ကြောက်တာ

ဖြစ်တယ်၊ ကြောက်တတ်တဲ့ လူဟာ လူယုတ် လူညံ့မျှသာ ဖြစ်တယ်၊ လူတစ်ယောက်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ကြောက်စိတ်ဝင်နေလျှင် ထိုသူဟာ ဘာမျှ အသုံးမကျသလို ကြောက်စိတ်ဟာလည်း ဘာမျှ အသုံးမကျပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ယခု သြတ္တပုဆိုတာကို အသုံးမကျတဲ့ ကြောက်စိတ္တုပ္ပါဒ်လို့ မယူဆရပါဘူး၊ အသုံးမကျတဲ့ အကြောက်ကိုတော့ သြတ္တပုလို့ မခေါ်ဘူး၊ ဘယ-လို့ ခေါ်ဝေါ်ပါတယ်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်လည်း ကုသိုလ်တရား မဟုတ်ဘူး၊ ဆုတ်နစ်သော ဒေါသမျှသာဖြစ်တယ်၊ သြတ္တပု ထိတ်လန့်တယ်ဆိုတာက တစ်ဘက်ရန်ကို ထိတ်လန့်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ ဘာကို ထိတ်လန့်တာလည်းဆိုတော့ “မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်ခြင်း”ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ဤအကြောင်းကို အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းမှာ-

သြတ္တပုသည် မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိတ်လန့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် မကောင်းမှုတို့ကို မပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ သူတစ်ပါးကို ရိုသေခြင်းလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏လို့ ပြဆိုထားပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သြတ္တပု ထိတ်လန့်တယ်ဆိုတာ တစ်ဖက်သားကို ထိတ်လန့်တာမဟုတ်၊ မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်ခြင်းသာ ဖြစ်တယ်၊ သူတစ်ပါးကို ရိုသေခြင်းလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိတယ်ဆိုတာက ပြည့်တန်ဆာမဟာ ကိုယ်ဝန်တည်လျှင် သူတစ်ပါး ငါ့ကို စုံမက်တော့မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ သူတစ်ပါးကို ငဲ့ပြီး ကိုယ်ဝန်ယူရမှာကို ကြောက်သလို “ဒီယုတ်မာမှုမျိုးကို လုပ်လျှင် အများက ငါ့ကို စွပ်စွဲတော့မှာပဲ”လို့ အများကိုငဲ့ပြီး လောကဓိပတေယျအားဖြင့် မကောင်းမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။

ဒါကြောင့် ဟိရိတရားက အတ္တာဓိပတေယျအရ မိမိဆိုတဲ့ အဇ္ဈတ္တကို အာရုံပြုတယ်၊ သြတ္တပုတရားက လောကဏဓိပတေယျအရ သူတစ်ပါး ဗဟိဒ္ဓကို အာရုံပြုတယ်။

သူတစ်ပါးဟူသည်

- သူတစ်ပါး ဗဟိဒ္ဓဆိုရာမှာလည်း-
- (၁) အတ္တာနုဝါဒဘယ - မိမိကိုယ်ကို မိမိ စွပ်စွဲသောဘေး၊
- (၂) ပရာနုဝါဒဘယ - သူတစ်ပါးစွပ်စွဲသောဘေး၊

- (၃) ဒဏ္ဍဘယ - ပစ္စက္ခဘေး၊
- (၄) ဒုဂ္ဂတိဘယ - အပါယ်ဘေး၊

ဤဘေးကြီးများနှင့် ကြုံတွေ့မှာကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းဟာ ဩတ္တပ္ပလို့ ဆိုရပါတယ်။ ဩတ္တပ္ပတရားဟာ ဤသို့ ကြုံတွေ့မည့်ဘေးကို ကြောက်တဲ့ အတွက် အကုသိုလ်ကို ပယ်ခွာပြီး ကုသိုလ်ကို ပြုပါတယ်။ ဟိရီနှင့်ဩတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါး အကုသိုလ် ပယ်ခွာပုံကို အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းက သံတွေခဲနှင့် ဥပမာ ပေးထားပါတယ်။ ဟိရီတရားကိုတော့ အေးသောသံတွေခဲကို မစင် တွေ လူးကပ်နေတဲ့အတွက် စက်ဆုပ်ပြီး မကိုင်သလို မကောင်းမှုမှ စက်ဆုပ် ၍ ရှောင်ကြဉ်ပါသတဲ့။ ဩတ္တပ္ပတရားကိုတော့ ပူလောင်သော သံတွေခဲကို ပူလောင်မှာ ကြောက်တဲ့အတွက် မကိုင်သလို ကြုံတွေ့ရမည့်ဘေးကို ရွံ့ကြောက် ပြီး ရှောင်ကြဉ်ပါသတဲ့။

လောကပါလတရား

အင်္ဂုတ္တရ ဒုကနိပါတ်မှာတော့ ဟိရီနှင့် ဩတ္တပ္ပတရားနှစ်ပါးကို သန့်ရှင်းဖြူစင်တဲ့အတွက် “သုက္ကဓမ္မ”လို့ အမည်ပေးထားပါတယ်။ စရိယသုတ် မှာတော့-

“ရဟန်းတို့... ဖြူစင်သော ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည် လောကကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ အဘယ်နှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား- မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်း ဟိရီတရားလည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်ခြင်း ဩတ္တပ္ပတရားလည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ရဟန်းတို့... ဖြူစင်သော ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည် လောကကို မစောင့်ရှောက်ကုန်ငြားအံ့။ ဤလောက၌ အမိဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မိကြီးမိထွေးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဦးရီး၏ မယားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆရာ၏မယားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရိသေလေးစားအပ်သူ၏ မယားဟူ၍လည်းကောင်း မသိကုန်ရာ၊ လူလောကသည် သိုးဆိတ်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကြက်ဝက်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အိမ်ခွေး တောခွေးတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း ရောယှက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ရာ၏။ ရဟန်းတို့... ဖြူစင်သော ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည် လောကကို စောင့်ရှောက်ကုန်သောကြောင့် အမိဟူ၍လည်းကောင်း မိကြီး မိထွေးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဦးရီးမယားဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဆရာ၏ မယားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရိုသေ လေးစားအပ်သူ၏ မယားဟူ၍ လည်းကောင်း ထင်ရှားသိသာကုန်၏” လို့ ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော် မူပါတယ်။

ဟိရိသတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဤတရားနှစ်ပါးကိုကေနိပါတ် ဒေဝဓမ္မဇာတ်မှာ တော့ “ဒေဝဓမ္မ- ဒေဝဓံတရားနှစ်ပါး” လို့ ဟောတော်မူတယ်။ ဒေဝဓမ္မဆို တဲ့ ပုဒ်ထဲက ဒေဝဆိုတာ (၁) သမ္မုတိဒေဝါ (၂) ဥပပတ္တိဒေဝါ (၃) ဝိသုဒ္ဓိ ဒေဝလို့ သုံးမျိုးရှိပါတယ်။ သမ္မုတိဒေဝဆိုတာ လူထုက တင်မြောက်ထားတဲ့ မဟာသမ္မတမင်းကို အစပြုပြီး တိုင်းပြည်ကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးကို ဆိုလိုပါတယ်။ ယခုခေတ်အခေါ်နှင့် ဆိုရလျှင် အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လခစား အားလုံး ဖြစ်ကြပါတယ်။ ထိုအစိုးရနှင့် လခစားအားလုံးဟာ လူထု က လခပေးထားတဲ့ လူထုကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ကြတဲ့အတွက် သမ္မုတိဒေဝ ဆိုတဲ့ သမ္မုတိနတ်များ ဖြစ်ကြတယ်။ သမ္မုတိနတ်များဖြစ်တဲ့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား လုံးဟာ လူထုရဲ့ စံပြုပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ ရှေ့ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ လည်း ဖြစ်ကြတယ်။

“ရှေ့ဆောင်ခွားလား ပြောင့်ပြောင့်သွားသော်၊ နောက်ခွားတစ်သိုက်၊
ဖြောင့်ဖြောင့်လိုက်၏” ဆိုတဲ့အတိုင်း စံပြုရှေ့ဆောင်ဖြစ်ကြတဲ့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ က ဟိရိသတ္တပုဂ္ဂိုလ်တရားနှင့် ပြည့်စုံခဲ့လျှင် တိုင်းပြည်လူထု အားလုံးဟာလည်း အတမြင် အတတ်သင်ပြီး ဟိရိသတ္တပုဂ္ဂိုလ် ပြည့်စုံခဲ့တယ်။ စံပြုရှေ့ဆောင် ဖြစ်ကြတဲ့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များက တရားချွတ်ချော်ခဲ့လျှင် လူထု တရားပျက်မှာကို တော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် တိုင်းပြည် မယိုယွင်းဖို့ လူ တိုင်း တရားမပျက်ဖို့ သမုတိနယ် ဖြစ်ကြတဲ့ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးဟာ လူ ပင်ငယ်စေကာမူ “ငါတို့ဟာ လူထုရဲ့ ကိုယ်စားလှယ် သမ္မုတိနတ်များဖြစ် တယ်” ဆိုတာကို သတိထားပြီး ဟိရိ သတ္တပုဂ္ဂိုလ်တရား မပျက်အောင် အစွမ်းကုန် ထိန်းသိမ်းသင့်ကြပါတယ်။ ဤသို့ ထိန်းသိမ်းသင့်တဲ့အတွက် “ဒေဝဓမ္မ” လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဥပပတ္တိဒေဝဆိုတာက စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုသိတာ၊ နိမ္မာနရတီ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်ပြည် ခြောက်ထပ်က နတ်များ

ကို ဆိုလိုပါတယ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ဘာကြောင့် နတ်ဖြစ်တာလည်းဆိုတော့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့လို့ နတ်ဖြစ်ခဲ့ကြတယ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဘာကြောင့်ပြုတာလည်းဆိုလျှင် ဟိရီ၊ သြတ္တပုဂ္ဂိုလ်တွေကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိရီ သြတ္တပု မကပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုဖို့ သတိမရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဟိရီ သြတ္တပုတရားကို နတ်များစောင့်ထိန်းတဲ့ တရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။ နတ်စောင့်ထိန်းတဲ့ တရားမို့ “ဒေဝဓမ္မ” လို့ အမည် ရပါတယ်။

ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဆိုတာက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို အစအဦး ထားပြီး အားလုံးသော သာသနာတော်ဝန်ထမ်း ရဟန်း သာမဏေများကို ဆိုလိုပါတယ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကိလေသာ စင်ကြယ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တွေ (သို့မဟုတ်) ကိလေသာ စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်လို့ ဝိသုဒ္ဓိနတ်လို့ ဆိုရပါတယ်။ ကိလေသာ စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်ရမည့် ဝိသုဒ္ဓိနတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကိလေသာ စင်ကြယ်အောင် အားမထုတ်ခဲ့လျှင် တစ်လောကလုံး ကိလေသာ စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘယ်မှာရှာလို့ ရပါတော့မလဲ။ ဒီနေရာမှာ ဖိုးသူတော် ပြောင်းဖူးခိုးတဲ့ ဥပမာကလေး ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ပြောင်းသူခိုး သူတော်

တစ်နေ့သောအခါ ဖိုးသူတော်တစ်ဦးဟာ ဆန်အလှူခံယင်း ပြောင်းဖူးခင်းအနီး ရောက်သွားသတဲ့။ ပြောင်းဖူးခင်းအတွင်းက ပြောင်းဖူးတွေကို မြင်တော့ ဖိုးသူတော်က ပြောင်းဖူး အလှူခံဖို့ အကြံရလာတယ်။ သို့ပေမယ့် အလှူခံရအောင် ပြောင်းဖူးခင်း အရှင်က မရှိဘူး။ ဒီတော့ အရှင်မရှိလျှင် ခိုးမှပဲလို့ ပြောင်းခင်းထဲဝင်ပြီး ပြောင်းဖူးတွေ ခိုးပါရော။ ခိုးလို့ရသမျှ ပြောင်းဖူးတွေကို ထမ်းယူလာပြီး တောစပ်တစ်နေရာမှာချ ပြောင်းဖူးအစေ့များ၊ မများ ပြောင်းဖူးဖတ်တွေကို ခွာကြည့်လိုက်တော့ တစ်ဖူးမှ အဆန်ပြည့်တာ မပါဘူးဆိုကိုး။

ဒီတော့ သူတော်က စိတ်ပျက်ပျက်နဲ့ “အံ့ပါရဲ့ ပြောင်းဖူးရယ်။ တစ်ဖူးမှ အဆန် မပြည့်ပါလား” ဆိုတော့ ပြောင်းဖူးက “မအံ့နဲ့ ဖိုးသူတော်ရေ မြေမှ မကောင်းဘဲ၊ ဘယ်မှာ ကျုပ်တို့ အဆန်ပြည့်နိုင်ပါ့မလဲ” လို့ ပြန်ပြောသတဲ့

ဒီတော့ ဖိုးသူတော်က မြေကို ငုံ့ကြည့်ပြီး “ဟုတ်ပါရဲ့ မြေကလည်း
ဩဇာသတ္တိ ညံ့လှချည့်ကလား” လို့ ဆိုတော့ မြေကလည်း ဖိုးသူတော်ဆိုတိုင်း
ခံမနေဘဲ-

“ကျုပ်တို့ ဩဇာသတ္တိ ညံ့တာချည်း မပြောနဲ့ ဖိုးသူတော်ရေ၊ မိုးက
လည်း မှန်မှန် မရွာဘူးဗျ၊ မိုးရွာ မမှန်တော့ ကျုပ်တို့ရဲ့ ဩဇာသတ္တိလည်း
ညံ့တော့တာပေါ့” လို့ ပြန်ပြောပါရော။

မြေရဲ့စကား ကြားတော့ ဖိုးသူတော်က မိုးပေါ်မော့ကြည့်ပြီး “ဟုတ်
ပါရဲ့ မိုးကလည်း ဘာဖြစ်လို့ မှန်မှန် မရွာချင်ရတာလည်းဗျာ၊ ရွာချိန်မှာ
ရွာမှပေါ့” လို့ ပြောပြန်သတဲ့။

ဒီတော့ မိုးက “ဟုတ်ကဲ့ ဖိုးသူတော်ရေ၊ ကျုပ်တို့လည်း အချိန် မှန်မှန်
ရွာချင်ပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့် လူတွေက တရားပျက်တယ်ဗျ၊ လူတွေက တရား
ပျက်တော့ ကျုပ်တို့လည်း ရွာချင်တိုင်း ရွာလို့ မဖြစ်ဘူး” လို့ ပြောပြန်ပါရော။

မိုးရဲ့စကားကြားတော့ ဖိုးသူတော်က “အေး-ဟုတ်တယ်၊ ယခုခေတ်
လူတွေဟာ အင်မတန် တရားပျက်ကြတယ်၊ ဘယ့်နှယ်ကြောင့် ဒီလောက်
တရားပျက်ရတယ် မသိပါဘူး” ပြောရော့ဆိုကိုး။

ဒီအခါ လူထုနတ်က “ဖိုးသူတော်နှယ် လူထု တရားပျက်တာ ဘာ
ဆန်းသလဲဗျာ၊ ခင်ဗျားတို့ သူတော်စင်တွေတောင် ပြောင်းဖူးခိုးနေမင့်ကပဲ”
လို့ ပြန်ပြောပါသတဲ့၊ ဒီပုံပြင်ကလေးဟာ လူတိုင်း ကြားဖူးပြီး ရိုးနေတဲ့
ပုံပြင်ကလေးပါပဲ၊ ဒီပုံပြင်ကလေးမှာ မှတ်သားစရာတွေ အပြည့်ပါဝင်နေ
တယ်။

လောကမှာ နတ်ဆိုတာဟာ မိုးပေါ်ကနတ်ပင်ဖြစ်စေ၊ လူထုထဲက
နတ်ပင်ဖြစ်စေ နတ်သားအားလုံးဟာ (နာထ- အကိုးကွယ်ခံ) အထက်တန်း
လွှာ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ဖြစ်ကြတယ်၊ အထက်တန်းလွှာ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ တရား
ပျက်ခဲ့လျှင် အောက်တန်းလွှာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့တော့ အထူးပြောဖို့ မလိုတော့
ဘူး၊ ဧကန် တရားပျက်ကြတော့မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်တယ်၊ အထက်တန်းလွှာ
ရော အောက်တန်းလွှာရော တရားပျက်တဲ့နေ့ဟာ လောကကြီးပျက်တဲ့နေ့ပင်
ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် ဟိရိ ဩတ္တပ္ပတရားနှစ်ပါးကို လောကကြီး မပျက်

အောင် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းတဲ့ “လောကပါလတရား” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အထက်တန်းလွှာ(နတ်)ပုဂ္ဂိုလ်များ စောင့်ထိန်းသင့် စောင့်ထိန်းအပ် စောင့်ထိန်းထိုက်တဲ့ “ဒေဝဓံတရား” ဟူ၍လည်းကောင်း ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ယခု တင်ပြခဲ့တာက သီလရဲ့ နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဟာ ဟိရိနှင့် ဩတ္တပ္ပတရား ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ဝေဖန်တင်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်တယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုး

သီလရဲ့ ပဒဋ္ဌာန်ကို ပြဆိုပြီးတဲ့နောက် အစဉ်ရောက်သည် အားလျော်စွာ သီလရဲ့ အကျိုးကို ဖွင့်ဆိုတင်ပြပါဦးမယ်။ သီလရဲ့အကျိုး မတင်ပြမီ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးကို ဦးစွာတင်ပြပါမယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်မျိုးဆိုတာက (၁) သီလဂရုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် (၂) ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြတယ်။

သီလဂရုကပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာက “ရုပ်နာမ်မှ လွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိအတွက် သီလသည်သာ အားကြီးသော အမှီနိဿယ ဖြစ်တယ်။ သမာဓိတရား ပညာတရားတို့ဟာ သီလတည်းဟူသော မြေကိုမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာရသော အညွန့်အညောက်မျှသာ ဖြစ်တယ်။ ထို့ကြောင့် သီလကို အထူးစောင့်ရှောက်သင့်တယ်” လို့ သီလကို အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။

ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာက “သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးမှာ သီလဆိုတဲ့ သိက္ခာဟာ မိမိကိုယ်မိမိ မထိန်းသိမ်းနိုင်သော အောက်တန်းစား ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်တယ်။ မိမိကိုယ်မိမိ ထိန်းသိမ်းနိုင်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် သီလသည် ဘာမျှ တန်ဖိုးမရှိသည့်ပြင် ယုံမှားသံသယကိုပင် ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် သီလသည် မိမိကိုယ်မိမိ ဖွဲ့နှောင်သော ကျော့ကွင်းမျှသာဖြစ်တယ်။ ဝိမုတ္တိအတွက် အရေးကြီးသော သိက္ခာမှာ ပညာမျှသာ ဖြစ်တယ်။ ပညာဖြင့် အမှန်တရားကို သိပြီးနောက် ဘာမျှ အထူးပြုလုပ်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ပညာကိုသာ အထူးလေ့လာသင့်တယ်” လို့ ပညာကို အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။

ဒီလို အယူအဆရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘုရားရှင် မပွင့်မိကပင်လျှင် ထင်ရှား ရှိခဲ့ကြတယ်။ သုတ်သီလက္ခန္ဓာ သောဏဒဏ္ဍသုတ်လာ သီလဖြင့်

ပညာကို ဆေးကြောခြင်း၊ ပညာဖြင့် သီလကို ဆေးကြောခြင်းဆိုတာတွေဟာ သီလဂရုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ အယူအဆတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီ အယူအဆနှစ်မျိုးဟာ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော် မူပြီးတဲ့နောက် ပိုမို တိုက်ပွဲပြင်းထန်လာတယ်။

သာသနာတော်နှစ် သုံးရာကျော်ခန့်ရောက်တော့ ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ် များမှာ နောက်လိုက်အင်အား တောင့်တင်းလာခဲ့ကြတယ်။ နောက်လိုက် အင်အား တောင့်တင်းလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သီလစောင့်ထိန်းမှုကို အတိအလင်း တော်လှန် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြတယ်။ သီလစောင့်ထိန်းမှုကို အပြစ်ဆို တိုက်ခိုက်လာသည်နှင့်အမျှ ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်များဟာ အပြောအဟော အထက်တန်းရောက်သလောက် အကျင့်ဘက်က ပျက်စီးလာခဲ့ကြတယ်။ ဒီလို ပျက်စီးလာခဲ့ကြတဲ့အတွက် သီလဂရုကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လွတ်လွတ်ကင်းကွာ သွားကြပြီး “မယာယာနဂိုဏ်း” အဖြစ်ကို ရောက်သွားကြတယ်။ အဲဒီ မဟာ ယာနဂိုဏ်းကို သီလဂရုကဖြစ်တဲ့ “ထေရဝါဒဂိုဏ်း” က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် အသိအမှတ် မပြုခဲ့ဘူး။ ဒါကြောင့် ထေရဝါဒ ကျမ်းစာတွေထဲမှာ မဟာယာန ဂိုဏ်းအကြောင်း အရိပ်အမြွက်မျှ မဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်တယ်။

မဟာယာန ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟာ ထေရဝါဒ သီလဂရုကပုဂ္ဂိုလ် တို့က အသိအမှတ် မပြုသော်လည်း လူထုနောက်ခံ ရှိနေတဲ့အတွက် သူတို့ ရဲ့ အယူဝါဒဟာ မဆုတ်ယုတ်တဲ့အပြင် လူထုအကြိုက် ဖြစ်ပြီးတော့တောင် လာသေးတယ်။ လူထုဆိုတာလည်း များသောအားဖြင့် ကိလေသာ ထူပြောသူ တွေဖြစ်ကြတယ်။ အသံမျှကိုသာ ယုံကြည်ပြီး အသံရဲ့နောက်ကွယ်မှာ ဘာ တွေရှိတယ်ဆိုတာ လေ့လာချင်တာတွေ မဟုတ်ဘူး။ မဟာယာနပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဟာ ဒီအကြောင်းကို သိပြီးသားဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် လူထုအကြိုက် ဓာတ် ရိုက်၊ ဆေးကု၊ ဥံဖွစတဲ့ တန္တရဝါဒများကို သာသနာတော်အတွင်း ဆွဲသွင်း လာခဲ့ကြတယ်။

ထိုစဉ်က ၎င်းတို့ပြုစုကြတဲ့ “မဇ္ဈသိရိမူလကပ္ပ”စတဲ့ ကျမ်းစာတွေ ဟာ မန္တန် အင်းဆိုင်စသော လောကီအတတ်မျိုးကို အားပေးတဲ့ ကျမ်းစာ များ ဖြစ်ကြတယ်။ ၎င်းတို့ပြုသမျှကိုလည်း လူထုက သဘောကျ ထောက်ခံ

အားပေးလာခဲ့ကြတဲ့အတွက် ၎င်းတို့ဟာ တစ်စထက်တစ်စ သီလပျက်ပြားလာခဲ့ကြပြီး မဟာယာနဘဝက (ဘိုက်ရဝီစကြ) ဘဝရောက်လျက် သေရည် သေရက် သောက်စားပြီး ကာမကျူးခြင်းအကျင့်ကို အားပေးသော “ဂုဟသမဇ္ဇကျမ်း” မျိုးကိုပင် ရေးသားခဲ့ကြတယ်။ ထိုစဉ်က ၎င်းတို့ ပြုကျင့်ပုံများကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်နုတ် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင်-

- (၁) မာတုဂါမတို့ကို ဝိမုတ္တိရသကို ပေးတတ်တဲ့ “မုတ္တိဒါတြီ” လို့ သမုတ်ခဲ့ကြတယ်။
- (၂) ယောကျ်ားတို့ကို ဝိမုတ္တိရသကို ယူတတ်တဲ့ “ဝိမုတ္တိဂါဟက” လို့ သမုတ်ခဲ့ကြတယ်။
- (၃) သေအရက်ကို အလွန် မူးယစ်အောင် သောက်လျှင် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြကင်းတဲ့အတွက် “အမြိုက်သုဒ္ဓါ” လို့ သမုတ်ခဲ့ကြတယ်။
- (၄) ကာမဂုဏ်ကို ခံစားယင်း တာရာစတဲ့နတ်တို့ကို ပူဇော်လျှင် မိမိလိုလားတဲ့ ချမ်းသာကို ရနိုင်တယ်လို့ ဟောပြောတတ်ကြတယ်။
- (၅) သပိတ်အစား လှဦးခေါင်းခွံကို ဆောင်ခဲ့ကြတယ်။
- (၆) ဗြဟ္မဏဝါဒကို ဆွဲသွင်းပြီး တိရစ္ဆာန်တို့ကို သတ်၍ ယဇ်ပူဇော်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြတယ်။
- (၇) မယားကို အတိအလင်း ယူပြီး ၎င်းတို့ မယားကို (ဘိက္ခုနီ) လို့ သမုတ်ခဲ့ကြတယ်။
- (၈) လူတိုင်း သင်္ကန်း ဝတ်ခွင့် မရဘဲ ၎င်းတို့ရဲ့ သားများသာ သင်္ကန်း ဝတ်ခွင့်ရကြတယ်။

ဤမျှလောက် ယုတ်ယုတ်မာမာ သီလ ပျက်ယွင်းခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းတို့ ဒါယကာများကမူကား ဘုရားမှဘုရား များစွာ ကြည်ညိုခဲ့ကြလေသည်။

ဟိုအချိန်က ကြားရဖူးသေးတယ်။ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်က မယား အလှူခံသတဲ့၊ သမီးအလှူခံသတဲ့၊ အလှူခံတဲ့ အတိုင်းလည်း လှူကြသတဲ့၊ သည်ထက် သနားစရာ ကောင်းတာက တရားဟောဆရာရဲ့ ချီးရေ ကျင့်ငယ် ရေများကို အန္တရာယ်ကင်းတယ် ဆိုပြီးတောင် သောက်ကြသေးတယ်ဆိုကိုး။

ဘယ်ထိအောင် အသိဉာဏ် ခေါင်းပါးသွားရှာကြပြီလဲ။ သနားစရာ မကောင်း ကြဘူးလား။ ဒါပေမယ့် သနားပါတယ်ဆိုပြီး “မင်းတို့ အယူမှားပြီ” လို့ သွားလို့များ မပြောလိုက်ကြပါနှင့်။

“လိပ်ခဲပမာ၊ မြဲမြံစွာလျှင်၊ သတ္တဝါတစ်ယောက်၊ ယူမှား မှောက်ကို၊ သိန်းလောက်ဘုရား၊ လှန်သောအားဖြင့်၊ တရားချေချွတ်၊ ဖြေမလွတ်ဘူး” ... ဆိုတာလို သူတို့အယူကို မလွတ် မခွာတဲ့အပြင် ပြောသူတောင် အရိုက်မခံရလျှင် ကံကောင်းတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့် သီလဂရုက- သီလကို အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညာ ဂရုက- ပညာကို အလေးအမြတ်ပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရှေးရှေးတုန်းကသာ ရှိသည်မဟုတ်၊ ယခုလည်းရှိ နောင်လည်းရှိကြမှာပဲ ဖြစ်တယ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် နှစ်မျိုးအနက် ပညာဂရုကပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သီလကို အရေးစိုက်သူ မဟုတ်လို့ သီလအကျိုး ပြတဲ့နေရာမှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မရည်ညွှန်းဘူး။ သီလကို အလေး အမြတ်ထားတဲ့ သီလဂရုက ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ရည်ညွှန်းတယ်။ ယခုတင်ပြခဲ့တာ က သီလရဲ့အကျိုးမပြမီ ကြိုတင် သိထားသင့်တဲ့အချက်ပါပဲ။

သီလ၏အကျိုး

ထိုအကျိုးများအနက် ယခုပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို ဖော်ပြပါမယ်။ စာရိတ္တ ဝါရိတ္တသီလ နှစ်ပါးရှိတဲ့အနက်ကလည်း စာရိတ္တသီလရဲ့ အကျိုးကို ဦးစွာ ဖော်ပြပါမယ်။ စာရိတ္တသီလဆိုတာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိသမျှ လူသားအားလုံး အသီး သီး မိမိတို့ကျရောက်ရာ တာဝန် ဝတ္တရားကို မလစ်လပ် မချွတ်ယွင်းရအောင် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရတဲ့ ကျင့်ဝတ်သီလဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် တစ်ဦးစီ ရေတွက် ပြောကြစို့ဆိုလျှင်-

- (၁) မင်းတို့ ကျင့်ရတဲ့ ကျင့်ဝတ်၊
- (၂) လခစားတို့ ကျင့်ရတဲ့ ကျင့်ဝတ်၊
- (၃) ရဟန်းများ ကျင့်ရတဲ့ ကျင့်ဝတ်၊
- (၄) တိုင်းသူပြည်သားများ ကျင့်ရတဲ့ ကျင့်ဝတ်၊
- (၅) သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်လာ မိဘစသည်တို့ ကျင့်ရတဲ့ ကျင့်ဝတ် ရယ်လို့ ကျင့်ဝတ်အမြောက်အမြား ပေါ်ထွက်လာပါတယ်။

လူ့ဘဝ လူ့လောကမှာ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာလျှင် လူ့ကျင့်ဝတ် အသီးသီးကို စကန် လိုက်နာရခြ် ဖြစ်ပါတယ်။ လူဖြစ်ပါလျက် လူ့ကျင့်ဝတ်ကို မလိုက်နာပါလျှင် ကျင့်ဝတ်ပျက်တယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်ပျက်တယ်ဆိုတာ သီလပျက်တာပါပဲ။ မည်သူမဆို မိမိပြုရမည့် ကျင့်ဝတ်ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် မိမိနှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင်ပါ အပြစ်ဖြစ်ခဲ့တတ်ပါတယ်။ ဂုဏ်ကြီးသူ အကျင့်ပျက်တော့ ပတ်ဝန်းကျင် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း အပြစ်ဖြစ်တယ်။ ဂုဏ်ငယ်သူ အကျင့်ပျက်တော့ ပတ်ဝန်းကျင်ငယ်ငယ် အပြစ်ဖြစ်တယ်။ ဤမျှလောက်သာ ကွာခြားပါတယ်။ အပြစ် ဖြစ်တာချင်းတော့ မကွာခြားပါဘူး။ ဒီနေရာမှာ တိသန်ပါတိကလာတဲ့ ဂုဏ်အကြီးဆုံး “မင်း” ဆိုတဲ့လူ အကျင့်ပျက်တဲ့ အတွက် တစ်တိုင်းပြည်လုံး အပြစ်ရောက်ပုံကို တင်ပြပါဦးမယ်။

ဂန္ဓတိန္ဒြကဇာတ်

ရှေးအခါက ကပိလတိုင်း ဥတ္တရပဉ္စလပြည်မှာ ပဉ္စလဆိုတဲ့ မင်းကြီး အုပ်ချုပ်စိုးစံသတဲ့၊ ထိုပဉ္စလမင်းဟာ အဂတိတရား လိုက်စားပြီး မင်းကျင့်တရားများကို မေ့လျော့နေပါသတဲ့၊ အဂတိတရား ၄-ပါးဆိုတာက-

- (၁) ဆန္ဒာဂတိ = ချစ်တဲ့အတွက် မလုပ်အပ်တာကို လုပ်ခြင်း၊
- (၂) ဒေါသာဂတိ = မုန်းတဲ့အတွက် မလုပ်အပ်တာကို လုပ်ခြင်း၊
- (၃) ဘယာဂတိ = ကြောက်တဲ့အတွက် မလုပ်အပ်တာကို လုပ်ခြင်း၊
- (၄) မောဟာဂတိ = မသိတဲ့အတွက် မလုပ်အပ်တာကို လုပ်ခြင်းများ ဖြစ်ပါတယ်။

မင်းဖြစ်သူဟာ ဤလို အဂတိတရား လိုက်စားပြီး တရားမှန်ကို လက်လွတ်ခဲ့တဲ့အတွက် မင်းမှုထမ်းအားလုံးဟာလည်း တရားမစောင့်ကြတော့ဘူး။ ကိုယ်ရထားတဲ့ အာဏာအခွင့်အရေးများနှင့် လူထုကို အမျိုးမျိုး နှိပ်စက်ကြတယ်။ အစိုးရလုပ်သူများ တရားပျက်လွန်းတဲ့အတွက် သူခိုးဓားပြများလည်း ထကြွကြတယ်။ ဒါကြောင့် လူထုဟာ နေ့အချိန် မင်းနှိပ်စက် ခံကြရပြီး ညဉ့်အချိန် သူခိုးဓားပြများရဲ့ အနှိပ်အစက်ကို ခံနေကြရတယ်။ သို့သော်လည်း ဒီအကြောင်းကို ပဉ္စလမင်းဟာ ဘာမှ မသိပါဘူး။ သိအောင်လည်း မလေ့လာဘဲ နန်းတော်အတွင်း ဇိမ်ယစ်ပြီးသာ နေပါသတဲ့။

ထိုစဉ် ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ မြို့အပ တည်ပင်ကြီးမှာ ရုက္ခစိုး နတ်ဖြစ်လို့ နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း မင်းရဲ့ထံက အဖိုးတစ်ထောင်ထိုက်တဲ့ ပူဇော် သက္ကာရများကို ရပါတယ်။ ရုက္ခစိုးနတ်မင်းဟာ ဒီလို မင်းရဲ့ပူဇော်မှုကို ရပေ မယ့် မင်း အကျင့်ပျက်တာကိုတော့ မကျေနပ်ဘူး။ ဒီမင်း တရားမှန် သိအောင် ဘယ်လို လုပ်ရမလဲလို့ အမြဲကြံနေပါတယ်။

တစ်ရက်တော့ ရုက္ခစိုးနတ်မင်းရဲ့ စိတ်ထဲမှာ အကြံဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ “မင်းပျက်ဆီးလို့ တိုင်းပြည်အလုံးတော့ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်နေပြီ။ ဒါပေ မယ့် ဒီမင်းယုတ်ဟာ ဘာမှ သတိမထားဘူး။ သူဟာ ငါ့ကို တစ်နှစ် တစ် ထောင်တန် ပူဇော်ထားတဲ့အတွက် သူ့ကျေးဇူး ငါ့မှာ ရှိနေတယ်။ သူ့ကျေးဇူး ကို ဆပ်တဲ့သဘောထားနှင့် အမြင်မှန်ရအောင် ပြောမှတော်မယ်” လို့ ညဉ့် အခါ မင်းစက်ရာ တိုက်ခန်းဝင်ပြီး ကောင်းကင်က ကိုယ်ရောင်ပြလိုက်တယ်။ နတ်ရဲ့ ကိုယ်ရောင်ကြောင့် မင်းဟာ အိပ်စက်ရာက လန်နိုးပြီး ကြည့်လိုက် တော့ သူ့ခေါင်းပေါ်က နတ်သားကို မြင်တဲ့အတွက်-

“အသင် ဘယ်သူလဲ” လို့ အိပ်ရာက ထယင်း မေးလိုက်တယ်။

“ငါ တည်ပင်စောင့်နတ်ဖြစ်တယ်”

“ဘယ်ကိစ္စ ကြွလာပါသလဲ နတ်မင်း”

“သင်မင်းကြီးကို ဆုံးမချင်လို့ လာခြင်းဖြစ်တယ်”

“ဘာများ ဆုံးမချင်တာလဲ”

“သင်မင်းကြီးဟာ အဂတိတရား လိုက်စားပြီး မေ့မေ့လျော့လျော့ မင်းလုပ်နေတဲ့အတွက် ယခု တိုင်းသူပြည်သားတွေ အင်မတန် ဆင်းရဲကုန်ပြီ။ ဒီအကြောင်းကို အသင်မင်းကြီး သိရဲ့လား”

“မသိပါဘူး။ အရှင်နတ်မင်း”

“အသင် ဘယ်သိမှာလဲ- ကိုယ့်အကျိုးကိုသာ ကြည့်ပြီး သူများအကျိုး တော့ မကြည့်တတ်ဘဲကိုး။ မင်းဆိုတာ ဒီလို ကိုယ့်ကျိုးသာ မကြည့်ရဘူး။ တိုင်းသူပြည်သား အများချမ်းသာအောင်လည်း မြင်အောင်ကြည့်တတ်ရတယ်။ ခုတော့ သင်က တိုင်းပြည်ခေါင်းဆောင်လုပ်ပြီး တရားပျက်လေတော့ သင့် လက်အောက်က လခစား အားလုံးလည်း တရားမကပ်ကြတော့ဘူး။ လက်လှမ်း

မိသလောက် လူထုထံက နှိုက်ယူနေကြပြီ။ ငါပြောတာ ဟုတ်၊ မဟုတ်သိအောင် သင်ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းပေးတော့” လို့ ရုက္ခစိုးနတ်မင်းဟာ မင်းကို ဆုံးမပြီး နေရာဗိမာန်ကို ပြန်သွားတယ်။

ပဉ္စာလမင်းလည်း ရုက္ခစိုးနတ်မင်းရဲ့ စကားကို ကြားတော့ အင်မတန် ထိတ်လန့်ပြီး မိုးလင်းတဲ့အခါ တိုင်းပြည်ကို မှူးမတ်များထံ အပ်နှံကာ ပုရောဟိတ်နှင့်အတူ မထင်မရှား စနည်းနာထွက်ခဲ့တယ်။ ရှေးဦးစွာ အရှေ့ တံခါးက ထွက်လာလိုက်တာ တစ်ယူဇနာလောက် ရောက်လျှင်ပဲ လမ်းဘေးမှာ လူအို တစ်ယောက် ဆဲရေးယင်း ခြေဖဝါး ဆူးထွင်နေတာကို ကြုံကြရတယ်။ ဆဲရေးပုံက “ငါ ဆူးစူးခံရသလို ပဉ္စာလမင်းလည်း စစ်မြေပြင်မှာ မြားစူးပါစေ” တဲ့။ ဒီစကား မင်းနှင့် ပုရောဟိတ် ကြားတော့ အနီးချဉ်းကပ်ပြီး ပုရောဟိတ်က-

“ဘယ့်နှယ်- အဖိုးကြီး၊ ခင်ဗျား မျက်စိမွဲလို့ ဆူးနင်းမိတာကို ဘာကြောင့် မင်းကို ကျိန်ဆဲရတာလဲဗျ” လို့ မေးတယ်။ ဒီတော့ အဖိုးအိုက “အလို ပုဏ္ဏားပါကလား၊ ခင်ဗျား ဒီနယ်သား မဟုတ်ဘူးထင်တယ်။ ကျုပ်တို့နယ်မှာ ဖြစ်နေပုံက မင်းက အခွန်အကောက် တောင်းလွန်းတယ်။ ချောပို့ဝန်ထမ်းစတဲ့ မင်းကိစ္စတွေကလည်း အင်မတန် များတယ်။ မင်းက တရားမစောင့်တော့ မင်းမှူထမ်းတွေကလည်း မြင်တာကို ဆွဲနေကြတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့က ကျုပ်တို့ကိုတော့ ဘာအကာအကွယ်မှ မပေးဘူး။ ည၊ည ဆိုသူခိုး ဓားပြ နှိပ်စက်လွန်းလို့ ပုန်းအိပ်ကြရတယ်။ နေ့ဘက်ကျတော့လည်း ကိုယ်တော်မြတ်တို့က တစ်မျိုး နှိပ်စက်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် လူထုဟာ မင်းဘေး ခိုးသူဘေး ကြောက်တဲ့အတွက် နည်းနည်းပဲသက်သာ သက်သာဆိုတဲ့ သဘောနှင့် ဆူးခက်တွေယူပြီး ပုန်းအောင်းဖို့ရာ လုပ်ကြရတယ်။ ဒီဆူးခက်တွေက ကျုပ်ကို စူးတာ၊ ကျုပ်မျက်စိ မွဲလို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီတော့ ကျုပ်မင်းကို မကျိန်ဆဲလျှင် ဘယ်သူ ကျိန်ဆဲရမှာတုံး ကိုပုဏ္ဏားရဲ့” လို့ ပြန်ပြောသတဲ့။

သူအိုရဲ့ စကားကို ကြားတော့ မင်းက ပုရောဟိတ်ကို ဆွဲခေါ်ပြီး “ဟုတ်ပါရဲ့ ကျိန်ဆဲလည်း ကျိန်ဆဲစရာ ဖြစ်နေပြီ။ ဒီလိုဆို လူတွေ ဆင်းရဲ

ကုန်တာ အမှန်ပဲ။ ကိုင်း နန်းတော်ပြန်ပြီး တရားနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်ကြပါစို့” လို့ ပြောသတဲ့။ ပုရောဟိတ်က “ဒီလောက် ပြောစကားလေးနှင့် မယုံပါနှင့်ဦး မင်းကြီး၊ ရှေ့ဆက် စုံစမ်းပါစို့” လို့ ဆိုပြီး ဆက်ပြီးလာကြ၊ မကြာမီ သစ်ပင် ပေါ်က လိမ့်ကျတဲ့ မိန်းမအိုတစ်ယောက်နှင့် တွေ့ကြုံပြန်ရော၊ မိန်းမအိုဟာ ကျရာက လူးလဲထပြီး-

“အဟီး အဟီး... ဒီ မင်းယုတ်က ဘယ်တော့ သေမှာတဲ့လဲ၊ ဒီ မင်းယုတ်ကြောင့် ကျုပ်သမီး နှစ်ယောက် လင်ရချိန်တောင် လွန်လာပြီတော့၊ သူတို့ဟာ သူတို့ အချိန်မီလင်ရလျှင် ကျုပ်အပူ ဘာမျှမရှိဘူး၊ ခုတော့ သူတို့ အပူ ကျုပ်အပူ ဖြစ်နေသတော့ ဟီး ဟီး...” လို့ ငိုလိုက်ပါသတဲ့။

ဒီလို ငိုသံကြားတော့ ပုရောဟိတ်က “ဗျို့ အမယ်ကြီး... ခင်ဗျား ငိုပုံက ဆန်းလှချည့်လား၊ ခင်ဗျား သမီးနှစ်ယောက် လင်မရတာ ရှင်ဘုရင် နှင့် ဘာဆိုင်သတဲ့ဗျ”

“ဆိုင်ပါသော်ကော ကိုပုဏ္ဏားရယ်... ဆိုင်ပုံ ပြောပါရစေဦး၊ ကျွန်မတို့ မင်းဟာ အခွန်အတုတ်တွေကိုတော့ မရေ့ရတဲ့နည်းနှင့် ကောက်ခံယူတယ်၊ တိုင်းပြည်ကိုတော့ မစောင့်ရှောက်ဘူး၊ ခုအခါ ညဆိုလျှင် သူခိုးဓားပြက နှိပ်စက်တယ်၊ နေ့ကို အခွန်တောင်းတဲ့ မင်းချင်းများက နှိပ်စက်တယ်၊ မင်း က တရားမစောင့်တော့ မင်းမှူထမ်းများကလည်း တရား မစောင့်ကြဘူး၊ ဖြစ်တဲ့နည်းနဲ့ လူထုအပေါ် နှိပ်စက်ပြီး လုယူနေကြပါတယ်၊ မင်းမှူထမ်းများ တရားပျက်တဲ့အတွက် လူထုမှာ အသက်မွေးမှု ခဲယဉ်းလာကြတယ်၊ ခုဆိုလျှင် အရွယ်ရောက်တဲ့ ကလေးတွေမှာ ဝမ်းဝအောင် စားလောက်တဲ့အလုပ် မရှိရှာ ကြတော့ပါဘူး၊ အလုပ်မရှိတော့ မကျွေးနိုင်လို့ မယားမယူကြပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ကျွန်မသမီးများ လင်မရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ သမီးများ လင်မရတော့ ကျွန်မ ဆင်းရဲဒုက္ခ ကြုံရပါတယ်”

မိန်းမအိုက ဒီလိုပြောတော့ ဘုရင်က “သူပြောတာ ဟုတ်တယ် ပုရောဟိတ်ရေ၊ ရှေ့ဆက်သွားလိုက်ကြဦးစို့” လို့ ဆိုပြီး ရှေ့ဆက်သွားကြ၊ မကြာခင် လယ်သမားတစ်ဦးရဲ့ ဆဲသံကို ကြားကြပြန်သတဲ့၊ လယ်သမားရဲ့ နွားကြီးဟာ ထွန်သွားနဲ့ ထိုးမိလို့ လဲကျသွားရာမှာ လယ်သမားက “ငါ

နွားကြီး ထွန်သွားထိုးမိလို့ လဲကျသလို ပဉ္စာလမင်းလည်း စစ်မြေပြင်မှာ လှဲ ထိုးမိလို့ လဲကျပါစေ”လို့ ကျိန်သကဲ့၊ ဒီတော့ ပုရောဟိတ်က “ဟေ့ လယ် သမား... မင်းနွား ထွန်သွားထိုးမိတာနှင့် ဘာကြောင့် မင်းကို ကျိန်ဆဲရသလဲ” လို့ မေးသတဲ့၊ ဒီတော့ လယ်သမားက-

“တိုင်းပြည်ကြီး ပျက်စီးနေတာ ခင်ဗျား မသိဘူးလား၊ နေ့ကို မင်းက နှိပ်စက်၊ ညကို သူခိုးဓားပြက နှိပ်စက်နှင့် လူကောင်းတွေ ဆင်းရဲကုန်ပြီ၊ ကျုပ်မိန်းမကိုလည်း မင်းမှုထမ်းများက ဘယ်ကို ချောပို့ခိုင်းပြန်ပြီလဲပဲ၊ ထမင်းပို့ချိန်ရောက်နေပြီ၊ ခုထိ ထမင်းပို့ မလာသေးဘူး၊ သူ့ကို မျှော်ရတာ နှင့် နွားကို ထိုးမိသွားပြီ၊ ဒီအရေးမှာ ကျုပ်ဘယ်သူ့ကို ဆဲရမှာလဲ၊ မင်းပဲ ဆဲရမှာပေါ့”လို့ ပြန်ပြောတော့ မင်းနှင့် ပုရောဟိတ်လည်း “ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်” ပြန်ပြောပြီး လယ်တောက ရွာထဲ ဝင်ကြပြန်တယ်။

သူတို့လည်း ရွာကိုရောက်လို့ မကြာမီပင် နို့ညှစ်ယောက်ျား နွားကန် လို့ လိမ့်သွားတာနှင့် ကြုံကြုံပြန်ပါတယ်၊ နို့ညှစ်ယောက်ျားက လိမ့်ရာက ထပြီး သူနှင့်အတူ လိမ့်သွားတဲ့ နို့ရည်အိုးကို ကောက်ယူယင်း “ငါနှင့် နို့ရည်အိုး နွားကန်လို့ လိမ့်သလို ပဉ္စာလမင်းလည်း စစ်မြေပြင်မှာ ရန်သူရဲ့ သန်လျက်ဖြင့် အခုတံခံရလို့ သေပါစေ”လို့ ကျိန်ပြန်သတဲ့၊ နို့ညှစ်ယောက်ျား ကျိန်သံကြားတော့ ပုရောဟိတ်က-

“ဟေ့လူ... မင်းကို နွားကန်တာနှင့် ဘယ်နှယ်ကြောင့် မင်းကြီးကို ကျိန်ဆဲရတာတုံး”လို့ မေးပြန်တယ်၊ ဒီတော့ နို့ညှစ်ယောက်ျားက-

“မပြောချင်ပါဘူး ပုဏ္ဏားကြီးရယ်၊ ကျုပ်တို့မင်းက တရားမစောင့် တော့ သူ့လူ လခစားတွေကလည်း တရားမစောင့်တော့ဘူးဗျ၊ ဟောဒီ နွားမ ဟာ ကျွန်တော်ညှစ်နေကျ မဟုတ်ပါဘူး၊ လခစား မင်းချင်းများက နွားနို့ ပေးရမယ် ဆင့်လေတော့ ဝယ်မပေးနိုင်တဲ့အတွက် ညှစ်ရာက ခုလို အကန်ခံ ရတော့တာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် စိတ်ညစ်ညစ်နှင့် မင်းကို ကျိန်ဆဲမိတော့တာပါပဲ ခင်ဗျာ”လို့ ပြန်ပြောတယ်။

မင်းနှင့် ပုရောဟိတ်တို့လည်း “အင်း ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်”လို့ ခေါင်းညိတ်ပြီး ရှေ့ဆက်လာကြတော့ ဘွတ်အဲ ဘွတ်အဲနဲ့ တွန်အော်နေတဲ့

နွားမကြီးကို ကြည့်ပြီး “ဒီနွားမကြီး သားနှင့်ကင်းပြီး ဆင်းရဲရသလို ပဉ္စာလ မင်းကြီးလည်း သားနှင့်ကွေ့ကွင်းပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပါစေ” လို့ ကျိန်ဆဲ နေကြတဲ့ လူငယ်တစ်စုနှင့် တွေ့ကြပြန်တယ်။ ဒီတော့ ပုရောဟိတ်က-

“ဟေ့ လူတို့... နွားမကြီး အော်နေတာနဲ့ ဘာကြောင့် မင်းကြီးကို ကျိန်ဆဲရတာလဲ” လို့ မေးပြန်သကဲ့သို့၊ လူငယ်တစ်စုက-

“ဒီနွားမကြီးက အလကား အော်နေတာ မဟုတ်ဘူးဗျ။ သူ့သား နွားပြောက်ကလေးကို မင်းချင်းများက သန်လျက်အိမ်လုပ်ဖို့ နွားပြောက်ရေ လိုချင်တယ်ဆိုပြီး သတ်သွားကြတယ်။ မင်းက တရားမစောင့်တော့ သူ့လူ တွေကလည်း တရားမစောင့်ကြတော့ဘူးဗျ။ ဒါကြောင့် မင်းကို ကျိန်ဆဲရ တယ်” လို့ ပြန်ပြောကြ။ မင်းနှင့် ပုရောဟိတ်ကလည်း “ဟုတ်ပ ဟုတ်ပ၊ ကျိန်သင့်စွ ကျိန်သင့်စွ” ဆိုပြီး ဆက်အသွား။ ခရီးကြား ရေခန်းတဲ့ အိုင်ထဲ မှာ ကျီးအထိုးခံနေရတဲ့ ဖားများနှင့် တွေ့ကြပါရော၊ ဖားတွေက ကျီးတွေရဲ့ အထိုးအဆွကို ခံရလေတော့ မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီး-

“ငါတို့ကို ကျီးတွေ ထိုးဆွသလို ပဉ္စာလမင်းနှင့်သူ့ရဲ့သားဟာလည်း စစ်ထိုးရာမှာ ကျဆုံးလို့ ကျီးလင်းတများ ထိုးဆွစားသောက်ခြင်းကို ခံရ သည် ဖြစ်ပါစေ” လို့ ကျိန်ဆဲကြသတဲ့။ ကျိန်ဆဲတဲ့ ဖားရဲ့ စကားအဓိပ္ပာယ်ကို တည်ပင်စောင့်နတ်ရဲ့ အာနုဘော်ကြောင့် မင်းနှင့် ပုရောဟိတ်တို့ နားလည် ကြပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် ပုရောဟိတ်က ဖားများထံ ချဉ်းကပ်ပြီး-

“သင်တို့ကို ကျီးထိုးတာနှင့် ဘာကြောင့် မင်းကြီးကို ကျိန်ဆဲရတာ လဲ” လို့ မေးလိုက်ပါတယ်။ ဖားများက “အရှင်ပုဏ္ဏား- မင်းကြီး တရား စောင့်ပါလျှင် ဤတိုင်းပြည်ဟာ စည်ပင်သာယာ ဝပြောမှာ အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်းပြည် စည်ပင်သာယာဝပြောခဲ့လျှင် အစားအစာ ပေါများလို့ ကျီးကန်း များလည်း ကျွန်တော်တို့လို ဖားစုတ်တွေရဲ့ အသားကို ထိုးဆွ စားသောက် ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ခုတော့ တိုင်းပြည် အရှင်သခင်ဖြစ်တဲ့ မင်းက တရား မစောင့်တဲ့အတွက် မင်းမှူထမ်းများကလည်း တရားမစောင့်ကြဘူး။ မင်းမှူ ထမ်းများ တရားမစောင့်တဲ့အတွက် တိုင်းပြည်လူထုတွေလည်း တရား မစောင့်ကြဘူး။ အားလုံးပျက်ကြတော့ မိုးလေဝသက မမှန်ကန်ဘူး။ မိုးလေ

ဝသက မမှန်ကန်တော့ ဆန်ရေ စပါး အစားအစာ ရှားပါးပြီး စားစရာ မရှိ တော့ ကျီးတွေဟာ ကျုပ်တို့ကို အစာလုပ်ကြတော့တာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ကျုပ် တို့ကို ထိုးဆွတာကကျီး၊ ကျုပ်တို့ ကျိန်ဆဲတာက မင်းဖြစ်ပါတယ်”လို့ ပြန် ပြောပါသတဲ့။ ဖားရဲ့စကားကြားတော့ မင်းနှင့် ပုရောဟိတ်တို့ဟာ “တောမှာ နေတဲ့ ဖားကပြီ၊ ငါတို့ကို ကျိန်ဆဲကုန်ပြီ၊ တရားနှင့်အညီ မင်းပြုမှတော် ပေမယ်”လို့ နန်းတော်ကို ပြန်ပြီး တရားနှင့်အညီ မင်းပြုပါသတဲ့။

ယခု တင်ပြခဲ့တာက တိုင်းပြည်၏ အကြီးအကဲ မင်း တရားပျက်တဲ့ အတွက် တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံး ကြိမ်မီးအုံးသလို အပြစ်ရောက်ပုံများ ဖြစ်ပါ တယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့ အကြီးအမှူးဖြစ်သူ တရားပျက်တော့ တစ်တိုင်းတစ်ပြည် လုံး အပြစ်ရောက်ရသလို အောက်တန်းစားအလွှာများ တရားပျက်ပြန်တော့ လည်း လက်လှမ်းမှီသလောက် အပြစ်ကျရောက်ကြရပြန် တာပါပဲ။

လောကမှာ မိဘဖြစ်သူ တရားပျက်ခဲ့လျှင် သားသမီးများ မချမ်းမသာ ဖြစ်ကြရတယ်။ သားသမီးများ တရားပျက်ပြန်တော့လည်း မိဘများ မချမ်း သာရပြန်ဘူး။ ထို့အတူ ဘုန်းကြီးလုပ်သူ တရားပျက်လျှင် ဘုန်းကြီးကို ဆည်းကပ်တဲ့ ဒကာ ဒကာမ အားလုံး စိတ်နှလုံး ပူပန်ကြရပြန်တာပဲ။ ဒကာ ဒကာမတွေဘက်က တရားပျက်ပြန်တော့လည်း ဘုန်းကြီးလုပ်သူ စိတ် မချမ်းသာပြန်ဘူး။ မိမိအတွက်နှင့် သူတစ်ပါး ပူပန်ရတယ်ဆိုလျှင် တရားခံ ဖြစ်တဲ့ မိမိမှာလည်း တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း အပြစ်ကျရောက်ရမိ ဖြစ် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတစ်ယောက် ကျင့်ဝတ်ပျက်တယ်ဆိုလျှင် သူ့အတိုင်း အတာအလျောက် ပတ်ဝန်းကျင်ရော အကျင့်ပျက်သူပါ အပြစ်တွေ ကျရောက် လာတော့တာပါပဲ။

ကျင့်ဝတ်ပျက်တဲ့အတွက် အပြစ်ရောက်တာကို ပြန်လှန်သောအားဖြင့် ကျင့်ဝတ်ပြည့်စုံတဲ့အတွက် ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ ပတ်ဝန်း ကျင်ပါ အကျိုးတရား တိုးပွားလာတာကိုလည်း သိသင့်ပါတယ်။ နေမိဇာတ် တော်မှာ နေမိမင်းကြီး ကျင့်ဝတ် ပြည့်စုံတဲ့အတွက် တိုင်းသူပြည်သားအားလုံး ကျင့်ဝတ်ပြည့်စုံပြီး တိုင်းပြည်နိုင်ငံ သာယာစည်ပင်၍ သေလွန်သောအခါ၌ နတ်ပြည် နတ်ရွာသို့ ရောက်ကြကြောင်းကို ပြဆိုလျက် ရှိပါတယ်။

တိကနိပါတ် ဂရုဓမ္မဇာတ်တော်မှာတော့ တိုင်းပြည်အကြီးအမှူး မင်း ဖြစ်သူ ဂရုဓမ္မစောင့်ထိန်းသည်ကို အတုယူပြီး တိုင်းသူပြည်သားများ တရား ကျင့်သုံးကြတဲ့အတွက် မိုးလေဝသ မှန်ကန်ပြီး တိုင်းပြည် စည်ပင်သာယာ ဝပြောကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ ဤ ဂရုဓမ္မဇာတ်တော်မှာ သိစရာတွေ လိုက်နာစရာတွေ အတော်များများ ပါတဲ့အတွက် အတိုချုပ် ထုတ်နုတ်ဖော်ပြ ပါဦးမယ်။

ဂရုဓမ္မဇာတ်

ကုရုတိုင်း ဣန္ဒပတ္တနဂိုရ်ပြည်ရှင် ဓနုဉ္စယကောရဗျမင်းဟာ တရားကို မချွတ်ယွင်းစေဘဲ ငါးပါးသီလကို အလေးအမြတ် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းတဲ့ မင်းဖြစ်တယ်။ မင်းဖြစ်သူက အလေးအနက် သီလစောင့်ထိန်းတဲ့အတွက် တိုင်းသူပြည်သားများလည်း သီလစောင့်ထိန်းကြတယ်။

အထူးသဖြင့် မယ်တော်၊ မိဖုရားကြီး၊ ညီတော်၊ ပုရောဟိတ်၊ ကြီးဆွဲ အမတ်၊ ရထားထိန်း၊ သူဌေး၊ ပြည်စိုးအမတ်၊ တံခါးစောင့်၊ ပြည့်တန်ဆာမ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ဦးဟာ အထူးပင် သီလစောင့်ထိန်းကြတယ်။ မင်းဖြစ်တဲ့ အထက်တန်းလွှာက ပြည့်တန်ဆာမဖြစ်တဲ့ အောက်တန်းလွှာအထိ တရား စောင့်ထိန်းကြတော့ တိုင်းပြည်မှာ မိုးလေဝသ မှန်ကန်၊ အနာရောဂါ ကင်းရှင်း ပြီး သာယာခြင်း ဖြစ်နေသတဲ့။

ဣန္ဒပတ္တတိုင်း စည်ပင်သာယာ ဝပြောနေချိန်မှာ တိုင်းနယ်ချင်းစပ်နေ တဲ့ ကာသိကတိုင်းမှာတော့ တရားပျက်တဲ့အတွက် ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်ပြီး တစ်တိုင်းပြည်လုံး ငတ်မွတ်ခြင်းဘေး ရောဂါအန္တရာယ် ဘေးကြီးတွေ ကျ ရောက်နေတယ်။ သည်အခါ တိုင်းသူပြည်သားတွေဟာ တစ်ပေါင်းတစ်စည်း တည်း တိုင်ပင်ကြပြီး မင်းစံရာ ဒန္တပူရမြို့သို့ သွားကြတယ်။ မြို့ရောက်တဲ့ အခါ မင်းအိမ်တံခါးက နေပြီး “ကယ်တော်မူပါ”လို့ အော်ကြ။ မင်းက အကြောင်းမေးတော့ “မိုးမရွာလို့ အငတ်ဘေး၊ ရောဂါဘေး ဆိုက်ရောက် နေတဲ့အတွက် မိုးရွာအောင် လုပ်ပေးပါ”လို့ ပြောကြတယ်။

မင်းက “ဘယ်လို လုပ်ပေးရမှာလဲ”မေးတော့ “ရှေးမင်းများ ထုံးစံ အတိုင်း အလှူပေးပြီး သီလဆောက်တည်ရမယ်”လို့ ပြောကြတယ်။ မင်းက

“ကောင်းပါပြီ”ဆိုပြီး အလှူပေး သီလဆောက်တည်ပေမယ့် မိုးက မရွာဘူး တဲ့၊ ဘယ်မှာ ရွာမလဲ၊ အများက သီလဆောက်တည်ပါဆိုလို့သာ ကောင်းပါ ပြီလို့ ဝန်ခံလိုက်တာ၊ သီလ ဘယ်လို စောင့်ရတယ်ဆိုတာ မင်းဖြစ်သူက သိမှ မသိဘဲကိုး၊ ဘယ်မှာ မိုးရွာပါ့မလဲ၊ မိုးမရွာတော့ မင်းက ဘယ်နှယ် လုပ်ရဦးမလဲလို့ အမတ်များကို မေးတယ်၊ အမတ်များက “မင်္ဂလာဆင်ရှိ လျှင်-မိုးလေ မှန်ကန်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်၊ ဣန္ဒပတ္တတိုင်း မိုးလေ မှန်ကန် တာဟာလဲ “အဉ္စနဝဏ္ဏ”မည်သော မင်္ဂလာဆင်ရှိတဲ့အတွက် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ ထိုမင်္ဂလာဆင်ကို ရအောင် တောင်းပါ”လို့ မင်းကို လျှောက်ကြတယ်။

အမတ်များ လျှောက်ထားတဲ့အတိုင်း ပုဏ္ဏားတွေ လွှတ်ပြီး ဆင် အတောင်းခိုင်းလို့ ရခဲ့သော်လည်း မိုးက မရွာပြန်ဘူး၊ ဒီတော့ ဘယ်နှယ် လုပ်ပါမယ်လို့ တိုင်ပင်ကြပြန်တော့ “ကောရဗျမင်းဟာ ဂရုဓမ္မတရားကို စောင့်ထိန်းလို့ သူ့တိုင်းပြည် မိုးလေမှန်ကန်တယ်လို့ ပြောကြပါတယ်၊ သူ ကဲ့သို့ စောင့်ထိန်းရလျှင် မိုးလေ မှန်ကန်ပါလိမ့်မယ်”လို့ ပြောကြပြီး ကောရ ဗျမင်းထံ ဆင်ပြန်ပေးပြီး ဂရုဓမ္မကို တောင်းခံကြတယ်။

ဒီတစ်ခါတော့ ကောရဗျမင်းက “အမောင်တို့ ငါဟာ ဂရုဓမ္မကို စောင့်ထိန်းရိုး မှန်ကန်သော်လည်း ငါ့သီလအပေါ် နည်းနည်းလောက် သံသယ ရှိနေတယ်၊ ငါ့ထက် သီလစင်ကြယ်တဲ့ မိခင်ထံ သွားတောင်းကြပါ”လို့ ပြော တယ်၊ တမန်များက “ဘယ်လို သံသယများ ရှိနေပါသလဲ အရှင်မင်းမြတ်” လို့ လျှောက်ကြတော့ ကောရဗျမင်းက-

“ငါတို့ တိုင်းပြည်မှာ ခုနစ်နှစ်တကြိမ် တန်ဆောင်မုန်းလအတွင်း ပွဲသဘင်ကြီး ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီပွဲမှာ မင်းများဟာ နတ်ဝတ်တန်ဆာများ ဆင် ယင်ပြီး စိတ္တရာဇာ နတ်ရုပ်အနီးက အရပ်လေးမျက်နှာကို ပန်းမြားတို့ဖြင့် ပစ်လွှတ်ကြရတယ်၊ ငါပစ်အပ်သော မြားတို့တွင် မြားတစ်စင်းဟာ ရေထဲကို ကျသွားလို့ ရေထဲက ငါးလိပ်တွေကိုများ ထိမှန်သွားသလား မသိဘူး၊ အဲဒါ ငါ့မှာ သံသယရှိနေတယ်”လို့ ပြန်ပြောတယ်၊ တမန်များက-

“ဤမျှလောက်နဲ့တော့ သီလပျက်တယ်လို့ မဆိုသင့်ပါဘူး၊ အရှင်မင်း မြတ် စောင့်ထိန်းတဲ့ သီလကိုလည်း ပေးသနားတော်မူပါ”ဆိုပြီး မင်းကြီး

နှုတ်တိုက်ပြောပြတဲ့အတိုင်း ငါးပါးသီလကို ရွှေပေမှာ ရေးယူပြီး မယ်တော် ထံ သွားရောက်တောင်းခံကြပြန်တယ်။

မယ်တော်ကလည်း “အမောင်တို့... ငါဟာ ဂရုဓမ္မကို စောင့်ထိန်းတာ တော့ မှန်ပါတယ်။ နို့ပေမယ့် ငါစောင့်ထိန်းတဲ့ ဂရုဓမ္မမှာ ကုက္ကုစ္စဖြစ်၍ နေ ပါတယ်။ ငါ့ထက် စောင့်ထိန်းမှုသာလွန်တဲ့ ငါ့ချွေးမအထံသို့ သွားရောက် တောင်းယူကြပါ” လို့ ပြောတယ်။ သံတမန်များက “အရှင်မရဲ့ ကုက္ကုစ္စက ဘယ်လိုတုံး” လို့ မေးကြတော့ မယ်တော်က-

“ငါ့မှာ သားတော်နှစ်ပါးရှိတယ်။ သားကြီးက မင်း၊ သားငယ်က အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်ကြတယ်။ တစ်ရက်တော့ တိုင်းတစ်ပါးက မင်းက အဖိုးတစ် သိန်း ထိုက်တန်တဲ့ စန္ဒကူးနှင့် အဖိုးတစ်ထောင်ထိုက်တဲ့ ရွှေပန်းကို သား မင်းကြီးအား ဆက်သလာတယ်။ သားကြီးက မယ်တော်ကို ပူဇော်မယ်ဆိုပြီး ငါ့ထံလာပေးတယ်။ ဒီပစ္စည်းနှစ်ခုရတော့ ငါက ကြံတယ်။ ငါ့အရွယ်နှင့် နဲ့ သာလိမ်းပြီး ပန်းပန်နေဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒီပစ္စည်းတွေ ချွေးမနှစ်ယောက်ကို ချီးမြှောက်မယ်။ ချွေးမနှစ်ယောက်အနက် မိဖုရားကြီးကတော့ ချမ်းသာတယ်။ ဒါကြောင့် တန်ဖိုးနည်းတဲ့ ရွှေပန်းကို ပေးမယ်။ ချွေးမငယ်ကတော့ ဆင်းရဲတယ်။ ဒါကြောင့် တန်ဖိုးကြီးတဲ့ စန္ဒကူးကို ပေးမယ်။ ဒီလို ကြံပြီး အသီးသီး ပေး လိုက်တယ်။ ပေးပြီးတော့ ငါ စိတ်မချမ်းသာဘူး။ ငါဟာ ဂရုဓမ္မကို စောင့် ထိန်းသူဖြစ်ပါလျက်နှင့် ဆင်းရဲသော ချမ်းသာသောနှင့် သနားသူ ချစ်သူကို တန်ဖိုးကြီးတာပေးတယ်။ တကယ်မှာ မိဖုရားကြီးက လောကမှာ ဂုဏ်ကြီး တယ်။ ဂုဏ်ကြီးတဲ့သူကို အဖိုးကြီးပေးသင့်တယ်လို့ အဲဒီလို ကုက္ကုစ္စ ဖြစ် သွားတယ်။ ဒါကြောင့် ငါ့သီလ မစင်ကြယ်ဘူးလို့ ပြောခြင်းဖြစ်တယ်” လို့ ပြန်ပြောတယ်။

ဒီတော့ တမန်များက “မှန်လှပါ- ဒီမျှလောက်နှင့်တော့ သီလ မပျက် တန်ပါ။ အရှင်မထံက ဂရုဓမ္မကိုလည်း ရေးယူပါရစေ” ဆိုပြီး ရွှေပြားအပေါ် မှာ ဂရုဓမ္မသီလကို ရေးကူးကြတယ်။ ရေးကူးပြီးတဲ့နောက် မယ်တော်က “အမောင်တို့... ငါ့ထံက ကူးယူတာလည်း ကောင်းပါရဲ့။ သို့သော်လည်း ငါ့ ထက် ငါ့ချွေးမတော်က ပိုပြီး သီလစောင့်ထိန်းမှု သန့်ရှင်းတယ်။ ချွေးမတော်

ထံလည်း သွားရောက်ကူးယူကြဦး”လို့ အမိန့်ပေးတာနှင့် တမန်များလည်း မိဖုရားကြီးထံ သွားရောက် သံတော်ဦးတင်ကြတယ်။

မိဖုရားကြီးကလည်း “အမောင်တို့ ငါ့မှာလည်း ဂရုဓမ္မ စောင့်ထိန်းရာ ဌှိ သံသယ နည်းနည်း ရှိနေတယ်၊ ရှိနေပုံက တစ်နေ့သောအခါ မင်းကြီးဟာ ပရိသတ် အခြွေအရံနှင့် ဆင်စီးပြီး မြို့လှည့်တော်မူတယ်၊ ဤလို မြို့လှည့် တာကို ငါဟာ ခြင်္သေ့ခံတဲ့ လေသာပြတင်းက အကြည့်၊ ကျက်သရေရှိတဲ့ အိမ်ရှေ့မင်းကို မြင်လို့ တပ်မက်စိတ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဖူးတယ်၊ ဒါကြောင့် ငါစောင့် ထိန်းတဲ့ ဂရုဓမ္မဟာ မသန့်ရှင်းဘူး” လို့ ပြောတယ်၊ တမန်များက “ဒီမျှလောက် နှင့် အပြစ်မကြီးသေးပါဘူး၊ ဂရုဓမ္မကို ပေးသနားတော်မူပါ” ဆိုပြီး ရွှေပေမှာ ရေးကူးကြတယ်၊ သည်နောက် မိဖုရားကြီးက “အမောင်တို့... အိမ်ရှေ့မင်းဟာ ငါ့ထက် စောင့်ထိန်းမှု သာလွန်တယ်၊ အိမ်ရှေ့မင်းထံ သွားရောက်ကူးယူကြ ဦးလို့ အမိန့်ပေးတဲ့အတွက် တမန်များလည်း အိမ်ရှေ့မင်းထံ သွားကြပြန် တယ်။

အိမ်ရှေ့မင်းကလည်း “ငါ့သီလဟာ ကောင်းကောင်း မစင်ကြယ်ဘူး၊ အကြောင်းကတော့ ငါဟာ မင်းထံ အခစားဝင်လျှင် ရထားစီးပြီး အခြံအရံ နှင့် ဝင်မြဲဖြစ်တယ်၊ ညဉ့်အခါ တိုင်ပင်ရန် ကိစ္စကြောင့် မင်းထံမှာ အိပ်ရန် ကြံလျှင် ကြိုးနှင့် နှင်တံကို ရထားဦးမှာ ထားခဲ့တယ်၊ မအိပ်ဘဲ ပြန်မှာဆို လျှင် ကြိုးနှင့် နှင်တံကို ရထားအတွင်းမှာ ထားခဲ့တယ်၊ အဲဒါ ငါ့လူတွေကို သိစေဖို့ အမှတ်အသားပါပဲ၊ တစ်ရက်တော့ ပြန်မှာဆိုတဲ့ အမှတ်နှင့် ကြိုးနှင့် နှင်တံကို ရထားတွင်းမှာ ထားခဲ့တယ်၊ မင်းထံမှာ ခစားနေတုန်း မိုးရွာတဲ့ အတွက် မင်းက သူ့ထံ အိပ်ဖို့ တားမြစ်တော်မူတယ်၊ ငါဟာ မင်းထံမှာ အမှတ်မဲ့ ညအိပ်မိတယ်၊ ငါ့လူတွေဟာ ငါပြန်ခဲ့နီးနှင့် တစ်ညလုံး စောင့်ပြီး မိုးစွတ်ခံကြရတယ်၊ ဒါဟာ ငါ့အပြစ်ပဲ၊ ဒီအတွက် ငါ့သီလ မစင်ကြယ်ဘူး” လို့ ပြောတယ်။

တမန်များက “ဒါလောက်နှင့်တော့ သီလပျက်တယ် မဆိုသင့်ပါဘူး” လျှောက်ထားပြီး ဂရုဓမ္မကို ရေးကူးကြတယ်၊ သည်နောက် အိမ်ရှေ့မင်းက “အမောင်တို့... ပုရောဟိတ်ထံလည်း သွားကြဦး၊ ပုရောဟိတ်ရဲ့သီလက

ပိုမို စင်ကြယ်တယ်” လို့ ပြောတဲ့အတွက် တမန်များ ပုရောဟိတ်ထံ ရောက်ကြ ပြန်တယ်။

ပုရောဟိတ်ကလည်း “အမောင်တို့... ငါ့ရဲ့ သီလမှာလည်း အနည်းငယ် သံသယရှိနေတယ်။ ဖြစ်ပုံကတော့ တစ်နေ့သောအခါ ငါဟာ မင်းထံ အခစားဝင်တယ်။ လမ်းခရီးမှာ လှပတဲ့ ရုထားတစ်စီးတွေ့လို့ မေးကြည့်လိုက် တော့ မင်းထံဆက်ဖို့ ရထားတဲ့ ဒီရထားကို မင်းက ငါ့ကို ပေးလျှင် ဘယ် လောက် ကောင်းမတုန်းလို့ ကြံပြီး နန်းတော်ထဲဝင် မကြာခင် အဲဒီ ရထား အဆက် ရောက်လာတယ်။ မင်းကလည်း ငါကြံတဲ့အတိုင်း ငါ့ကို ပေးတယ်။ ငါဟာ ထိုရထားကို တပ်မက်တဲ့လောဘကို သတိရပြီး မင်းချီးမြှင့်တဲ့ ရထား ကို လက်မခံဘူး။ ဒါပေမယ့် ဒီလို လောဘစိတ် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ငါ သံသယ ဖြစ်နေတယ်” လို့ ပြန်ပြောတယ်။

တမန်များက “ဤမျှလောက်နှင့် အပြစ်မဆိုသင့်ပါဘူး” လို့ ပြောပြီး ဂရုဓမ္မကို ရေးကူးကြတယ်။ ထို့နောက် ပုရောဟိတ်က “အမောင်တို့... မြေ တိုင်းအမတ်ဟာ ဂရုဓမ္မသီလ စောင့်ထိန်းမှု ငါ့ထက်သာတယ်။ သူ့ထံလည်း သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းတဲ့အတွက် တမန်များ မြေတိုင်း အမတ်ထံ ရောက်သွားကြပြန်တယ်။

မြေတိုင်းအမတ်ကလည်း “အမောင်တို့... ငါဟာ ဂရုဓမ္မ ထိန်းတာ တော့ ဟုတ်ပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် သီလမှာ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်နေမိတယ်။ ဖြစ်ပုံက တစ်နေ့သ၌ လယ်မြေကို တိုင်းတာကြိုးဆွဲရာမှာ ငါက တစ်ဘက်က ဆွဲ တယ်။ လယ်ရှင်က တစ်ဘက် ဆွဲတယ်။ လှံတံစိုက်ရမည့် နေရာက ပုစွန် တွင်းနှင့် တည့်နေတဲ့အတွက် တစ်ဘက်ဘက်ကို ပြောင်းစိုက်ဖို့ ကြံမိသော် လည်း ဟိုဘက် ဒီဘက်က မြေများ မပိုမသာစေလိုတာကြောင့် ပုစွန် မရှိဘူး အထင်နှင့် ပုစွန်တွင်းမှာပဲ လှံတံ စိုက်မိတယ်။ ဒါပေမယ့် ငါ့အထင် မကိုက် ဘူး။ ကရစ်ဆို လှံသွားနှင့် ထိုးစိုက်မိသွားတယ်။ အဲဒီအတွက် ငါ စိတ်မရှင်း ဘူး” လို့ ပြောတယ်။

တမန်များက “စိတ်စေတနာ မပါဘဲ ဖြစ်မိတာ အပြစ် မကြီးပါဘူး” ဆိုပြီး ဂရုဓမ္မကို ရေးကူးကြတယ်။ သည်နောက် မြေတိုင်းအမတ်က “အမောင်

တို့... ရထားထိန်းဟာ ငါ့ထက် သီလသန်ရှင်းသူဖြစ်တယ်။ သူ့ထံလည်း သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းတဲ့အတွက် တမန်များ ရထားထိန်းထံ ရောက်ကြ ပြန်တယ်။

ရထားထိန်းကလည်း “အမောင်တို့... ငါစောင့်ထိန်းတဲ့ သီလလည်း ကောင်းကောင်း မသန်ရှင်းချင်ဘူး။ အကြောင်းကတော့ တစ်နေ့မှာ ရထား နှင့် မင်းကို ဥယျာဉ် ပို့ဆောင်ရတယ်။ အပြန်မှာ မိုးရွာမည့် အရိပ်အရောင် မြင်လို့ သိန္ဓောမြင်းကို မြန်မြန် ပြေးဖို့ အမှတ်ပေးလိုက်တယ်။ သိန္ဓောမြင်း များဟာ အင်မတန် လိမ္မာကြတယ်။ နောင်အခါ ထိုနေရာ ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်း ရှေးက အမှတ်နဲ့ တအားပြေးရှာကြလို့ အင်မတန် ပင်ပန်းကြ တယ်။ ဒါကြောင့် ငါ့သီလဟာ မစင်ကြယ်ဘူးလို့ သံသယ ဖြစ်နေမိတယ်” လို့ ပြန်ပြောတယ်။

တမန်များက “သည်မျှလောက်နှင့်တော့ သံသယ မရှိသင့်ပါဘူး” ဆို ပြီး သီလကို ရေးကူးကြတယ်။ ရေးကူးပြီးတော့ ရထားထိန်းက “ငါ့ထက် သူဌေးကြီးရဲ့ သီလက ပိုပြီး စင်ကြယ်တယ်။ သူဌေးကြီးထံ သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းတဲ့အတွက် တမန်များ သူဌေးကြီးထံ ရောက်ကြပြန်တယ်။

သူဌေးကလည်း “သူ့သီလဟာ ကောင်းကောင်း မစင်ကြယ်ဘူးတဲ့။ တစ်ခါက သူ လယ်ကွင်း ဆင်းကြည့်ပြီး အပြန်မှာ မင်းအတွက် မပေးရသေး ပါဘဲ ကောက်နှံတစ်ဆုပ်ကို ဆွတ်ခူးပြီး ခေါင်းမှာ ပန်မိသတဲ့။ ဒါကြောင့် မပေးပါရစေနဲ့” လို့ ပြောတယ်။

တမန်များက “ဒီမျှလောက်နှင့် အရေးမကြီးပါဘူး” ပြောပြီး ဂရုဓမ္မ ကို ရေးကူးကြတယ်။ ရေးကူးပြီးတော့ သူဌေးကြီးက “အမောင်တို့... စပါး ခြင်သော အမတ်ထံ သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းပြန်တဲ့အတွက် တမန်များ လည်း စပါးခြင်တဲ့ အမတ်ထံ သွားရောက်ကြပြန်တယ်။

စပါးခြင်တဲ့ အမတ်ကလည်း “ငါ စောင့်ထိန်းတဲ့သီလအပေါ် သံသယ ရှိနေတယ်။ သံသယရှိနေပုံက တစ်နေ့ စပါးတွေ ခြင်တွယ်တော့ ခြင်တွယ် ဟုန်း မိုးကရွာလို့ အမှတ်ကိုချပြီး မိုးခိုမိတယ်။ မိုးတိတ်လို့ အမှတ်ကိုပြန် ကိုင်တော့ ခြင်ပြီး မခြင်သေး အမှတ်တို့၌ ယုံမှားခြင်း ဖြစ်သွားမိတယ်။ ဒါ ကြောင့် ငါ့သီလအပေါ် သံသယ ရှိနေတယ်” လို့ ပြောတယ်။

တမန်တို့က “ဒါတော့ တမင်ပြုလုပ်တာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ အပြစ် မရှိ စကောင်းပါဘူး”ဆိုပြီး ဂရုမမ္မကို ရေးကူးကြပြန်တယ်။ ရေးကူးပြီးတော့ စပါးခြင်တဲ့ အမတ်က “အမောင်တို့... တံခါးစောင့်ရဲ့ သီလဟာ ငါ့သီလ ထက် စင်ကြယ်တယ်။ တံခါးစောင့်ထံ သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းပြန်တာနဲ့ တမန်များလည်း တံခါးစောင့်ထံ ရောက်ကြပြန်တယ်။

တံခါးစောင့်ကလည်း “အမောင်တို့... ငါ့သီလ စင်ကြယ်ဆိုသော် လည်း ကုက္ကုစ္စ မကင်းဘူး၊ တစ်ခါက ညနေ မြို့ပေါက်တံခါး ပိတ်ချိန်နီးမှာ ထင်းခွေသမား မောင်နှမနှစ်ဦး ကပျာကရာ ရောက်လာကြတယ်။ ငါက လင် မယား ထင်ပြီး နင်တို့ စောစောမလာဘူး၊ တောထဲ ထင်သလို ပျော်ပါးပြီး ခုမှ ကတန်းကမန်း လာရသလားလို့ ကြိုမ်းလိုက်မိတယ်။ နောက်မှ မောင်နှမ အရင်းမှန်းသိလို ငါ့စိတ် မချမ်းမသာ ဖြစ်မိတယ်” လို့ ပြန်ပြောတယ်။

တမန်တို့က “ဒီမျှလောက်နှင့်တော့ သီလ မပျက်ပါဘူး”ဆိုပြီး ဂရု မမ္မကို ရေးကူးကြတယ်။ ထို့နောက် တံခါးစောင့်က “အမောင်တို့... ငါ့ သီလထက် ပြည့်တန်ဆာမသိလက ပိုပြီး သန့်ရှင်းတယ်။ ပြည့်တန်ဆာမထံ သွားကြဦး” လို့ တိုက်တွန်းတာနဲ့ ပြည့်တန်ဆာမထံ ရောက်သွားကြပြန်တယ်။

ပြည့်တန်ဆာမကလည်း “ငါဟာ သီလကို အသန့်ရှင်းဆုံးဖြစ်အောင် စောင့်ထိန်းပါတယ်။ သို့သော်လည်း ချွတ်ယွင်းချက် နည်းနည်းရှိနေလို့ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်နေမိတယ်။ တစ်ခါက ယောက်ျားတစ်ယောက် ငါနှင့် ပျော်ပါး ဖို့ဆိုပြီး အခကြေးငွေ ပေးသွားတယ်။ ဒါပေမယ့် သူဟာ ငါ့ဆီ ပြန်မလာ ဘူး။ ငါလည်း သူ လာနိုး လာနိုးနှင့် စောင့်မျှော်ယင်း သုံးနှစ်တိတိ အခြား သူများထံက လာဘ်ကို ပယ်ချခဲ့တယ်။ ငါ့မှာ လာဘ်မရှိတော့ အင်မတန် ဆင်းရဲသွားတယ်။ ဒါကြောင့် တရားသူကြီးထံ အဆုံးအဖြတ်ယူတော့ တရား သူကြီးက သုံးနှစ်ကြာအောင် မလာလျှင် ဆက်စောင့်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ အသင့် သဘောပဲလို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးတာနဲ့ ငါလည်း လာဘ်ယူပြီး ပြည့် တန်ဆာမ ပြန်လုပ်ဖို့ လူတစ်ယောက်ကို လက်ခံလိုက်တယ်။ အဲဒီလူဟာ ငါ နှင့် ပျော်ပါးဖို့အတွက် ပျော်ပါးခငွေ တစ်ထောင်အပေး ငါကလည်း ယူမယ် လို့ လက်အပြန် ယခင်လူဟာ ငါ့အနီး ရောက်တာကို မြင်လိုက်မိတယ်။

ငါဟာ မြင်မြင်ချင်း လက်ကို ပြန်ရုပ်ပြီး ဟိုမှာ ကျွန်မ လက်ခံထားတဲ့လူ လာပြီ။ ငွေမယူတော့ဘူးလို့ ပြောတော့မှ အဲဒီပျောက်နေတဲ့လူဟာ ငါ့သီလ ကို စုံစမ်းတဲ့ သိကြားမှန်း သိရတယ်။ ဒါကြောင့် ငါ့မှာ ကုက္ကုစ္စ ရှိနေတယ်” လို့ ပြောတယ်။

တမန်များက “ဤမျှလောက်နှင့် အရေးမကြီးပါဘူး” ဆိုပြီး ပြည့်တန် ဆာမထံက ဂရုဓမ္မကို ရေးယူပြီး ဒန္တပူရမြို့ ကလိင်္ဂမင်းထံ ဆက်သကြတယ်။ အဲဒီ ဂရုဓမ္မရွှေပေလွှာကို ကြည့်ပြီး မင်းနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သား အများ ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းတဲ့အခါမှာ မိုးလေဝသ မှန်ကန်၊ ဘေးရန်အန္တရာယ် ကင်းပြီး အေးမြခြင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တယ်လို့ တိကနိပါတ်မှာ ဆိုတယ်။

ယခု တင်ပြတာခဲတာက အထက်တန်းလွှာဖြစ်တဲ့ “မင်း” တရား စောင့်တော့ မင်းကို အတုယူပြီး အမတ်၊ စစ်ဗိုလ်၊ စစ်သား၊ တောင်သူ လယ်သမား အလုပ်သမားအားလုံး တရားစောင့်တဲ့အတွက် တစ်ပြည်လုံး ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပြည့်စုံပုံ သက်သေ သာဓကဖြစ်ပါတယ်။

အထက်တန်းလွှာ မဟုတ်ဘဲ အလယ်တန်းလွှာ အောက်တန်းလွှာ ဖြစ်သူများ တရားစောင့်ထိန်းလျှင်လည်း စောင့်ထိန်းသူနှင့်တကွ ၎င်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အားလုံး ကောင်းကျိုးတရား ခံစားရပုံကိုတော့ ဒသနိပါတ် “ဓမ္မပါလဇာတ်” ကို သိသင့်ပါတယ်။

ဓမ္မပါလဇာတ်

ရှေးအခါက ကာသိကတိုင်းအတွင်းမှာ ရွာတစ်ရွာ ရှိတယ်။ ရွာသူ ရွာသားအားလုံး တရားစောင့်တဲ့အတွက် “ဓမ္မပါလရွာ” လို့ ခေါ်ပြီး အဲဒီ အမျိုးကိုလည်း “ဓမ္မပါလအမျိုး” လို့ ခေါ်ကြတယ်။ အဲဒီ ရွာသူရွာသားတွေ ဟာ တရားစောင့်ထိန်းကြတဲ့အတွက် တစ်ဦးမှ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သေဆုံး ခြင်း မရှိဘူးတဲ့။ တစ်ရက်တော့ ဓမ္မပါလ အမျိုးသားတစ်ဦးဟာ တက္ကသိုလ် ပြည်ကို ပညာတော်သင် သွားတယ်။ တက္ကသိုလ်မှာ ပညာတော် သင်ပြီး အတော်အတန် တတ်မြောက်တဲ့အချိန်မှာ တက္ကသိုလ်ဆရာ ဒိသာပါမောက္ခ ရဲ့ သားကြီးဖြစ်သူ ကွယ်လွန်တာနဲ့ ကြုံတွေ့ရသတဲ့။ ဒီအခါ ဓမ္မပါလက-

“ဘယ့်နှယ်ကြောင့် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သေရသလဲ၊ ငယ်ငယ်နှင့် သေခြင်းဟာ မသင့်လျော်ဘူး မဟုတ်လား” လို့ ပြောတယ်။

ဒီလိုပြောတော့ အများက “သင့်လျော်သော မသင့်လျော်သော သေမင်း ခေါ်လျှင် သေကြတာချည်းပါပဲ။ သင်တို့အရပ်မှာလည်း ဒီလိုပင် ငယ်ငယ် ကြီးကြီး သေကြတာချည်းပဲ မဟုတ်လား” လို့ ပြောကြတယ်။

ဓမ္မပါလက “သေတယ်ဆိုတာတော့ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျုပ် တို့အရပ်မှာ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် မသေတာတော့ အမှန်ပါပဲ” လို့ပြောတော့ ဒီသာပါမောက္ခ ဆရာကြီးက “ဤသူငယ်ပြောတာ မှန်၊မမှန် စုံစမ်းလို့ မှန် လျှင် အသက်ရှည်တဲ့အကြောင်းကို ပြုလုပ်မှတော်မယ်” လို့ ကြံပြီး ဓမ္မပါလ ကို ဆရာစားပြုပြီးသင်ဖို့ တက္ကသိုလ်မှာ ထားခဲ့တယ်။ ကိုယ်တိုင်ကတော့ ဆိတ်အရိုးများကို ယူဆောင်ပြီး ဓမ္မပါလရွာကို သွားတယ်။ ဓမ္မပါလရွာ ရောက်တော့ ဓမ္မပါလရဲ့ဖခင်ကို ဆိတ်အရိုးပြုပြီး “သင့်သား ကွယ်လွန်တဲ့ အတွက် မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး အရိုးယူဆောင်ခဲ့ကြောင်း” ပြောဆိုတယ်။

ဓမ္မပါလရဲ့ ဖခင်က အရိုးတွေကို ကြည့်ပြီး “ဒီအရိုးဟာ ဓမ္မပါလရဲ့ အရိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ခွေးရိုးလား ဆိတ်ရိုးလား တစ်ခုခုဖြစ်မှာပါပဲ။ ဘာ ကြောင့်လည်းဆိုတော့ ကျုပ်တို့ အမျိုးဟာ ငယ်ငယ်နှင့်သေတယ်လို့ ထုံးစံ မရှိလို့ပါပဲ” လို့ ပြောတယ်။

ဆရာကြီးက “သေမျိုးပဲ ငယ်သော ကြီးသော ဘယ်ရွေးနေမလဲ၊ သေ ချင်လျှင် သေတတ်တာဖြစ်ပါလျက်နှင့် သင်တို့အမျိုးက ဘာကြောင့် ငယ် ငယ်ရွယ်ရွယ် မသေသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ဓမ္မပါလရဲ့ ဖခင်က “ကျုပ်တို့ အမျိုးဟာ ဒါနသီလစတဲ့ ကုသိုလ် တရားကို မပြတ်ကျင့်ကြပါတယ်။ မုသားမဆိုကြပါဘူး၊ မကောင်းမှုကို မပြု ကြဘူး၊ လူငယ်တွေဟာ လူကြီးစကားကို နားထောင်ပြီး ကောင်းတာကို လုပ် ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျုပ်တို့အမျိုးဟာ ငယ်ငယ်နှင့် မသေခြင်း ဖြစ်ပါ တယ်။

ဒီလို ပြောပြတော့ ဆရာကြီးက ဓမ္မပါလရဲ့ ဖခင်ကို ကန်တော့ပြီး “ခင်ဗျားပြောတာ မှန်ပါတယ်။ ခင်ဗျားသားဟာ မသေပါဘူး၊ ကျုပ်မယ့်လို့

လာရောက် စုံစမ်းခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သင်တို့ စောင့်ထိန်းတဲ့တရားကို ကျုပ်တို့လည်း စောင့်ထိန်းပါရစေ” လို့ တရားကို ပေမှာကူးယူပြီး ပြန်သွားပါသတဲ့။

ဤဓမ္မပါလ ဇာတ်တော်က ဘာကို ညွှန်ပြသလဲဆိုလျှင် “ဓမ္မောဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရီ” တရားကျင့်သူကို တရားက ပြန်လည် စောင့်ရှောက်တယ်။ “ဓမ္မော သုစိဏ္ဍော သုခမာဝဟတိ” တရားကို ကောင်းစွာ ကျင့်လျှင် ယခု ဘဝမှာပင် ကိုယ်ရဲ့ ချမ်းသာခြင်း၊ စိတ်ရဲ့ချမ်းသာခြင်း အကျိုးကို ပေးနိုင်တယ်ဆိုတာကို ညွှန်ပြပါတယ်။

သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးဟာ ဤမျှ တင်ပြရုံနှင့် မပြည့်စုံ မလုံလောက်သေးပါဘူး။ “တဿ သီလဿ ကော ဝဒေ” ဆိုတဲ့အတိုင်း တင်ပြလို့မကုန်နိုင်အောင် သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို တင်ပြဖို့ ကျန်နေပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် လက်လှမ်းမီသရွေ့ ဆက်လက် ဖော်ပြကြပါဦးစို့။

ကြောက်ရခြင်းဘေး

လောကမှာ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာပြီးနောက် အဲဒီလူဟာ ဟန်အပြ ဘယ်လိုပင် ကောင်းစေကာမူ သူ့သန္တာန်မှာ ခိုအောင်းနေတဲ့ စိတ်ပျက်စရာ တရားတစ်ခုက ရှိနေပါတယ်။ အဲဒီ တရားက ဘာတုံးဆိုတော့ ကြောက်တတ်တဲ့ တရားပါပဲ။

လောကမှာ များသောအားဖြင့် သတ္တဝါတိုင်း ကြောက်ရွံ့တတ်ကြတယ်။ မကြောက်ရွံ့ဘူးဆိုတဲ့ သူကတော့ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရဟန္တာသာရှိတယ်။ အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အားကြီးလွန်းလို့ မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးပြီး ဘာကိုမျှ မကြောက်ဘူးတဲ့။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးတဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာဆို ဘာကိုမျှ မကြောက်ပါဘူးတဲ့။ အာဇာနည်လည်း မဟုတ်၊ ရဟန္တာလည်း မဟုတ်စေကာမူ သီလရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း မရှိတတ်ပါဘူးတဲ့။

ပါဠိယကောဋိယ အရပ်မှာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူတဲ့ မဟာဒတ္တမထေရ်ဟာ သီလပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး ဖြစ်တယ်။ အခါတစ်ပါး မထေရ်ဟာ ခရီးသွားယင်း နှလုံး ဓမ္မလျော်ဖွယ်ကောင်းတဲ့ တောအုပ်တစ်ခုကို မြင်တော့ သည်တောအုပ်မှာ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ပြီးမှ ခရီးဆက်မယ်လို့

တောအုပ်အတွင်း သစ်တစ်ပင်ရင်းမှာ ဒုက္ခကို ခင်းပြီး တင်ပျဉ်ခွေထိုင် နေတယ်။ အဲဒီသစ်ပင်မှာနေတဲ့ ရုက္ခစိုးရဲ့ သားတွေဟာ ဆူဆူပူပူ လုပ်ကြ တယ်။ ရုက္ခစိုးကလည်း မထေရ် ကြောက်လန့် ထွက်ပြေးအောင် သစ်ပင်ကို လှုပ်ခါပြီး ချောက်တယ်။ မထေရ်ကတော့ မော့တောင်မကြည့်ဘဲ မတုန်မလှုပ် ထိုင်နေသတဲ့။ ရုက္ခစိုးဟာ အခိုးတွေကို လွှတ်ပြန်တယ်။ မထေရ်က အရေး မစိုက်ဘူး။ ဘယ်လိုချောက်လို့မှ မရလေတော့ လူယောင်ဆောင်လာပြီး မထေရ်အနားမှာ ရပ်တယ်။ မထေရ်က-

“သင်ဘယ်သူလဲ” မေးတယ်။

“တပည့်တော် ဒီသစ်ပင်က ရုက္ခစိုးဖြစ်ပါတယ်”

“ခုနက ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်တွေ လုပ်နေတာ သင် မဟုတ်လား”

“မှန်ပါ။ တပည့်တော် လုပ်တာပါ”

“ဘာကြောင့် လုပ်ရတာလဲ”

“အရှင်ဘုရားရဲ့ သီလတန်ခိုးကြောင့် တပည့်တော်ရဲ့ ကလေးတွေ မနေနိုင်အောင် ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအပင်အောက်က အရှင်ဘုရား ထွက်သွားအောင် လုပ်ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်”

“ဒီလိုဆို စောစောက အရှင်ဘုရား ဒီမှာ မနေပါနှင့်။ တပည့်တော် များ အနေအထိုင် ခက်နေပါတယ်လို့ လျှောက်ထားပါတော့လား။ ခုမှတော့ အသင် ဘာမျှ မလျှောက်နှင့်တော့ မဟာဒတ္တမထေရ်ဟာ တစ္ဆေကြောက်လို့ ပြေးပြီလို့ သူတစ်ပါးပြောမှာ ငါ့ရှက်တယ်။ ဒါကြောင့် သည်မှာပဲ ငါနေမယ်။ သည်တစ်ရက်တော့ သင်တို့ သင့်ရာမှာ သွားနေကြ” လို့ အမိန့်ရှိပါသတဲ့။
(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ)

သည်ဝတ္ထုကို ထောက်လို့ သီလရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အာဇာနည်နှင့် ရဟန္တာမဟုတ်စေကာမူ မိမိသီလကို ယုံကြည်သောအားဖြင့် ကြောက်ရွံ့ထိတ် လန့်ခြင်း မရှိဘူးလို့ မှတ်ရပါမယ်။ သည်အကြောင်းကို မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် အာကခေယျသုတ်မှာ-

“ရဟန်းတို့... ရဟန်းသည် ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ကြောက်မက် ဖွယ်ကို နှိမ်နင်းသူ ဖြစ်ရလို၏။ ငါ့ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ကြောက်မက်

ဖွယ်သည် မနှိမ်နင်းစေရာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကို ဖိနှိပ်၍ နေလို၏-ဟု အကယ်၍ တောင့်တခဲ့ပါမူ သီလတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သူသာလျှင် ဖြစ်ရာ၏” လို့ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သီလတရားဟာ ယခုဘဝ၌ မိမိစိတ်ကို ရဲရင့် စေနိုင်သော အကျိုးကို ပေးတယ်လို့ မှတ်ယူသင့်ပါတယ်။

အဆိပ်ပြယ်လျှိုး သီလအကျိုး

ဤမှတစ်ပါး သီလရဲ့တန်ခိုးဟာ ပြင်းထန်တဲ့ အဆိပ်မျိုးကိုလည်း ပျက်ပြယ်စေနိုင်စွမ်း ရှိပါတယ်။

ပဓာနိယမထေရ်မြတ်ဟာ ခဏ္ဍစေတီယကျောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းအိမ်မှာ အရိယဝံသတရားကို နာယူနေတုန်း အဆိပ်ရှိတဲ့ မြွေရဲ့အကိုက် ခံတော်မူရ တယ်။ မထေရ်ဟာ မြွေကိုက်မှန်း သိပေမယ့် ကြည်ညိုတဲ့ စိတ်နှင့် တရားကို ဆက်ပြီး နာတယ်။ တရားနာယင်း မြွေဆိပ်က အတော်ပြင်းပြင်း တက်လာ တယ်။ အဆိပ်တက်လာတော့ မထေရ်က-

“ငါဟာ ရဟန်းခံပြီးသည်က စလို့ သီလ စင်ကြယ်တယ်။ သီလ စင် ကြယ်သော ငါဟာ ယုတ်မာသောသေခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘူး” လို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် ယင်း နှစ်သက်တဲ့ ပီတိဖြစ်ခဲ့တယ်။ နှစ်သက်ခြင်း ပီတိလည်း ဖြစ်ရော အဆိပ်လည်း လျော့ကျသွားပါရော။ သည်အခါမှာ စိတ်ဓာတ် တည်ငြိမ်မှုရတဲ့ အတွက် ဝိပဿနာတရားကို ပွားများလို့ ရဟန္တာအဖြစ် ရောက်တယ်လို့ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ သဗ္ဗာသဝသုတ်အဖွင့်မှာ ပြဆိုပါတယ်။

သတ်၍မသေ စောလုံမေ

မဟာရာဇဝင်ကြီး ပထမတွဲမှာတော့ သီလအကျိုးကြောင့် သတ်လို့ မသေကြောင်း ဖော်ပြထားပါသေးတယ်။ ဝတ္ထုကြောင်းကတော့ မိဖုရားစောလုံ ရဲ့ ဝတ္ထုပါပဲ။ အဲဒီဝတ္ထုကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ပုဂံပြည် နရသိဟပတော့(မင်းခွေးချေး)မှာ မိဖုရားကြီးတစ်ပါး မိဖုရားငယ် ငါးပါးရှိတယ်။ မိဖုရားကြီးက မိဖုရားစောဖြစ်ပြီး မိဖုရားငယ်များကတော့ (၁) စောလုံ၊ (၂) စောနန်း၊ (၃) ရှင်ဖား၊ (၄) ရှင်မောက်၊ (၅) ရှင်ရွှေ တို့

ဖြစ်ကြတယ်။ သည်မိဖုရားတွေထဲက စောလုံကို မင်းတရားကြီး အလွန် မြတ်နိုးတော်မူတယ်။ တစ်ခုသော သင်္ကြန်အခါ ရေကစားကြတော့ စောလုံကို ရေနာနာပက်ကြလို့ မောင်းမငယ်များကို မင်းကြီး ကျီစားလိုတဲ့ သဘောနှင့် ခိုင်းတော်မူတယ်။ စောလုံဟာ ရေအပက်ခံရတော့ မင်းကြီးအပေါ် အမျက်ထား ပြီး မင်းကြီးရဲ့ စားတော်မှာ အဆိပ်ခတ်လိုက်တယ်။ သို့သော်စားတော်ခေါ် ခါနီး အောက်ကခွေးချေတဲ့အတွက် စားတော်မခေါ်ဘဲ ခွေးကို ကျွေးစေတော့ ခွေးဟာ အဆိပ်သင့်ပြီး သေရှာတယ်။

ဤအရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး စောလုံကို စစ်မေးတော့ အဆိပ်ခတ်ကြောင်း ဖြောင့်ချက်ပေးတဲ့အတွက် သံကျပ်စင်ပေါ်တင်ပြီး မီးမြှိုက်သတ်စေလို့ အမိန့် ချလိုက်တယ်။ စောလုံဟာ သေရမှာကို သိတော့ သီလဆောက်တည်ပြီး တရားတော်ကို နာယူခဲ့တယ်။ ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်များကိုလည်း ဆင်ခြင် ပွားများပြီး ပုတီးစိပ်တယ်။ ရဲရဲညီးတဲ့ သံကျပ်စင်ထက်ကို တက်တဲ့အခါ သီလရဲ့တန်ခိုး၊ ရတနာသုံးပါးရဲ့ ဂုဏ်တော်များကြောင့် အဟုန်ပြင်းထန်စွာ တောက်လောင်နေတဲ့မီးဟာ ၃-ကြိမ်တိုင်တိုင် ငြိမ်းရပါသတဲ့။ ၃-ကြိမ်စေ့တဲ့ အခါမှ “ငါ့ခန္ဓာကိုယ်ဟာ ချက်ချင်း ကျွမ်းလောင်၍ ပျောက်စေသော၊ ငါ တောင်းတဲ့ဆုလည်း ပြည့်စုံစေသော” လို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုတဲ့အခါမှ ချက်ချင်း ပြာကျလို့သွားသတဲ့။

ဒါကြောင့် သီလတရားဟာ သူတစ်ပါး သတ်လို့ မသေနိုင်တဲ့ အကျိုး ကိုလည်း ပေးနိုင်ကြောင်း သိသင့်ပါတယ်။

သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးဟာ ဤမျှသာလားဆိုတော့ မကပါဘူး။ သူ တစ်ပါး ချစ်ခင်လေးစားအပ်တဲ့ အကျိုးကိုလည်း ပေးပါသေးတယ်။ မှန်ပါတယ်။ လောကမှာ သီလရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို လူတိုင်းက ချစ်ပါတယ်။ လူတိုင်းက လေးစား မြတ်နိုးပါတယ်။ သည်နေရာမှာ သီလပြည့်ဝတဲ့ မထေရ်ကြီးတွေ ချစ်ခင် လေးစားအပ်တာဟာ အလွန် ထင်ရှားလွန်းလို့ အထူး မဖော်ပြတော့ဘဲ ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံတဲ့ တပည့် သားမြေး စသည်တို့အပေါ် ဆရာမိဘ စသည်တို့က အချစ်သာလွန်ပုံကို အနည်းငယ် ဖော်ပြချင်ပါတယ်။

ဆရာဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ တပည့်တွေ များစွာရှိနေသော်လည်း ဝတ်

အကျင့်ပြည့်စုံတဲ့ တပည့်ကို ဆရာက ပိုပြီး ချစ်ခင်လေးစားပါတယ်။ ဝတ်အကျင့်နှင့် မပြည့်စုံတဲ့ သာပေါင်းညာစား တပည့်မျိုးကိုတော့ ဘယ်ဆရာကမျှ လက်ခံချင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ မတော်လို့ တပည့်ဖြစ်လာတောင် အကျင့်ပျက်သည့် တပည့်ကိုတော့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးဖို့ မလွယ်ကူပါဘူး။ ထို့အတူ မိဘတွေဟာ သားသမီး အားလုံးအပေါ် မိဘတို့ရဲ့ ချစ်ခြင်းဖြင့် ချစ်တယ်ဆိုသော်လည်း ကျင့်ဝတ်ပြည့်စုံတဲ့ သားသမီးကိုသာ ပိုပြီး ချစ်ကြပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်ပျက်တဲ့ သားသမီးကိုတော့ အလွန် မချစ်ကြပါဘူး။

အသေနောက်ကျသူ

ကြံဖူးတာကို ဖော်ပြပါဦးမယ်။ ဦးကြီးဒွန်းမှာ သား ၃-ယောက်ရှိပါတယ်။ သားကြီးက ကိုတုတ်၊ သားလတ်က ကိုအုပ်၊ သားငယ်က ကိုကျွတ်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုအုပ်နှင့် ကိုကျွတ်တို့ကတော့ မိဘစကားကို နားထောင်ပြီး မိဘရဲ့ ရိပ်ငြိမ်မှာ သေသေဝပ်ဝပ် နေကြတယ်။

သားကြီးကိုတုတ်ကတော့ လူဆိုးလူမိုက်တွေနှင့် ပေါင်းပြီး အရက်သောက်၊ ဘိန်းရှူ၊ ဖဲရိုက် စသည်ဖြင့် ပျက်စီးနေပါတယ်။ မိဘရဲ့ စကားကိုလည်း နားမထောင်ဘဲ အိမ်ကိုလည်း လာချင်မှ လာပါတယ်။ လာပြန်လျှင်လည်း အိမ်က ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို အလစ်သုတ်တတ်လို့ သတိထားနေကြရပါတယ်။ ဒီလိုနှင့် ကိုတုတ်ဟာ အကျင့်ပျက်ပြီး လွင့်သွားရာက ဂျပန်စစ်သားတွေ ပစ်သတ်လိုက်လို့ ကသာမြို့မှာ သေရှာပါတယ်။ သည်သတင်းကို ဦးကြီးဒွန်းတို့ လင်မယားက ကြားကြတော့ သူ့အတွက် မပူဆွေးတဲ့အပြင် “ဒီအကောင် သေတာတောင် နောက်ကျနေပြီ၊ စောစောတုန်းက သေသင့်တယ်” လို့ ပြောကြပါသေးတယ်။

ဒါကြောင့် အကျင့်သီလတရားဟာ ယခုဘဝ၌ပင်လျှင် သူတစ်ပါးရဲ့ ချစ်ခင်လေးစားခြင်း အကျိုးကိုလည်း ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းကို မူလပဏ္ဏာသ အာကဇံယျသုတ်မှာ ဘုရားရှင် ဘယ်လို ဟောတော်မူပါသလဲဆိုတော့-

“ရဟန်းတို့... ရဟန်းသည် သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ချစ်ခင်အပ်သူ

မြတ်နိုးအပ်သူ လေးစားအပ်သူ ချီးမွမ်းအပ်သူ ဖြစ်လို၏ဟု အကယ်၍ တောင့်တခဲ့မှု သီလတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သူသာလျှင် ဖြစ်ရာ၏” လို့ ဟော တော်မူပါတယ်။

ပါဠိလိဒေသနာ

သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးဟာ ဤမျှသာမကသေးပါဘူး၊ ဆက်လက်ပြီး လေ့လာကြည့်ကြပါဦးစို့၊ အခါတစ်ပါး ဘုရားရှင်ဟာ ညီတော် အာနန္ဒာကို ခေါ်တော်မူပြီး နာဠန္ဒမြို့က ဂင်္ဂါမြစ်အနီးမှာရှိတဲ့ ပါဠိလိဒေသကို ကြွချီတော် မူပါတယ်။ ထိုအခါ ပါဠိလိဒေသဟာ ဝေသာလီပြည်နှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တို့ရဲ့ အကြားမှာ တည်ရှိတယ်။ ဝေသာလီပြည်နှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တို့ရဲ့ အခြေအနေ ကလည်း တင်းမာနေတာမို့ အဇာတသတ်မင်းရဲ့ ပုရောဟိတ်များဖြစ်တဲ့ သုနိဓပုဏ္ဏားနှင့် ဝဿကာရပုဏ္ဏားတို့ဟာ ပါဠိလိဒေသကို တိုးချဲ့တည်ဆောက် နေဆဲ ဖြစ်တယ်။

သည်အချိန်မှာ ဘုရားရှင်ဟာ ရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွ များစွာသော အခြေအရံတို့နှင့် ပါဠိလိဒေသကို ဆိုက်ရောက်တော်မူလာတယ်။ ပါဠိလိဒေသား ဥပါသကာများဟာ ဘုရားရှင် ကြွလာကြောင်း သတင်းကြားတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်ပြီး ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရာဇရပ်မှာ ပင့်ထားကြတယ်။ နံနက်အချိန်ရောက်တော့ ဘုရားအမှူးရှိတဲ့ သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့ကို ဆွမ်းကပ်အပြီးမှာ ဘုရားရှင်က ဒါယကာများကို သီလပြည့်စုံသူရဲ့ အကျိုး ငါးပါးနှင့် သီလမဲ့သူရဲ့ အပြစ်ငါးပါးကို ဟောကြားတော်မူတယ်။ သီလ ပြည့်စုံသူရဲ့ အကျိုးငါးပါးက-

- (၁) အကြင် ကောင်းသောသီလ၌ လုံ့လပြုခြင်း တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် များစွာသော လူအပေါင်းတို့သည် အလိုလိုပင် ကြည်ညိုသဒ္ဓါ၍ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရကိုလည်း ရ၏။
- (၂) ကောင်းမြတ်သော ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောခြင်းသို့လည်း ရောက်၏။
- (၃) အကြင်သို့သော မင်း၊ ပုဏ္ဏား၊ သူဌေး၊ သူကြွယ်ပရိသတ်၊

ရဟန်းပရိသတ်တို့သို့ ဆည်းကပ်ကုန်အံ့၊ ထိုသို့ ဆည်းကပ်လေ သမျှ၌ လှပတင့်တယ်စွာ သာယာသဖြင့် ဆည်းကပ်ရ၏။

(၄) ကြောက်လန့်ခြင်း၊ မိန်းမောတွေဝေခြင်း ကင်းလျက် သေလွန် စုတေရ၏။

(၅) ခန္ဓာပျက်သောအခါ၌လည်း နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရောက်ရ၏။

ဤအကျိုးတရားငါးပါးက သီလပြည့်စုံသူ ခံစားရတဲ့ အကျိုးငါးပါး ဖြစ်ပါတယ်။ ဤအကျိုးကို ပြောင်းပြန်လှန်သောအားဖြင့် သီလ ပျက်သူရဲ့ အပြစ်ငါးပါးကို သိသင့်ပါတယ်။

ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးလေးပါး

ဤသီလရဲ့ အကျိုးတရားငါးပါးမှာ ယခုဘဝ လက်တွေ့ ခံစားနိုင်တဲ့ အကျိုးက လေးပါးဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုးလေးပါး အတိုချုပ်က (၁) လာဘ် ပေါများခြင်း၊ (၂) ကျော်စောခြင်း၊ (၃) ပရိသတ်အလယ်၌ ရဲရင့်ခြင်း၊ (၄) မကြောက်မရွံ့ သေရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ အကျိုးလေးပါးအနက် လာဘ်ပေါများခြင်းဆိုတဲ့ ပထမအကျိုး ဟာ လူသား လောကမှာထက် ရဟန်းတော် လောကမှာ သာလွန်ထင်ရှား ပါတယ်။ သီလပြည့်စုံတဲ့ ရဟန်းတော်ဆိုလျှင် လှူချင်တန်းချင်သူတွေဟာ ရွရွတက်ပြီးနေပါတယ်။ တကယ် သီလမရှိသော်လည်း သီလရှိယောင်ဆောင် သူကိုသော်ပင်လျှင် အမြင်အားဖြင့် သပ္ပာယ်တဲ့အတွက် အလွန်လှူချင်ကြပါ တယ်။ သည်အကြောင်းကို သိလို့ အချို့သော အကျင့်ပျက်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သီလရှိယောင်ဆောင်ပြီး ရသမျှကို အချောင်အုပ်စားနေတတ်ကြပါတယ်။ ဒါ ကြောင့် သီလရဲ့ အကျိုးဟာ လာဘ်လာဘာကိုလည်း ပေါများစေနိုင်ပါတယ် လို့ မှတ်သင့်တယ်။

ဤမှတစ်ပါး ကျော်စောခြင်း၊ မကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ ရဲရဲသေဝံ့ခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးတွေကတော့ အထူး ချဲ့ထွင်စရာမရှိအောင် ထင်ရှား ပေါ်လွင်နေတဲ့ အကျိုးတရားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ယခု တင်ပြခဲ့တာက သီလစောင့်ထိန်းတဲ့ အတွက် ယခုဘဝ၌ပင် လက်ငင်းတွေ့ကြုံ ခံစားရတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးများ ဖြစ် ပါတယ်။

ပျော်မွေ့ခြင်းအကျိုး

သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရားဟာ ဤမျှသာ ဖြစ်သလားဆိုတော့ ဤမျှ မကသေးပါဘူး၊ ဤကတစ်ဆင့်တက်ပြီး ဆက်လက်ဖော်ပြရဦးမယ် ဆိုလျှင် လောကမှာ သတ္တဝါတွေကို နှိပ်စက်နေတဲ့ တရားဆိုးတစ်ခု ရှိနေပါ သေးတယ်။ အဲဒီ တရားဆိုးက မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ပျင်းရိ ငြီးငွေ့ခြင်းဆိုတဲ့ တရား ဖြစ်တယ်။ သည်တရားဆိုးကြီး သတ္တဝါတို့ရဲ့ သန္တာန်ကို ဝင်ရောက် ခဲ့လျှင် အဲဒီလူဟာ မဖျားပါဘဲလျက် နာဖျားသလို တလွန်လွန် တလွန်လွန် နှင့် အကျိုးမဲ့ အချိန်ကို ကုန်စေပါတော့တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဘုရားရှင်က “ကောသန္ဓံ ဘယတော ဒိသ္မာ- ပျင်းရိခြင်းကို ဘေးလို့ ရှုရမယ်” လို့ ဟော တော်မူပါတယ်။ မမွေ့လျော်ခြင်း ပျင်းရိခြင်း ငြီးငွေ့ခြင်းဆိုတဲ့ တရားဆိုးဟာ သတ္တဝါတွေကို လွန်စွာ နစ်မွန်းစေတတ်တဲ့အတွက် မာရ်နတ်ရဲ့ ဒုတိယစစ် သည်လို့ သုတ္တနိပါတ် ပဓာနသုတ်မှာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။

သည်နေရာမှာ စကားစပ်ရတာနှင့် မာရ်နတ်ရဲ့ စစ်သည် ၁၀-ဦးကို ကြားညှပ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။ မာရ်နတ်ရဲ့ စစ်သည် ၁၀-ဦးဆိုတာက-

- (၁) ကာမ = ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်မှုရာဂ၊
- (၂) အရတိ = မမွေ့လျော်ခြင်း၊ ပျင်းရိ ငြီးငွေ့ခြင်း၊
- (၃) ခုပ္ပိပါသ = ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း၊
- (၄) တဏှာ = တပ်နှစ်သက်ခြင်း၊
- (၅) ထိန၊မိဒ္ဓ = ထိုင်းမှိုင်းလေးလံခြင်း၊
- (၆) ဘိရု = ကြောက်လန့်ခြင်း၊
- (၇) ဝိစိကိစ္ဆာ = ရတနာသုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်း၊
- (၈) မက္ခ၊ထမ္ဘ = ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြုတတ်ခြင်း၊ ခက်ထန် ခြင်း၊
- (၉) လာဘ၊ သက္ကာရ၊ သီလောက၊ မိစ္ဆာလဒ္ဓ = လာဘ်၊ ပူဇော် သက္ကာရ၊ ကျော်စောမှု၊ မတရား ရအပ်သော လာဘ်၊
- (၁၀) အတ္တက္ကံသန၊ ပရဝမ္ဘန = ကိုယ့်ကို ချီးမြှောက်၍ သူ့ကို နှိမ်ချ မှု၊

ဤဆယ်ပါးအနက် “အရတိ”ဆိုတဲ့ မဗ္ဗေမလျော် ပျင်းရိငြီးငွေ့တာကို သီလက ဘယ်လို ဖြေဖျောက်ရမှာလည်းဆိုတာကို နည်းနည်း ဖွင့်ဆို ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ပျင်းတယ်ဆိုတာ

လောကမှာ ပျင်းတယ်ဆိုတာ အလုပ်မရှိလို့ (သို့မဟုတ်) အလုပ်ရှိသော်လည်း အလုပ်၌ စိတ်မဝင်စားတဲ့အတွက်ကြောင့် (ဝါ) ဝါသနာပါတဲ့ အလုပ်ကို မလုပ်ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်တစ်ခုခုကို စိတ်ပါလက်ပါ ပြုလုပ်နေသူအဖို့ ပျင်းရိငြီးငွေ့ဖို့ အချိန်မရှိပါဘူး။ လောကမှာ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာလျှင် လုပ်ရမည့် အလုပ်တွေဟာ အများအပြား ရှိနေပါတယ်။ မကောင်းတဲ့ အလုပ်လည်း ရှိပါတယ်။ ကောင်းတဲ့ အလုပ်လည်း ရှိပါတယ်။ မကောင်းတဲ့ အလုပ်ကိုတော့ သူတော်ကောင်းစိတ် ရှိသူအတွက် ပြုလုပ်ဖို့မလိုပါဘူး။ ကောင်းတဲ့အလုပ်ကိုတော့ ပြုလုပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ ကောင်းတဲ့အလုပ်တွေထဲမှာ အချို့ကိုယ်နှင့် ပတ်သက်တာ ရှိတယ်။ အချို့ကိုယ်နှင့် မပတ်သက်တာလည်း ရှိတယ်။ ကိုယ်နှင့် မပတ်သက်တဲ့ အလုပ်ကိုတော့ ထည့်ပြောဖို့ မလိုပါဘူး။ ကိုယ်နှင့်ပတ်သက်တဲ့အလုပ်ကို ကိုယ်ပြုလုပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်နှင့်ပတ်သက်တဲ့ အလုပ်တွေက ဘယ်အလုပ်တွေလဲ။ ကိုယ်က မင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် မင်းဖြစ်သူ လုပ်သင့်တဲ့အလုပ်၊ လခစား ဖြစ်ခဲ့လျှင် လခစားပြီး ဧကန်ပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်၊ ကိုယ်က ဆရာဖြစ်လျှင် ဆရာဖြစ်သူ ပြုလုပ်ရမည့်အလုပ်၊ မိဘဖြစ်လျှင် မိဘဖြစ်သူ ပြုကျင့်ရမည့်အလုပ်၊ တပည့်သားဖြစ်လျှင် တပည့်သားများ ပြုလုပ်ရမည့် အလုပ် ဤသို့ စသောအားဖြင့် ကိုယ်လုပ်ရမည့် အလုပ်တွေဟာ လူတိုင်းလူတိုင်းမှာ ရှိနေကြတယ်။ မိမိပြုလုပ်သင့်တဲ့ အလုပ်ကို မပျက်မကွက် ပြုလုပ်နေလျှင် “စာရိတ္တသီလ”ပြည့်စုံသူ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ စာရိတ္တသီလ ပြည့်စုံနေသူဟာ အလုပ်လက်ရှိသမားမို့ ပျင်းရိငြီးငွေ့ဖို့ အချိန်မရှိဘူး။ စာရိတ္တသီလ ပျက်စီးတဲ့ သူမှာတော့ ဘာအလုပ်မှ မရှိတဲ့အတွက် အရတိဆိုတဲ့ မပျော်မွေ့ခြင်း မာရ်စစ်သည်ရဲ့ အထိုးအနှက်ကို ခံရပါတယ်။ ဒါကြောင့် အာကခေံယုသုတ်မှာ-

“ရဟန်းတို့... ရဟန်းသည် မပျော်မွေ့မှု ပျော်မွေ့မှုတို့ကို နှိမ်နင်းသူ ဖြစ်ရလို၏။ ငါ့ကို မပျော်မွေ့မှုသည် မနှိမ်နင်းစေရာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မပျော်မွေ့မှုကို ဖိနှိပ်၍ နေလို၏ဟု အကယ်၍ တောင့်တခဲ့ပါမူ သီလတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သူသာလျှင် ဖြစ်ရာ၏” လို့ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါတယ်။

ယခုတင်ပြခဲ့တဲ့ သီလ အကျိုးတွေဟာ လူတိုင်းနားလည် သဘောကျ လောက်တဲ့ သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သည်အကျိုးတွေကို အတိုချုပ် ပြန်လည် စုရုံးပြီး ကြည့်ကြပါဦးစို့။

- (၁) မိမိ အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံလျှင် မိမိရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ပါ အကျင့်သီလပြည့်စုံပြီး အပြစ်ကင်းတယ်။
- (၂) အကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံသူကို အကျင့်တရားက ပြန်လည် စောင့်ရှောက်တဲ့အတွက် သက်တမ်းအပြည့် နေနိုင်ခွင့်ရှိတယ်။
- (၃) သီလပြည့်ဝသူဟာ အကြောက်အလန့် ကင်းတယ်။
- (၄) သီလတန်ခိုးကြောင့် အဆိပ်မျိုး ပျက်ပြယ်တယ်။
- (၅) သီလရှိသူကို သတ်လို့ မရဘူး။
- (၆) သီလရှိလျှင် လူချစ်လူခင် ပေါများတယ်။
- (၇) သီလပြည့်ဝသူကို ပေးလိုလှူလိုသူ များပြားတယ်။
- (၈) သီလပြည့်ခြင်းကြောင့် ထင်ရှားကျော်စောတယ်။
- (၉) သီလရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပရိသတ်အလယ်မှာ ရဲရင့်တယ်။
- (၁၀) သီလရှိသူဟာ မတွေ့မပေ သေရတယ်။
- (၁၁) သီလရှိတဲ့အတွက် နောက်ဘဝ အပါယ်ကျမှာ မစိုးရိမ်ရဘူး။
- (၁၂) သီလရှိခြင်းကြောင့် မပျော်မမွေ့ခြင်း၊ ပျင်းရိခြင်း ငြီးငွေ့ခြင်း ကင်းတယ်။

ယခု တင်ပြခဲ့တာတွေဟာ သီလရဲ့ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို အကြမ်းရေတွက် တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဤအကျိုးတွေဟာ လူတိုင်း လက်ခံယုံကြည်နိုင် လောက်တဲ့ အကျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လောကုတ္တရာအကျိုး

လူတိုင်း လက်ခံယုံကြည်မှာ မဟုတ်သော်လည်း တကယ်အားထုတ် တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် လက်တွေ့ခံစားနိုင်တဲ့ လောကုတ္တရာ အကျိုးများလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒီ အကျိုးတွေကတော့ ပရပရာနိသံသခေါ်တဲ့ အဆင့်ဆင့် အကျိုးတရားများပါပဲ။ အဲဒီ အကျိုးတရားတွေကို “သိက္ခာပဒဿ သိက္ခာ အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာယ ဟောတိ” စသောအားဖြင့် ပရိဝါ ပါဠိတော် အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိတော်များမှာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါတယ်။

အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သီလပြည့်စုံခြင်းကြောင့် စိတ်ကြည်လင်တယ်၊ စိတ်ကြည်လင်ခြင်းကြောင့် ကျေနပ်တယ်၊ ကျေနပ်ခြင်းကြောင့် နှစ်သက် တယ်၊ နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်စိတ်တို့ရဲ့ ပူပန်ခြင်း ငြိမ်းအေးတယ်၊ ကိုယ်စိတ်တို့ရဲ့ ပူပန်မှု ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာတယ်၊ ချမ်းသာခြင်းကြောင့် စိတ်ဓာတ် တည်ကြည်တယ်၊ စိတ်ဓာတ် တည်ကြည် ခြင်းကြောင့် အမှန်တရားကို မြင်တယ်၊ အမှန်တရားကို မြင်ခြင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်အပေါ်မှာ ငြီးငွေ့တယ်၊ ရုပ်နာမ်ကို ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်၌ တပ်မက်ခြင်း ကင်းတယ်၊ ရုပ်နာမ်၌ တပ်မက်ခြင်း ကင်းခြင်းကြောင့် ကိလေသာက ကင်းလွတ်တယ်၊ ကိလေသာက လွတ်ခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တယ်၊ နိဗ္ဗာန် မြင်ခြင်းကြောင့် နောင် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း စသောအားများက ကင်းလွတ်ပါသတဲ့။

ဤအဆင့်ဆင့် အကျိုးတရားဟာ ယခု ပစ္စုပ္ပန် ဘဝမှာ လက်တွေ့ခံစား နိုင်တဲ့ သီလရဲ့ လောကုတ္တရာ အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ သီလပြည့်စုံတဲ့အတွက် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုတော်မူနိုင်တဲ့ စိတ္တ ဂုတ္တ မထေရ်မြတ်ရဲ့အကြောင်း တင်ပြပါဦးမယ်။

စိတ်ကို လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်တတ်တဲ့အတွက် “စိတ္တဂုတ္တ”အမည် တော်ရတဲ့ မထေရ်မြတ်ကြီးတစ်ပါးဟာ သီဟိုဠ်ကျွန်း ကုရုဏ္ဏက အမည်ရှိတဲ့ လိုဏ်ဂူကြီးအတွင်း အနှစ်ခြောက်ဆယ်ကာလတိုင်အောင် သီတင်းသုံး စံနေ တော်မူပါသတဲ့။ ကုရုဏ္ဏကဂူကြီးရဲ့ နံရံမှာ ဝိပဿီ၊ သီဒီ၊ ဝေဿဘူ စတဲ့ ဘုရား ခုနစ်ဆူတို့ တောထွက်ပုံ ရောင်စုံပန်းချီများကို အဆန်းတကြယ် ရေး

ခြယ်ထားသော်လည်း မထေရ်ကြီးဟာ တစ်ခါမျှ မော်မကြည့်ဖူးပါဘူးတဲ့။

အခါတစ်ပါး ဧည့်သည်ရဟန်းတော်များ ရောက်လာပြီး ပန်းချီကားများကို မြင်လေတော့ “အရှင်ဘုရား... ဆေးရေး ပန်းချီကားများဟာ လွန်စွာ ပြောင်မြောက်တဲ့ လက်ရာများ ဖြစ်ပါတယ်”လို့ မထေရ်ကြီးကို လျှောက်ကြတယ်။ ဒီတော့ မထေရ်ကြီးက-

“ငါ့ရှင်တို့... အနှစ်ခြောက်ဆယ်ပတ်လုံး ဒီဂူကြီးမှာ ငါနေခဲ့တယ်။ ဒီပန်းချီရုပ်ပုံများ ရှိမှန်း ငါမသိခဲ့ဘူး။ ယခု မျက်စိကောင်းတဲ့ ငါ့ရှင်တို့ ပြောမှ သိရတော့တယ်” လို့ မိန့်တော်မူသတဲ့။ မထေရ်ကြီးဟာ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလနှင့် လွန်စွာ ပြည့်စုံတဲ့အတွက် အမြဲပင် မျက်နှာတော်ကို အောက်ချပြီး သီတင်းသုံးတတ်ပါသတဲ့။ ဂူကြီးရဲ့အဝမှာ ကံကော်ပင်ကြီးတစ်ပင်ရှိရာ ထိုအပင်ကြီးကိုလည်း တစ်ကြိမ်မျှ မော်ပြီး မကြည့်ဖူးပါဘူးတဲ့။ တစ်နှစ် တစ်ကြိမ် မြေမှာကျတဲ့ ကံကော်ပွင့်များကို မြင်မှ ကံကော်ပွင့်ကြောင်းကို သိပါသတဲ့။

မထေရ်ကြီး သီလပြည့်စုံကြောင်း အလွန် ထင်ရှားလို့ ဘုရင်က ဖူးချင်တာနှင့် နန်းတော်ကို ပင့်တယ်။ ဒါပေမယ့် မထေရ်ကြီးက ကြွလာတော်မမူဘူး။ မထေရ်ကြီး မကြွလာလျှင် မထေရ်ကြီးရဲ့ ဆွမ်းခံရွာက ကလေးများ နို့မဖို့စေရ၊ မိခင်နို့ကို အဝတ်နှင့်ပတ်ပြီး မင်းတံဆိပ် ခတ်ရမယ်လို့ အမိန့်တော်ထုတ်မှ သူငယ်တို့ကို သနားလို့ နန်းတော်ကို ကြွသတဲ့။ နန်းတော်ရောက်လည်း ဘာကိုမျှ မကြည့်ဘူး။ ဘုရင်က ရှိခိုးလည်း မင်းကြီး ချမ်းသာပါစေ၊ မိဖုရား ရှိခိုးလည်း မင်းကြီး ချမ်းသာပါစေလို့သာ ဆုပေးသတဲ့။ ဒါနဲ့ ဘုရင်ကလည်း မထေရ်ကြီး ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာသိလို ခုနစ်ရက်မြောက်တော့ ဂူကို ပြန်ကြွစေပါသတဲ့။

ဂူကို ပြန်ရောက်တဲ့ည စင်္ကြံကြွယင်း တရားအားထုတ်ရာမှာ ကံကော်ပင်စောင့်နတ်က မီးတိုင်ကို ကိုင်ပြီး ပြပါသတဲ့။ အဲဒီညမှာပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလွန်ထင်ပြီး သန်းခေါင်ယံမှာ အရဟတ္တဖိုလ် တည်တော်မူပါသတဲ့။ ဤဝတ္ထုက ဘာကို ပြသလဲဆိုတော့ သီလပြည့်စုံခဲ့လျှင် လောကုတ္တရာ ချမ်းသာဖြစ်တဲ့ မဂ်ဖိုလ်ကို အခက်အခဲ မရှိဘဲ ရနိုင်တယ်ဆိုတာကို ပြပါတယ်။

တမလွန်အကျိုး

သီလရဲ့ ပစ္စက္ခ လောကီ လောကုတ္တရာ အကျိုးများကို ပြပြီးတဲ့နောက် တမလွန်အကျိုးကို ဆက်လက်ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဉာဏ်အနုအရင့် ပါရမီအနုအရင့် ရှိနေကြပါတယ်။ တချို့ ဉာဏ်ပါရမီရင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဘဝရဲ့ အပြစ်ကို မြင်ပြီး နောက်ဘဝဆိုတာကို တွေးပြီး ကြောက်ရွံ့နေကြပါတယ်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ဘဝရဲ့ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို ယခုဘဝ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ဖို့အတွက် ကြိုးစားနေကြရမှာမို့ တမလွန် အကျိုးကို မျှော်ကိုး တောင့်တဖို့ မလိုပါဘူး။

ဉာဏ်နု ပါရမီနုသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ တဏှာ အင်အား လန်းဆန်း တောင့်တင်းတဲ့အတွက် ခုဘဝမှာ နိဗ္ဗာန်ကို အလကားပေးလည်း ရချင် လိုချင်မယ် မဟုတ်သေးပါဘူး။ ထိုသူတို့ရဲ့အတွက် ဘဝသံသရာလမ်း ဖြောင့်ဖြူးဖို့ အင်မတန် အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ထင်လွယ်မြင်လွယ်အောင် ဘဝသံသရာခရီးကို ပင်လယ်ရေလမ်း ခရီးကြမ်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြကြပါစို့။

ပင်လယ်ရေလမ်းခရီးမှာ လှိုင်းဘေး လေဘေး ရေဘေး ရေသတ္တဝါဘေး စသောအားဖြင့် ဘေးပေါင်းများစွာနှင့် ရောပြွမ်းနေသလို ဘဝသံသရာခရီးမှာလည်း အိုဘေး နာဘေး သေဘေးစတဲ့ ဘေးပေါင်းများစွာနှင့် ရောပြွမ်းပြီးနေပါတယ်။ ပင်လယ်ရေဟာ အခါခပ်သိမ်း သတ္တဝါတို့ကို နစ်မြုပ်စေတတ်သလို ဘဝသံသရာကလည်း အခါခပ်သိမ်း သတ္တဝါများကို အပါယ်ထဲ ဆွဲမြုပ်တတ်ပါတယ်။

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာရဲ့ ဘေးပေါင်းများစွာက ကင်းလွတ်ပြီး ချမ်းချမ်းသာသာ လိုရာခရီး သွားနိုင်အောင် ခိုင်ခံ့တဲ့ လှေသင်္ဘောကြီးများကို စီးနင်းကြသလို ဘဝသံသရာခရီး သွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သံသရာ ရေယဉ်ကြောမှာ မနစ်မြုပ်ရအောင် သီလတည်းဟူသော လှေသင်္ဘောကြီးကို စီးနင်းကြရပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီ သီလတည်းဟူသော လှေသင်္ဘောကြီးမှာ ဒါနတည်းဟူသော စက်ရွက်လည်း ပါရပါမယ်။ ဘာဝနာဆိုတဲ့ ပဲ့တက်လည်း ပါရပါမယ်။ သီလ

တည်းဟူသော လှေသင်္ဘောကြီးမှာ ဒါနတည်းဟူသော စက်ရွက် မပါခဲ့လျှင် နေရာက မရွေ့ပါဘူး။ ဘာဝနာဆိုတဲ့ ပဲ့တက် မပါလျှင်လည်း နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ လိုရာကို တည့်တည့်မတ်မတ် မသွားနိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သီလတည်းဟူသော သင်္ဘောမှာ ဒါနစက်ရွက်၊ ဘာဝနာပဲ့တက်များ တပ်ဆင်ကြရပါလိမ့်မယ်။

သို့သော် သီလဆိုတဲ့ လှေသင်္ဘောကြီး ခိုင်ခံ့လျှင် ဒါနတည်းဟူသော စက်ရွက်လည်း မပါချင်နေပါစေ၊ ဘာဝနာတည်းဟူသော ပဲ့တက်လည်း မတပ်ဆင်ချင်ရှိပါစေ၊ သည်လှေသင်္ဘောကြီးဟာ အပါယ်တည်းဟူသော ရေ ထဲတော့ မနစ်မြုပ်နိုင်တော့ဘူး။ သည်စကားရပ်ကို ရှင်းလင်းအောင် နည်းနည်း ချဲ့ပြောကြပါဦးစို့။

ယခုဘဝက နောက်ဘဝကို သွားရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် နောက်ဘဝရဲ့ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးကို ဘယ်တရားက အကြောင်းခံလိုက်သလဲဆိုလျှင် ကံတရားက အကြောင်းခံပါတယ်။ အကြောင်းခံတဲ့ ကံတရားက (၁) ဂရုကံ၊ (၂) အာစိဏ္ဏကံ၊ (၃) အာသန္နကံ၊ (၄) ကဋတ္တာကံရယ်လို့ လေးမျိုးရှိရာမှာ-

ဂရုကံဆိုတာ အကုသိုလ်ကံအရာမှာ ပဉ္စာနန္ဒ ရိယကံကြီး ငါးပါးနှင့် နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကြိယဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံကြီး သုံးပါး တို့ ဖြစ်ကြတယ်။ ကုသိုလ်အရာမှာတော့ မဟဂ္ဂုတ်ကံကြီး ၉-ပါးတို့ ဖြစ် ကြတယ်။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဤဂရုကံကြီးများ ရှိခဲ့လျှင် ထိုကံကြီးများ က နောက်ဘဝကို အကျိုးပေးတယ်။ ဂရုကံ မရှိခဲ့လျှင် သေခါနီးကာလမှာ ပြုအပ် အောက်မေ့အပ်တဲ့ အာသန္နကံက အကျိုးပေးပါတယ်။ အာသန္နကံ မရှိခဲ့လျှင် မပြတ် လေ့လာ ပွားများ အားထုတ်ထားတဲ့ အာစိဏ္ဏကံက အကျိုး ပေးပါတယ်။ အာစိဏ္ဏကံ မရှိခဲ့လျှင် ပြုကာမျှဖြစ်တဲ့ ကဋတ္တာကံက အကျိုး ပေးပါတယ်။ သည်ကံလေးချက်ကို အကျိုးပေး အလှည့်အစဉ် “ပါကဒါန ပရိယာယ” လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ သည်ကံလေးချက်ထဲမှာ နောက်ဘဝအတွက် ဧကန် အကြောင်းခံတဲ့ ကံကတော့ အာသန္နကံဆိုတဲ့ သေခါနီးကာလ ဖြစ် ပေါ်လာတဲ့ စေတနာကံပါပဲ။

အာသန္နကံကို နောက်ဘဝအတွက် အကြောင်းခံတဲ့ကံလို့ ဘာကြောင့်

ဆိုရတာလဲဆိုလျှင် သည်ကံလေးချက်ထဲမှာ ဂရုကံကပဲ အကျိုးပေးပေး၊ ကျန်တဲ့ ဘယ်ကံကပဲ အကျိုးပေးပေး၊ အကျိုးပေးမည်ကံဟာ နောက်ဆုံး အာသန္နကံအဖြစ်ကို ရောက်ရမှာ အမှန်ပင်ဖြစ်တယ်။ ကံတစ်ခုခုဟာ သေခါနီး ဖြစ်ပေါ်တဲ့ အာသန္နကံအဖြစ်ကို ရောက်မှ အဲဒီအာသန္နကံက နောက်ဘဝကို တွန်းပို့ပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကံလေးချက်ပြထားသော်လည်း အရေးအကြီးဆုံးက “အာသန္နကံ”ဖြစ်တယ်။ အာသန္နကံ စင်ကြယ်လျှင် နောက်ဘဝ သုဂတိဘုံကို ရောက်မယ်။ အာသန္နကံ မစင်ကြယ်လျှင် နောက်ဘဝ ဒုဂ္ဂတိဘုံကို ရောက်လိမ့်မယ်။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် ဝတ္ထုသုတ်မှာလည်း ဘုရားရှင်က “**ဝေမေဝခေါ ဘိက္ခဝေ စိတ္တေ သံကိလိဋ္ဌေ ဒုဂ္ဂတိ ပါဒိကနီ-** ရဟန်းတို့... သေခါနီး စိတ် မစင်ကြယ်လျှင် ဒုဂ္ဂတိဘုံကို အလိုရှိအပ်တယ်။ **ဝေမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ စိတ္တေ အသံကိလိဋ္ဌေ သုဂတိ ပါဒိကနီ-** ရဟန်းတို့... သေခါနီး စိတ် စင်ကြယ်လျှင် သုဂတိဘုံကို အလိုရှိအပ်တယ်”လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

စိတ်စင်ကြယ်ဖို့ အကြောင်း

သေခါနီး စိတ် စင်ကြယ်မှု၊ မစင်ကြယ်မှုဆိုတာလည်း မိမိပြုခဲ့တဲ့ ကောင်းမှု မကောင်းမှု အပေါ်မှာ အခြေတည်ပါတယ်။ မိမိက ကောင်းတာပြုခဲ့လျှင် သေခါနီး ကောင်းတဲ့ကံ ပေါ်မှာပါပဲ။ ကောင်းတဲ့ကံပေါ်လျှင် စိတ်စင်ကြယ်မယ်။ မကောင်းတဲ့ကံပေါ်လျှင် စိတ် မစင်ကြယ်ဘူး။

သေခါနီးမှာ ကောင်းတဲ့ကံပေါ်ဖို့ စိတ်ဓာတ်ကြည်လင် သန့်ရှင်းပြီး သုဂတိဘုံကို ရောက်ဖို့အတွက် မိမိပြုခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုဆိုတာက ဘာတွေတုံးဆိုတော့ အကျဉ်းအားဖြင့် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ဤသုံးပါးသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကျယ်ဖွင့်လိုက်လျှင်တော့ “ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ၊ အပစာယန၊ ဝေယျာဝစ္စ၊ ပတ္တိဒါန၊ ပတ္တာနုမောဒန၊ ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မဒေသနာ၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ” လို့ ပုညကြိယာ ဆယ်ပါး ထွက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီ ပုညကြိယာဆယ်ပါးမှာ အပစာယန-ဝေယျာဝစ္စက သီလမျိုး၊ ပတ္တိဒါန-ပတ္တာနုမောဒနတို့က ဒါနမျိုး၊ ဓမ္မဿဝန-ဓမ္မဒေသနာတို့က ဘာဝနာမျိုး၊ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မကတော့ သုံးပါးလုံးအကျုံးဝင်တဲ့ အမျိုးဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ဆိုတာ အကျဉ်းတွက်လျှင်တော့ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာရယ်လို့ သုံးမျိုးသာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ သုံးမျိုးအနက် အမာခံ အဦးအစဖြစ်တဲ့ ကောင်းမှုကတော့ သီလတရားဖြစ်ပါတယ်။ သည်အကြောင်းကို (သိရ-သီတလ-သီလ)ပုဒ်အဖွင့်မှာ အကျယ်ရေးသားခဲ့ ပြီးပါပြီ။

သီလတရားဟာ ကောင်းမှုတရားတို့ရဲ့ အမာခံ အခြေခံဖြစ်လို့ လောကီ ဥပမာအရပြောရလျှင် မြေကြီးနှင့်တူပါတယ်။ အဆောက်အအုံတစ်ခု ဆောက်လုပ်လျှင် မြေကြီးပေါ်မှာ ဆောက်ရပါလိမ့်မယ်။ ဆောက်လုပ်တဲ့ အဆောက်အအုံကြီးဟာ ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း ဘယ်လောက်ပင် အဖိုးတန်တန် အောက်ခံမြေကြီးက မခိုင်မာလျှင် ကြီးကျယ်တယ်ဆိုတဲ့ အဆောက်အအုံကြီးဟာ ပျက်စီးရမြဲဖြစ်ပါတယ်။

ထို့အတူ သီလတရားဟာ အမာခံမြေကြီးနှင့်တူတဲ့ တရားဖြစ်တယ်။ အမာခံမြေကြီးနှင့်တူတဲ့တရားက ခိုင်မာမှုမရှိခဲ့လျှင် ပြုလုပ်သမျှ ဒါန အဆောက်အအုံကြီးတွေဟာ ဘယ်လောက် ကြီးကျယ်သည်ပင်ဖြစ်စေ အကျိုးပေး မဖွံ့ဖြိုးနိုင်ပါဘူး။

ဒါကြောင့် သီလမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒါနတွေကို ဘယ်လောက်ပင် ပြုလို့ထားထား သူ့ကိုယ်သူ မကြည်ညိုပါဘူး။ ထို့အတူပင် သီလမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သမထဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာတွေကို ဘယ်လိုပင် ရှုမှတ်ပွားများလို့ ထားထား သူ့ကိုယ်သူ မကြည်ညိုပါဘူး။ ဘာကြောင့် သူ့ကိုယ်သူ မကြည်ညိုတာတုံးဆိုလျှင် သူ သီလ ပျက်တာကို သူ့ကိုယ်တိုင် သိပြီး ဖြစ်နေပါတယ်။ သူမဟုတ်တာလုပ်တာတွေကို သူ့ကိုယ်တိုင် သိပြီး ဖြစ်နေပါတယ်။ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်တဲ့ ကျင့်ဝတ် ပျက်စီးနေတာကို သူ့ကိုယ်သူ သိပြီး ဖြစ်နေပါတယ်။

လောကဥပမာအားဖြင့် အပေါ်ယံက ရွှေချထားသော်လည်း အတွင်းက နောက်ချေးခံထားတဲ့ဝတ္ထုဟာ ရွှေအစစ်မဟုတ်။ ရွှေအတုမျှသာ ဖြစ်သလို အပေါ်ယံက ဒါနရှင် ဘာဝနာရှင်လို့ အမွမ်းတင်ထားသော်လည်း မိမိရဲ့ အတွင်းက သီလပျက်ယွင်းနေတဲ့အတွက် တကယ့် ကုသိုလ်တုံးကြီး မဟုတ်မှန်းကို သူ့ကိုယ်သူ သိနေပါတယ်။

အဲဒီလို အခြေခံတရား ပျက်ပြားနေလေတော့ စိတ်ဓာတ်ရဲ့ တည်ငြိမ်မှုကို မရပါဘူး။ စိတ်ဓာတ်တည်ငြိမ်မှု မရတဲ့အတွက် ဒါနကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ်တွေဟာ သူ့သန္တာန်မှာ ရှိနေပါလျက်နှင့် ထိုးဖောက်ပြီး ဝင်ရောက်ဖို့ ခက်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သီလပျက်လျှင် ကုသိုလ်အာသန္နကံလည်း ပျက်တယ်။ ကုသိုလ်အာသန္နကံ ပျက်လျှင် အကုသိုလ်အာသန္နကံ ပေါ်တယ်။ အကုသိုလ်အာသန္နကံ ပေါ်လျှင် သေခါနီးမှာ စိတ် မစင်ကြယ်ဘူး။ သေခါနီး စိတ်မစင်ကြယ်တဲ့အတွက် အပါယ်ဘုံကို ရောက်စေတတ်ပါတယ်။

သီလရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အခြေခံသီလ အားကောင်းတဲ့အတွက် ဒါနကုသိုလ် ဘာဝနာကုသိုလ်တွေဟာလည်း မပျက်မစီးတည်ပြီး ကုသိုလ်အာသန္နကံ အင်အား ကောင်းလာတယ်။ ကုသိုလ်အာသန္နကံ အင်အား ကောင်းခဲ့လျှင် သေခါနီး စိတ်စင်ကြယ်တယ်။ သေခါနီး စိတ်စင်ကြယ်တဲ့အတွက် သုဂတိဘုံကို ရောက်စေတတ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ပါဠိဒေသနာတော်မှာ “သီလမဲ့သူ ခန္ဓာ ပျက်သောအခါ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရောက်ရ၏။ သီလရှိသူ ခန္ဓာပျက်သောအခါ နတ်ရွာ သုဂတိသို့ လားရောက်ရ၏” လို့ ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်အထိ အကျိုးပေး

သီလပြည့်စုံသူဟာ ခန္ဓာပျက်တဲ့အခါ နတ်ရွာသုဂတိမျှကိုသာ လားရတယ်လို့ ယူဆပြောဆိုခဲ့လျှင် ပြည့်စုံတဲ့ယူဆ ပြောဆိုခြင်း မဟုတ်သေးပါဘူး။ အမှန်မှာတော့ သီလပြည့်စုံသူဟာ နောက်ဆောင်ဘဝမှာ နတ်ရွာသုဂတိကိုလည်း လားရတယ်။ ဒုက္ခတို့ရဲ့ ကင်းငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ရောက်စေနိုင်တယ်။ ဒီအကြောင်းကို ထေရာပဒါန် ပါဠိတော် ပဉ္စသီလ သမာဒါနိယထေရ်ရဲ့ အကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်နုတ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ နောက်ဆုတ်ရေတွက်ခဲ့လျှင် တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်က အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှား ဖြစ်ပွင့်တော်မူခဲ့တယ်။ ထို အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် စန္ဒဝတီ အမည်ရှိတဲ့မြို့မှာ သူရင်းငှားတစ်ယောက် ရှိပါသတဲ့။ သူဟာ သူရင်းငှား ဖြစ်တဲ့အတိုင်း အလွန်ဆင်းရဲသူ ဖြစ်တယ်။ သူ့မှာ လှူချင်တန်းချင်စိတ် ရှိသော်လည်း

အလှူဝတ္ထုမရှိလို့ ဘာမျှ ထင်ထင်ရှားရှား မလှူခဲ့ဘူးတဲ့။

သို့သော်လည်း တရားတော်ကို နာယူဖူးတဲ့အတွက် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်တဲ့ ဝဋ်တရားကလွတ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရပါ့မလဲ၊ ငါ့မှာ သူခစားမျှဖြစ်တဲ့ အတွက် အလှူဒါနကိုလည်း မပေးနိုင်ဘူး၊ ဘာဝနာအလုပ်မှာလည်း အားထုတ်ဖို့ အချိန်မရဘူး၊ ဒီတော့ ငါဟာ သီလစောင့်မှ တော်မယ်လို့ နိသဘာ အမည်ရှိတဲ့ မထေရ်မြတ်ရဲ့ထံမှ ငါးပါးသီလကို ခံယူပြီး ရိုသေစွာ ကျင့်သုံးဆောက်တည်ခဲ့တယ်၊ သီလရဲ့ တန်ခိုးကြောင့် စုတိခါနီးတော့ နတ်မြင်းတစ်ထောင်ကတဲ့ ရထားဆိုက်ရောက်လာပြီး စုတိတော့ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဖြစ်တယ်။

အနောမဒသမိ ဘုရားရှင်နှင့် ဂေါတမဘုရားရှင်တို့ရဲ့အကြား ကမ္ဘာပေါင်း တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ အပါယ်လေးပါးကို မကျရောက်ခဲ့ဖူးဘဲ သည်ဘဝပေါင်း များစွာအတွင်းမှာ သိကြားမင်းဘဝ အကြိမ်သုံးဆယ်၊ စကြဝတေးမင်းဘဝ ခုနစ်ဆယ့်ငါးကြိမ်၊ ပြန့်ပြောတဲ့ ပဒေသရာဇ်မင်းမျိုး အဖြစ်ကတော့ ရေတွက်မပြနိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးပါသတဲ့။

နောက်ဆုံးဘဝကတော့ ဝေသာလီပြည် ဥစ္စာပစ္စည်း ကြွယ်ဝချမ်းသာတဲ့ မဟာသာလ သူဌေးမျိုးမှာ ဖြစ်လာတယ်၊ မိဘတွေဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြလို့ သူ ငါးနှစ်သားအရွယ် ဝါဆိုချိန်နီးတဲ့အခါမှာ မိဘတို့က ငါးပါးသီလကို ခံယူကြတယ်၊ မိဘများ ငါးပါးသီလ ခံယူတာကို ကြားရုံမျှဖြင့် ရှေးက မိမိကျင့်သုံးခဲ့ဖူးတဲ့ သီလကို အမှတ်ရပြီး သီလက သမာဓိ၊ သမာဓိက ပညာ အဆင့်ဆင့်တက်လို့ တစ်ထိုင်တည်းနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရောက်ခဲ့ပါသတဲ့၊ သည်အကြောင်းကို ပဉ္စသီလ သမာဒါနိယထေရ်က-

ပရိပုဏ္ဏာနိ ဂေါပေတွာ၊
ပဉ္စသိက္ခာပဒါန ဟံ။
အပရိမေယျ ဣတော ကပ္ပေ၊
ဝိနိပါတံ န ဂစ္ဆ ဟံ။

စသည်ဖြင့် ပြန်လည် ဟောကြားတော်မူခဲ့တယ်။

“ငါဟာ ငါးပါးသီလတို့ကို ပြည့်စုံ လုံခြုံအောင် စောင့်ခဲ့တဲ့အတွက် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ မရေတွက်နိုင်သော တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းကာလ အတွင်း အပါယ်လေးပါးသို့ မလားခဲ့ မရောက်ခဲ့ရဘူး၊ လူနတ်စည်းစိမ် အခြံ အရံတွေ များစွာကို ခံစား ခံစားခဲ့ရဖူးတယ်။ ငါဟာ ထိုစဉ်က ကျင့်သုံး ဆောက်တည်ခဲ့ဖူးတဲ့ သီလကြောင့် ယခု အနှောင်အဖွဲ့ အားလုံးက လွတ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရတယ်”လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဤအထောက်အထား နှင့်ပင် သီလဟာ လောကီအကျိုးမျှကိုသာမက နိဗ္ဗာန်အထိ အကျိုးပေးကြောင်း ကောင်းစွာ ယုံကြည်သင့်လှပါတယ်။

သီလအပြား

သီလစောင့်ရှောက်ခြင်းရဲ့ အကျိုးတရားများကို ပြဆိုပြီးတဲ့နောက် အစဉ်ရောက်လာတဲ့ သီလအပြားကို ဆက်လက် တင်ပြပါဦးမယ်။ သီလဟာ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှုတို့ကို ဖရိုဖရဲ မဖြစ်အောင် ကောင်းစွာ သိမ်းဆည်း သိုမှီးတဲ့ သဘောအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်သော်လည်း အစုအဖွဲ့အားဖြင့် ဝေခွဲလိုက်လျှင်-

- (၁) ၂-ပါးအပြားရှိတဲ့ သီလ၊
- (၂) ၃-ပါးအပြားရှိတဲ့ သီလ၊
- (၃) ၄-ပါးအပြားရှိတဲ့ သီလ၊
- (၄) ၅-ပါးအပြားရှိတဲ့ သီလ-လို့ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားထွက်ပေါ်လာ ခဲ့တယ်။

၂-ပါးအစုရှိသော သီလ

ထိုသီလတွေအနက် ၂-ပါးအပြားရှိတဲ့ သီလကလည်း-

- (၁) စာရိတ္တသီလ၊ ဝါရိတ္တသီလ၊
- (၂) အာဘိသမာစာရိက္ခသီလ၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလ၊
- (၃) ဝိရတီသီလ၊ အဝိရတီသီလ၊
- (၄) နိဿိတသီလ၊ အနိဿိတသီလ၊
- (၅) ကာလပရိယန္တ သီလ၊ အာပါဏကောဋိကသီလ၊

(၆) သပရိယန္တသီလ၊ အပရိယန္တသီလ၊

(၇) လောကီယသီလ၊ လောကုတ္တရသီလ၊

ရယ်လို့ ၇-ပါး အပြားရှိကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုပါတယ်။

အဲဒီ ၇-ပါးအနက်က ဘုရားရှင်က ပြုအပ်တယ်လို့ ပညတ်တော်မူထားတဲ့ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများကို လိုက်နာပြုကျင့်တဲ့ သီလကို “စာရိတ္တသီလ” လို့ ခေါ်တယ်။ မပြုအပ်ဘူးလို့ တားမြစ်တော်မူတဲ့အရာကို မပြုဘဲ ရှောင်ကြဉ်တဲ့ သီလကိုတော့ “ဝါရိတ္တသီလ” လို့ခေါ်တယ်။ ဒီ သီလနှစ်ပါးမှာ စာရိတ္တသီလဟာ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား၊ အားထုတ်မှု ဝီရိယတရား ပြည့်စုံမှ ပြီးစီးအောင်မြင်နိုင်တယ်။ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ မရှိလျှင် မပြီးစီး မအောင်မြင်နိုင်ဘူး။ ဝါရိတ္တသီလကတော့ သဒ္ဓါတရား သတိတရားရှိမှ ပြီးစီးအောင်မြင်တယ်။ သဒ္ဓါနှင့် သတိမရှိလျှင် ပြီးစီးအောင်မြင်မှု မရှိဘူး။

ဒုတိယသီလ ၂-မျိုးအနက် အာဘိသမာစာရိကသီလဆိုတာ မဂ်ဖိုလ်အတွက် ပညတ်တော်မူထားတဲ့ သိက္ခာသီလမျိုးကို ခေါ်တယ်။ သာသနာတော်အတွင်း သက်ဝင်ယုံကြည်စ ကာလမှာ ကျင့်သုံး ဆောက်တည်အပ်တဲ့ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလက ကြွင်းသမျှသီလကို “အာဘိသမာစာရိကသီလ” လို့ ပညတ်ပါတယ်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကိုတော့ သာသနာတော်အတွင်းသို့ သက်ဝင်စ ပုဂ္ဂိုလ်များ ကျင့်သုံး ဆောက်တည်အပ်တဲ့အတွက် “အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ (အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို နောက်ကပြဆိုခဲ့ပြီးပါပြီ)။

တတိယဖြစ်တဲ့ သီလ ၂-မျိုးမှာ သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ကာမျှဖြစ်တဲ့ သီလကို “ဝီရတီသီလ” လို့ခေါ်ပြီး၊ ကြွင်းတဲ့ စေတနာအစရှိသည်တို့ကိုတော့ “အဝီရတီသီလ” လို့ခေါ်ပါတယ်။

စတုတ္ထသီလ ၂-မျိုးအနက် တဏှာနှင့် ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးကို အမှီပြုတဲ့ သီလကို “နိဿိတသီလ”၊ ထိုတရားနှစ်ပါးကို အမှီမပြုတဲ့သီလကိုတော့ “အနိဿိတသီလ” လို့ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဒီစကားရပ်မှာ “ငါဟာ ဤသီလကို အမှီပြုပြီး နတ်ဖြစ်လိုတယ်။ မင်း၊ သူဌေးဖြစ်လိုတယ်” စသောအားဖြင့် ဘဝရဲ့ ပြည့်စုံမှုကို တောင့်တပြီး ဖြစ်စေတဲ့သီလကို “တဏှာနိဿိတသီလ” လို့ ခေါ်တယ်။ ငါဆိုတဲ့ အတ္တစွဲ

ဖြင့် ကျင့်သုံးတဲ့သီလနှင့် တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ အကျင့်မျိုးဟာ စင်ကြယ်တယ်လို့ ယူဆပြီး ကျင့်သုံးတဲ့သီလမျိုးကိုတော့ “ဒိဋ္ဌိနိဿိတသီလ” လို့ခေါ်တယ်။ ရုပ် နာမ်ဆိုတဲ့ ဝဋ်တရားတို့ရဲ့ ကင်းငြိမ်းရာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ကျင့် သုံးတဲ့ သီလကိုတော့ “အနိဿိတသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။

ပဉ္စမသီလ ၂-မျိုးအနက် အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြား ဆောက်တည် ကျင့်သုံးတဲ့သီလကို “ကာလပရိယန္တသီလ” လို့ခေါ်တယ်။ အချိန်ကာလ အပိုင်း အခြားမရှိ အသက်ရှင်သရွေ့ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးတဲ့ သီလကိုတော့ “အာ ပါဏ ကောဋိကသီလ” လို့ ခေါ်တယ်။

ဆဋ္ဌမသီလ ၂-မျိုးအနက် ပျက်စီးခြင်း အဆုံးရှိတဲ့ သီလကို “သပရိ ယန္တသီလ” လို့ခေါ်ပြီး။ ပျက်စီးခြင်း အဆုံးမရှိတဲ့ သီလကို “အပရိယန္တသီလ” လို့ ခေါ်ပါသတဲ့။ ဒီစကားရပ်မှာ သီလပျက်စီးတယ်ဆိုတာဟာ (၁) လာဘ် ကြောင့် ပျက်စီးတတ်တယ်၊ (၂) အခြံအရံကြောင့် ပျက်စီးတတ်တယ်၊ (၃) ဆွေမျိုးကြောင့် ပျက်စီးတတ်တယ်၊ (၄) ကိုယ်အင်္ဂါကြောင့် ပျက်စီးတတ် တယ်၊ (၅) အသက်ကြောင့် ပျက်စီးတတ်တယ်။

လာဘ်ကြောင့် ဘယ်လို သီလ ပျက်စီးတတ်သလဲ။ လာဘ် လာဘ ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုတာဟာ လူရဲ့ပကတိစိတ်ကို ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်စေတတ် တယ်။ ပစ္စည်းအတွက်နှင့် သူ့အသက် သတ်သူတွေ မဟုတ်မတရား ပြောသူ တွေဟာ လောကမှာ အများအပြားပင် ရှိနေပါတယ်။ ထို့အတူ အခြံအရံတို့ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟတို့ ဆိုတာလည်း မိမိနှင့် သံယောဇဉ်ကြီးချင်း စပ်နေကြ တယ်။ ထိုသူတို့ရဲ့ အကောင်းအဆိုးကို အမှီပြုပြီး မိမိ ကျင့်သုံး ဆောက်တည် တဲ့ သီလလည်း ပျက်စီးတတ်တယ်။

ပြီးတော့ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် အသက်ဆိုတာကတော့ မိမိနှင့် စပ်နေရုံမျှ မက မိမိပင် ဖြစ်၍ နေကြတယ်။ ဒါကြောင့် ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် အသက်ကို ငဲ့ပြီး တော့လည်း သီလဟာ ပျက်စီးတတ်တယ်။ ဘယ်လိုကြောင့် ပျက်စီးသည် ဖြစ်စေ လာဘ်စတဲ့ အကြောင်းကြောင့် ပျက်စီးခြင်း အဆုံးရှိခဲ့လျှင် ထိုသီလကို “သပရိယန္တသီလ” လို့ခေါ်တယ်။ လာဘ်စတဲ့ အကြောင်းများကြောင့် ပျက်စီး ခြင်း အဆုံးမရှိခဲ့လျှင် “အပရိယန္တသီလ” လို့ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သတ္တမသီလ ၂-မျိုးအနက် လောက၌ စောင့်ရှောက်အပ်တဲ့သီလကို “လောကီသီလ” လို့ခေါ်တယ်။ လောကုတ္တရသီလဆိုတာက မဂ်ကျဆဲခဏ၌ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးတွင် ပါဝင်တဲ့ သမ္မာဝါစာ ၄-ပါး၊ သမ္မာကမ္မန္တ ၃-ပါး၊ သမ္မာအာဇီဝ ၁-ပါး ပေါင်း ၈-ပါးသော (အာဇီဝဋ္ဌမက)သီလကို “လောကုတ္တရသီလ” လို့ခေါ်တယ်။

လောကုတ္တရသီလဟာ မဂ်ကျဆဲမှာ ပါဝင်တဲ့ သီလမို့ တမင် ဆောက် တည် ကျင့်သုံးရတဲ့ သီလမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။

ယခုအခါ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ခံယူဆောက်တည်ကြတာကတော့ ထို မဂ်ခဏ၌ပါဝင်တဲ့ လောကုတ္တရသီလကို ရည်ရွယ်ပြီး ဆောက်တည်ခြင်းမျှသာဖြစ်လို့ အစစ်အမှန် လောကုတ္တရသီလလို့ မယူဆအပ်ဘူး။ ယခုပြဆိုခဲ့တာက ၂-ပါးအစုရှိတဲ့ သီလအစု ၇-ပါး အကျဉ်းချုပ် ဖြစ်ပါတယ်။

၃-ပါးအစုရှိသော သီလ

၃-ပါးအစုရှိတဲ့ သီလကလည်း-

- (၁) ဟီနသီလ၊ မဇ္ဈိမသီလ၊ ပဏီတသီလ၊
- (၂) အတ္တာဓိပတေယျသီလ၊ လောကာဓိပတေယျသီလ၊ ဓမ္မာဓိပတေယျ သီလ၊
- (၃) ပရာမဋ္ဌသီလ၊ အပရာမဋ္ဌသီလ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိသီလ၊
- (၄) ဝိသုဒ္ဓသီလ၊ အဝိသုဒ္ဓသီလ၊ ဝေမတိကသီလ၊
- (၅) သေက္ခသီလ၊ အသေက္ခသီလ၊ နေဝသေက္ခာ-နာသေက္ခသီလ

ရယ်လို့ ၃-ပါးအစု ၅-စု ထွက်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ ၅-စုအနက် ပထမအစု ၃-ပါးမှာ ဟီနဆိုတာက အယုတ်၊ မဇ္ဈိမက အလတ်၊ ပဏီတက အမြတ်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ယုတ်ညံ့တဲ့ ဆန္ဒ၊ စိတ္တ , ဝီရိယ, ဝိမံသတို့ဖြင့် ဆောက်တည်အပ်တဲ့ သီလက “ဟီနသီလ”၊ အလယ် အလတ်ဆောက်တည်အပ်တဲ့ သီလက “မဇ္ဈိမသီလ”၊ အမှန်အမြတ် ဆောက်တည်အပ်တဲ့သီလက “ပဏီတသီလ” လို့ ခွဲခြား မှတ်သားစေလိုတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် သူတစ်ပါး အထင်ကြီးအောင် ဆောက်တည်တဲ့သီလက ဟီနသီလ၊ ကောင်းမှုကုသိုလ်ရဲ့အကျိုး လိုလားနှစ်သက်ပြီး ဆောက်

တည်တဲ့သီလက မဇ္ဈိသီလ၊ လောကီအကျိုးကို မမျှော်မှန်းဘဲ အရိယာဖြစ်
အောင် အခြေတည် ဆောက်တည်တဲ့ သီလက ပဏီတသီလဖြစ်တယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ပြီး သူတစ်ပါးအပေါ် နှိမ့်
ချလိုစိတ်နှင့် စောင့်ထိန်းတဲ့သီလက ဟိနသီလ၊ ချီးမြှောက်ခြင်း နှိမ့်ချခြင်း
မရှိဘဲ စောင့်ထိန်းတဲ့သီလက မဇ္ဈိမသီလ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်တဲ့သီလက
ပဏီတသီလ ဖြစ်တယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် တဏှာရဲ့ အစွမ်းဖြင့် ဘဝသမ္ပတ္တိ လိုချင်တောင့်
တလို ဆောက်တည်တဲ့သီလက ဟိနသီလ၊ သံသရာဝဋ်က မိမိ ကျွတ်လွတ်ရန်
ဆောက်တည်တဲ့သီလက မဇ္ဈိမသီလ၊ သတ္တဝါအားလုံး သံသရာဝဋ်က ကယ်
တင်ရန် ပါရမီမြောက် ဆောက်တည်ကျင့်သုံးတဲ့ ဘုရားအလောင်းတို့ရဲ့
သီလမျိုးက ပဏီတသီလ ဖြစ်တယ်။

ဤသီလ ၃-မျိုးအနက် ယုတ်ညံ့တဲ့ ဟိနသီလကို ဆောက်တည်ကျင့်
သုံးတဲ့အတွက် မင်းမျိုးမှာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်တဲ့၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်တဲ့ မဇ္ဈိမ
သီလကြောင့် နတ်ဖြစ်နိုင်သတဲ့၊ မွန်မြတ်တဲ့ ပဏီတသီလကြောင့် ကိလေသာ
က စင်ကြယ်နိုင်သတဲ့၊ ဒီအကြောင်းကို နေမိဇာတ်တော်မှာ အောက်ပါအတိုင်း
ဟောတော်မူထားပါတယ်။

ဟိနနေန ဗြဟ္မစရိယေန၊
ခတ္တိယေ ဥပပဇ္ဇတိ။
မဇ္ဈိမေန စ ဒေဝတ္တံ၊
ဥတ္တမေန ဝိသုဇ္ဈတိ။

ဆောင်ပုဒ်

ယုတ်သောသီလ ခတ္တိယမျိုးနွယ်၊
သီလအလတ် ထက်နတ်ဖြစ်တယ်။
မြတ်သီလကြောင့် မလပျောက်ကွယ်၊
ကိလိသ်ကင်း သန့်ရှင်းလွန်စင်ကြယ်။

ဒုတိယသီလ ၃-မျိုးအနက် မိမိကိုယ်ကို ရိုသေလေးမြတ်သဖြင့် ကျင့်
သုံးဆောက်တည်တဲ့ သီလက “အတ္တာဓိပတေယျသီလ”၊ လောကကို အလေး

ဂရုပြုပြီး ကျင့်သုံးဆောက်တည်တဲ့ သီလက “လောကာဓိပတေယျသီလ”၊ တရားတော်ကို ရိုသေလေးမြတ်ခြင်းဖြင့် ကျင့်သုံးဆောက်တည်တဲ့သီလက “ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ” များ ဖြစ်ကြတယ်။ ဤအဓိပတေယျသုံးပါးကို နောက်က အကျယ် ပြဆိုခဲ့ပြီးပါပြီ။

တတိယသီလ ၃-မျိုးအနက် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ရဲ့ အသုံးသပ်ကို ခံရတဲ့ သီလက “ပရာမဋ္ဌသီလ”၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ရဲ့ အသုံးသပ်ကို မခံရတဲ့သီလက “အပရာမဋ္ဌသီလ”၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်တဲ့ သီလကတော့ ကိလေသာ အပူမီး ငြိမ်းအေးတဲ့အတွက် “ပဋိပဿဒ္ဓိသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။

စတုတ္ထသီလ ၃-မျိုးအနက် အပြစ်ကို ဆေးလျှော်ပြီးတဲ့သီလက “ဝိသုဒ္ဓသီလ”၊ အပြစ်ကို မဆေးလျှော်ရသေးတဲ့ သီလက “အဝိသုဒ္ဓသီလ”၊ လွန်ကျူးအပ်တဲ့ အပြစ်အပေါ် ယုံမှားသံသယ ရှိနေတဲ့သီလက “ဝေမတိကသီလ” လို့ မှတ်ရမယ်။

ပဉ္စမသီလ ၃-မျိုးအနက် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်စုနစ်ယောက်တို့ရဲ့ သီလက “သေက္ခသီလ”၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ သီလက “အသေက္ခသီလ”၊ ကြွင်းတဲ့ လောကီသီလက “နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခသီလ” လို့ မှတ်ယူရမယ်။

ယခု တင်ပြခဲ့တာက ၃-ပါးအစုရှိတဲ့ သီလများဖြစ်ပါတယ်။

၄-ပါးအစုရှိသော သီလ

၄-ပါးအစုရှိတဲ့ သီလကလည်း-

- (၁) ဟာနဘာဂိယသီလ၊ ဌိတိဘာဂိယသီလ၊ ဝိသေသဘာဂိယသီလ၊ နိဗ္ဗေခဘာဂိယသီလ။
- (၂) ဘိက္ခုသီလ၊ ဘိက္ခုနီသီလ၊ အနုပသမ္ပန္နသီလ၊ ဂဟဋ္ဌသီလ၊
- (၃) ပကတိသီလ၊ အာစာရသီလ၊ ဓမ္မတာသီလ၊ ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ၊
- (၄) ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ၊ ပစ္စယသန္နိသမိတသီလရယ်လို့ အစုလေးပါးထွက်ခဲ့တယ်။

ထို ၄-မျိုး ၄-လီသော သီလတွေအနက် ဆုတ်ယုတ်အံ့သော အဖို့ ရှိတဲ့ သီလကို “ဟာနဘာဂိယသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။ သီလစောင့်ထိန်းလျက်နှင့် ဘာကြောင့် ဆုတ်ယုတ်ရတာလည်းဆိုလျှင် ထိုသူ မှီဝဲတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က

သီလရှိသူ အသိဉာဏ်ရှိသူ မဟုတ်ဘူး၊ သီလမရှိ အသိဉာဏ်မရှိတဲ့သူကို အမှီပြု အတုယူခဲ့တဲ့အတွက် သူ့သီလဟာ မစင်ကြယ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဆုတ်ယုတ်တဲ့အဖို့ ရှိတယ်လို့ ဆိုရတယ်။

ဌိတိဘာဂိယသီလဆိုတာက မတိုးမပွား ရပ်တည်နေတဲ့ သီလလို့ ဆိုလိုတယ်။ အဓိပ္ပာယ်က သီလစောင့်တယ်ဆိုတာဟာ သီလကို အခြေခံပြီး သမာဓိပညာကို ထူထောင်ဖို့ ဖြစ်တယ်။ သို့သော်လည်း သမာဓိပညာကို မထူထောင်တော့ဘဲ သီလမှာသာ ကျေနပ် ရောင့်ရဲနေတဲ့အတွက် “ဌိတိဘာဂိယ” လို့ ဆိုရပါသတဲ့။ ဌိတိဘာဂိယ သီလမှာသာ မရပ်တည်ဘဲ ဈာန်သမာဓိ ရအောင် ကြိုးစားခဲ့လျှင် “ဝိသေသဘာဂိယသီလ-ထူးသော အဖို့ရှိသော သီလ” လို့ ခေါ်ရပြန်တယ်။ ဈာန်၊ သမာဓိမျှမက သစ္စာလေးပါးကို သိသည့် တိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့လျှင် “နိဗ္ဗေဓဘာဂိယ- ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲနိုင်သော သီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရပြန်ပါတယ်။

ဒုတိယသီလ ၄-မျိုးအနက် ရဟန်းတော်များ စောင့်ရှောက်တဲ့ သီလက “ဘိက္ခုသီလ”၊ ရဟန်းမိန်းမများ စောင့်ရှောက်တဲ့ သီလက “ဘိက္ခုနီသီလ”၊ သာမဏေယောကျ်ား- သာမဏေမိန်းမများ စောင့်ရှောက်တဲ့ ဆယ်ပါးသီလက “အနုပသမ္ပန္နသီလ”၊ ဒါယာကယောကျ်ား- ဒါယိကာမိန်းမတို့ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးတဲ့ ငါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ဆယ်ပါးသီလများကတော့ “ဂဟဋ္ဌသီလ” လို့ ခေါ်ကြရပါတယ်။

တတိယသီလ ၄-မျိုးအနက် ပကတိသီလဆိုတာ မြောက်ကျွန်းသူ တို့ စောင့်ထိန်းတဲ့ငါးပါးသီလကို “ပကတိသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုပါသတဲ့။ “အာစာရသီလ” ဆိုတာက မိမိတို့ရဲ့ ဒေသမျိုးရိုးကို လိုက်ပြီး ဆောက်တည်ကျင့်သုံးတဲ့ သီလမျိုးကို ခေါ်ပါတယ်။ ဥပမာ- ပုဏ္ဏားမျိုး အရက်မသောက်ဘူး၊ ပသီလူမျိုး ဝက်သား မစားဘူး စတဲ့ သီလအကျင့်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဓမ္မတာ သီလဆိုတာက တမင်ဆောက်တည် ကျင့်သုံးရတဲ့ သီလမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ်ဝန်တည်ခဲ့လျှင် ဓမ္မတာသွေးဟာ အလိုအလျောက် ရပ်စဲသလို ဘုရား အလောင်းရဲ့ မယ်တော် အလောင်းတော်ကို သန္ဓေယူခဲ့လျှင် ကာမဂုဏ်စိတ် အလိုအလျောက် ပျောက်ကွယ်သွားတာကို “ဓမ္မတာသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရပါ

တယ်။ “ပုဗ္ဗဟေတုကသီလ”ဆိုတာက ရှေးက အထုံဝါသနာအလျောက် ဆောက်တည်ကျင့်သုံးလာတဲ့ သီလမျိုးကို ဆိုလိုတယ်။

စတုတ္ထသီလ ၄-မျိုးအနက် “ပါတီမောက္ခသံဝရသီလ”ဆိုတာက ပါတီမောက်ကလာတဲ့ သိက္ခာပုဒ်များကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။ “ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ”ဆိုတာက မိမိရဲ့ ကိုယ်အတွင်းသို့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း စတဲ့ အပေါက်တွေက အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့ စတဲ့ ကာမဂုဏ်တရားတွေ မဝင်ရောက်စေဖို့အတွက် စက္ခုစတဲ့ ဣန္ဒြိယများကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။ “အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဆိုတာက အသက်မွေးမှု စင်ကြယ်တဲ့ သီလကို ဆိုလိုတယ်။ “ပစ္စယသန္နိသိတသီလ”ဆိုတာက မိမိ သုံးဆောင်တဲ့ ပစ္စည်းများကို မှီပြီး တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ တရားဆိုးများ မကပ်ရောက်စေဖို့အတွက် ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးဆောင်တဲ့ သီလကို ဆိုလိုတယ်။

ဤသီလလေးမျိုးကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာမှာ အကျယ်ဖွင့်ပြထားတာဟာ လွန်စွာ မှတ်သား လိုက်နာဖွယ် ကောင်းလှပါတယ်။ ဤနေရာမှာတော့ ကျမ်းလေးသွားမှာ စိုးတဲ့အတွက် ဤမျှသာ ဖော်ပြလိုက်ရပါတယ်။

၅-ပါးအစုရှိသောသီလ

၄-ပါးအစုရှိတဲ့ သီလကို ပြဆိုပြီးတဲ့နောက် ၅-ပါးအစုရှိတဲ့သီလကို ဆက်လက် ဖော်ပြပါဦးမယ်။ ငါးပါးအစုရှိတဲ့ သီလက-

- (၁) ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (၂) အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (၃) ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (၄) အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (၅) ပဋိပဿဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိသီလများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ထို ၅-စုသီလတို့တွင် “ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဆိုတာက ရေတွက်ပိုင်းခြား အပ်တဲ့ သိက္ခာပုဒ်ရှိတဲ့ လူသာမေဏတို့ရဲ့ သီလမျိုးဖြစ်တယ်။ “အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဆိုတာက အရေအတွက် အပိုင်းအခြားမရှိတဲ့ ရဟန်းတော်များရဲ့ သီလဖြစ်တယ်။ ရဟန်းတော်များရဲ့ သိက္ခာပုဒ်အရေအတွက်ကို

ကုဋေကိုးထောင် တစ်ရာရှစ်ဆယ် ငါးသန်း သုံးသောင်း ခြောက်ထောင်ရှိ တယ်လို့ အရေအတွက် အပိုင်းအခြားကို ပြဆိုထားပါတယ်။ သို့သော်လည်း ဒီ သိက္ခာပုဒ်အားလုံး အပိုင်းအခြား မရှိ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးရမှာဖြစ်လို့ အပရိယန္တဆိုတဲ့ အမည်ကို ရပါသတဲ့။

“ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဆိုတာက မိမိကျင့်သုံးတဲ့ သီလဟာ စင်ကြယ် စွာ သွေးအပ်သော ပတ္တမြား၊ စင်ကြယ်စွာ ကျင့်အပ်သော ရွှေကဲ့သို့ အထူး သဖြင့် စင်ကြယ်တဲ့အတွက် စိတ်ဖြစ်ကာမျှဖြင့် ကိလေသာ စင်ကြယ်စေနိုင် စွမ်းရှိတဲ့ သီလမျိုးဖြစ်တယ်။

မဟာသံဃရက္ခိတထေရ်

မဟာသံဃရက္ခိတထေရ်ဟာ ဝါတော် ခြောက်ဆယ်ရသည်တိုင်အောင် မိမိသီလကို စင်ကြယ်စွာ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းတော်မူခဲ့တယ်။ ဝါတော် ခြောက်ဆယ် သက်တော် ရှစ်ဆယ်အရွယ်တော်ရောက်ခဲ့တော့ ဇရာတရား ကိုက်စား ဝါးမျိုးခဲ့တဲ့အတွက် သေရာညောင်စောင်းမှာ လျောင်းစက်တော်မူ ပါသတဲ့။ ဒီအခါ ၁၂-ယူဇနာ ပတ်ဝန်းကျင်အရပ်က လူတွေဟာ “မထေရ် ကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမတဲ့”ဆိုပြီး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် အဖူးအမြော်လာ ခဲ့ကြတယ်။ ဒီအကြောင်းကို ရဟန်းတော်များက သိတော့ “အရှင်ဘုရား... အရှင်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမှာဆိုပြီး လူတွေ အဖူးအမြော် လာကြတယ်။ လူတွေ ထင်မှတ်သလို အရှင်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူမယ်ဆိုတာ ဟုတ်မှန်ပါသလား” လို့ လျှောက်ကြသတဲ့။

မထေရ်ကြီးက “မဟုတ်မှန်ပါဘူး၊ တပည့်တော် ပုထုဇဉ်မျှသာ ဖြစ် ပါတယ်။ ပရိနိဗ္ဗာန် မဝင်စံနိုင်သေးပါဘူး”လို့ ပြန်လည် မိန့်ကြားတော်မူ တော့ ရဟန်းများက “အရှင်ဘုရား... လူတွေကတော့ အရှင်ဘုရားဟာ ရဟန္တာထင်ပြီး အပူဇော်လာကြတာပဲ။ အရှင်ဘုရားဟာ ရဟန္တာမဟုတ် ပုထု ဇဉ်မျှပဲလို့ သိကြလျှင် လူတွေ အင်မတန် ဝမ်းနည်းကြမှာပါဘူးရား”လို့ လျှောက်ထားကြတယ်။

ဒီတော့ မထေရ်ကြီးက “ဟေ... ဟုတ်လား၊ တပည့်တော် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်လိုတဲ့အတွက် ဝိပဿနာတရား အားမထုတ်ဘဲ နေခဲ့တာ

ကိုး ဘုရား၊ ဒကာတွေ ဝမ်းနည်းဖွယ်ဖြစ်နေလျှင်ဖြင့် တပည့်တော်ကို အိပ်ရာက ထူပေးပြီး တရားအားထုတ်ဖို့ ခေတ္တမျှ အခွင့်ပေးကြပါ”လို့ မိန့်တော်မူတဲ့အတိုင်း ရဟန်းတော်များကလည်း မထေရ်ကြီးကို ထူပေးပြီး အခန်းပြင်ဘက်ကို ခေတ္တ ထွက်ပေးကြသတဲ့။

မထေရ်ကြီးဟာ ရဟန်းတော်များ ထွက်ခွာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်မှာပင် အရဟတ္တဖိုလ် တည်တော်မူပါသတဲ့။ ဤသို့ လျင်လျင်မြန်မြန် အရဟတ္တဖိုလ် တည်နိုင်ခြင်းဟာ ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြပါတယ်။

ပရာမဋ္ဌသဒ္ဓါဟာ သုံးသပ်တယ်ဆိုတဲ့အနက်ကို ဟောပါတယ်။ အဘယ်ဖြင့် သုံးသပ်သလဲဆိုတော့ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ အကြင်သီလဟာ တဏှာ၊ဒိဋ္ဌိတို့ရဲ့ သုံးသပ်ခြင်းကို ခံယူရလျှင် ထိုသီလကို “ပရာမဋ္ဌသီလ”လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟာ ဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခွာပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ သီလဟာ ဒိဋ္ဌိရဲ့ သုံးသပ်ခြင်းကို မခံရတော့ပါဘူး။ ဒိဋ္ဌိရဲ့ အသုံးသပ်ကို မခံရတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်း စင်ကြယ်တဲ့ သီလဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ သီလကို “အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလ”လို့ ခေါ်ဆိုရတယ်။ အချို့သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ပုထုဇဉ်ဖြစ်သော်လည်း မိမိသီလကို ရာဂရဲ့ သုံးသပ်ခြင်းကို မခံပါဘူး။ ဒီနေရာမှာ ဂေလညမထေရ်ကြီးရဲ့ ဝတ္ထုကြောင်းကလေး ဖော်ပြပါဦးမယ်။

ဂေလညမထေရ်ကြီးဟာ လွန်စွာ ဖျားနာတဲ့အတွက် မိမိရဲ့ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် အကြားမှာ လူးလို့မို့ပြီး နေတော်မူရှာတယ်။ ဒီအခြင်းအရာကို ရဟန်းငယ်တစ်ပါးက မြင်လေတော့ “ဪ... ရုပ်နာမ်ဖြစ်ရခြင်းဟာ လွန်စွာ ဆင်းရဲလှပါကလား”လို့ ညည်းညူပါသတဲ့။ ဒီလို ညည်းညူသံကို ကြားတော့ မထေရ်ကြီးက-

“ငါ့ရှင်... ငါ့ရှင် ပြောတာ မှန်တယ်။ ရုပ်နာမ် ဖြစ်ရခြင်းဟာ အင်မတန် ဆင်းရဲတယ်။ ငါဟာ ယခုသေလျှင် ငါ့ရဲ့ စင်ကြယ်တဲ့ သီလကြောင့် ဧကန် နတ်ဖြစ်လိမ့်မယ်။ နတ်ဖြစ်တာဟာ ရုပ်နာမ်ဖြစ်တာပဲ။ ဘာမျှ ဝမ်းသာ

စရာ မရှိဘူး၊ သိက္ခာချပြီး လူထွက်တာနှင့် အတူတူပဲ၊ ဒါကြောင့် ငါဟာ နတ်လည်း မဖြစ်ချင်ဘူး၊ ဘာဘဝမှလည်း မဖြစ်ချင်ပါဘူး” လို့ မိန့်ပြီး ဘဝကို လိုချင်တယ်ဆိုတဲ့ ရာဂရဲ့ သုံးသပ်မှုကို မခံဘဲ ဝိပဿနာပွားများခဲ့တဲ့ အတွက် ထိုခဏမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ် တည်ပါသတဲ့၊ ထိုဂေလညမထေရ်ရဲ့ သီလကဲ့သို့ တဏှာရာဂရဲ့ သုံးသပ်ခြင်းကို မခံယူတဲ့ သီလကိုလည်း “အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုကြပါတယ်။

ပဋိပဿဒ္ဓိဆိုတာက တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ တစ်ဖန် ငြိမ်းအေးတယ်ဆိုတာ ပုထုဇဉ်ဘဝက သေက္ခဘဝကို တက်ရောက်ခဲ့လျှင် ကိလေသာအပူဟာ အတော်အတန် အေးငြိမ်းသွားပါပြီ။ သို့သော် လုံးလုံးတော့ မအေးငြိမ်းသေးပါဘူး။ သေက္ခဘဝက အသေက္ခဘဝကို ကူးခဲ့လျှင်တော့ ကိလေသာ အပူမီးတွေဟာ လုံးလုံး အေးငြိမ်းသွားပါပြီ။

ဤသို့ တစ်ဖန်ထပ်၍ အပူမီး အေးငြိမ်းခြင်းကြောင့် ရဟန္တာပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့ရဲ့ သီလကို “ပဋိပဿဒ္ဓိသီလ” လို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။ ယခု တင်ပြခဲ့တာက သီလရဲ့ အပြားများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

သီလညစ်နွမ်းခြင်း

သီလအပြားကို ပြဆိုပြီးတဲ့နောက် စောင့်ရှောက်ကျင့်သုံးတဲ့ သီလတရား ညစ်နွမ်းခြင်းရဲ့အကြောင်း ဆက်လက်ဖော်ပြပါဦးမယ်။

သီလကို ကျင့်သုံးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မိမိရဲ့ သီလကို အလေးအမြတ် ပြုပြီး ဆောက်တည်ကျင့်သုံးနေသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားများကြောင့် သီလရဲ့ ပျက်စီးခြင်း၊ သီလရဲ့ညစ်နွမ်းခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့တတ်ပါတယ်။ သီလပျက်စီးတယ်ဆိုတာက မိမိကျင့်သုံးတဲ့ သီလ လုံးဝ မိမိထံမှာ မကျန်ရစ်တော့ဘဲ လျှော့ကျသွားတာကို ဆိုလိုတယ်။ သီလညစ်နွမ်းတယ်ဆိုတာက မိမိသီလဟာ လုံးဝ လျှော့ကျသွားခြင်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော်လည်း ကျေနပ်လောက်အောင် ဖြူစင်ခြင်း မရှိတော့တာကို ဆိုလိုတယ်။ စောင့်ထိန်းထားတဲ့သီလဟာ ဘယ်လိုအကြောင်းများကြောင့် ညစ်နွမ်းရသလဲ ဆိုတော့-

- (၁) သီလကျိုးခြင်းကြောင့်၊
- (၂) သီလပေါက်ခြင်းကြောင့်၊
- (၃) သီလကျားခြင်းကြောင့်၊
- (၄) သီလပြောက်ခြင်းကြောင့်၊
- (၅) မေထုန်ငယ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သီလ ညစ်နွမ်းခြင်းသို့ ရောက်ရတယ်။

ဒီစကားရပ်မှာ ကျင့်သုံးတဲ့သီလရဲ့ အစနှင့်အဆုံး ပျက်တာကို သီလ ပြတ်တယ်၊ ကျိုးတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

စောင့်ထိန်းတဲ့သီလ အလယ်က ပျက်တာကိုတော့ သီလပေါက်တယ် လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

စောင့်ထိန်းတဲ့သီလ အစဉ်အတိုင်း ၂-ပါး၊ ၃-ပါး ပျက်တာကိုတော့ သီလကြောင်တယ်၊ သီလကျားတယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

စောင့်ထိန်းတဲ့သီလ အကြားအကြားမှာ ပျက်တာကိုတော့ သီလ ပြောက်တယ်၊ သီလကွက်တယ်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။

ဆောက်တည် ကျင့်သုံးတဲ့သီလဟာ ဤလို ကျိုး၊ ပေါက်၊ ကျား၊ ပြောက် ခြင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် စင်ကြယ်မှု မရှိတော့ဘဲ ညစ်နွမ်းမှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။

မေထုန်ငယ် ၇-ပါး

မေထုန်ငယ် ၇-ပါးဆိုတာကိုတော့-

မသနဉ္စာ ပီ ဟသိတံ၊ အဿာဒံ သဒ္ဓမ္မိက္ခန္တံ။

အဿာဒံ ကတညံ သဂ္ဂ၊ သတ္တ မေထုနသေဝနာ။

ဆိုတဲ့ ဂါထာနှင့် အကျဉ်းချုပ် မှတ်သားစေချင်တယ်။ အကျယ်ကိုတော့ အင်္ဂုတ္တရ သတ္တနိပါတ် မဟာရညဝဂ်မှာ ကြည့်ရှုစေလိုပါတယ်။ ဂါထာရဲ့ အနက်က-

- (၁) မသနံ = နဲ့သာစသည်ဖြင့် လိမ်းကျ ပွတ်သပ် ဆုတ်နယ် သည်ကို သာယာခြင်း၊
- (၂) ဟသိတံ = ရယ်ရွှင်ပျော်ပါး ကစားမြူးတူးခြင်း၊

- (၃) သဒ္ဓံ အဿာဒံ = ဝိသဘာဂ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသံကို နာခံ သာယာခြင်း၊
- (၄) ဣက္ခနံ = ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည့်ခြင်း၊
- (၅) ကတံ အဿာဒံ = ရှေးက ပြုခဲ့ဖူးသော ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြု လျက် သာယာခြင်း၊
- (၆) အညံ အဿာဒံ = သူတစ်ပါးတို့ ခံစားပြည့်စုံ ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ သာယာခြင်း၊
- (၇) သဂ္ဂံ အဿာဒံ = သီလအကျင့်မြတ် ပဋိပတ်ကြောင့် နတ်ဘဝ ကို တောင့်တသာယာခြင်း၊

ဣတိ- ဤသို့၊ မေထုနသေဝနာ- မေထုန်တရား ခံစားမှီဝဲခြင်းတို့ သည်၊ သတ္တ- ခုနစ်ပါးတို့တည်း။

ဒိဂါထာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က သီလညစ်နွမ်းအောင် ပြုမူတတ်တဲ့ မေထုန် ငယ် ၇-ပါးဆိုတာက အချို့ သီလစောင့်ထိန်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ မိမိသီလ ပျက်စီးမှာစိုးတဲ့အတွက် နှစ်ယောက်အစုံ တပ်ခြင်းဆုံတဲ့ မေထုန်ကြီးကို မကျူးလွန်ကြသော်လည်း ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ဆုပ်နယ်ပေးခြင်း စတဲ့ ယုယမှုကို သာယာမယ်၊ ရယ်ရွှင်ပျော်ပါး ကစားမယ်၊ အသံကို နာခံသာယာ မယ်၊ တစ်မိမိမိမိ ကြည့်မယ်၊ ရှေးကပြုကျင့်ဖူးတဲ့ ကာမဂုဏ်ကို တွေးပြီး သာယာမယ်၊ သူတစ်ပါးခံစားတဲ့ ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး သာယာမယ်၊ မိမိသီလကြောင့် နတ်ဖြစ်မှာပဲ၊ မင်းဖြစ်မှာပဲ စသည်ဖြင့် ဘဝကို သာယာမယ်ဆို ပါလျှင် သီလပင် မပျက်သော်လည်း သီလဟာ ထက်မြက်သန့်ရှင်းမှု မရှိတဲ့ အတွက် သီလညှိုးနွမ်းခြင်းရဲ့ အကြောင်းများလို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။

သီလဖြူစင်ကြောင်း

သီလ ညှိုးနွမ်းကြောင်းကို ပြဆိုပြီး သီလဖြူစင်ကြောင်းကို ဆက်လက် ဖော်ပြပါဦးမယ်၊ မိမိကျင့်သုံးတဲ့ သီလကို လုံးဝ ပျက်စီးခြင်း မရှိအောင် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနိုင်လျှင် အကောင်းဆုံးသော ဖြူစင်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ သို့သော်လည်း ရဟန်းတော်များ ကျင့်သုံးရတဲ့ သိက္ခာပုဒ်တွေဟာ လွန်စွာ များပြားပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကြီးများ လုံခြုံသော်လည်း သိက္ခာပုဒ်

အသေးအမွှား ကလေးများက ပျက်စီးတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ပျက်စီးခဲ့လျှင် ပညတ်တော်အတိုင်း ကုစားပါက ပကတိဖြူစင်တဲ့ သီလအဖြစ်ကို ပြန်ရောက်ပါတယ်။

ပြီးတော့ သီလစောင့်တယ်ဆိုတာဟာ သီလတည်းဟူသော မြေထက်မှာ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ဖို့ မြေကို ပြုပြင်တာပါပဲ။ မြေကို ပြုပြင်ရုံသာ ပြုပြင်ပြီး အဆောက်အအုံ မတည်ဆောက်ခဲ့လျှင် ထိုနေရာမှာ နွယ်မြက်သစ်ပင် ပေါက်ခြင်းစတဲ့ အပြစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သလို သီလမျှသာ စောင့်ပြီး မိမိတတ်နိုင်သလောက် သမာဓိ ပညာ မထူထောင်ခဲ့လျှင် သတ္တဝါတို့ရဲ့ စိတ်ဟာ ရေများလို နိမ့်ရာကိုသာ စီးတတ်တာမို့ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို အဖျင်းပြုခြင်း၊ ငြူစူခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ ကြွားဝါပလွှားခြင်း၊ ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးအပေါ် ချုပ်ချယ်လိုခြင်း၊ ငါတကားဟု ထောင်လွှားခြင်း၊ အလွန်မာန်မူခြင်း၊ မာန်ယစ်ခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း စတဲ့ အကုသိုလ် မြက်သစ်ပင်များ ပေါက်ရောက်ခဲ့တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မပေါက်နိုင်အောင် သမာဓိ ပညာတရားတို့နှင့် စိတ်ဓာတ်ကို ဖြူစင်စေရပါမယ်။

စိတ်ဓာတ် ဖြူဖြူစင်စင်နှင့် ကျင့်သုံးတဲ့ သီလဟာ တဏှာကျွန်အဖြစ်က လွတ်မြောက်နိုင်တဲ့အတွက် “ဘုဒ္ဓိဿသီလ”လည်း မည်တယ်။ ပညာရှိများ ချီးမွမ်းအပ်တဲ့အတွက် “ဝိညူပသဋ္ဌသီလ”လည်း မည်တယ်။ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ရဲ့ သုံးသပ်မှုကို မခံရလို့ “အပရာမဋ္ဌသီလ”လည်း မည်တယ်။ သမာဓိတရားကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်တဲ့အတွက် “သမာဓိသံဝတ္တနိကသီလ”လို့လည်း ခေါ်ဆိုပါတယ်။

သီလစောင့်သူ ၃-မျိုး

သီလဆောက်တည်ကျင့်သုံးတဲ့အခါမှာ မိမိသီလကို မကျိုး မပေါက်မပြောက် မကျားရအောင် ကြိုးစားပြီး ဆောက်တည်ကျင့်သုံးသင့်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ကြိုးစားဆောက်တည် ကျင့်သုံးရမှာတုံးဆိုလျှင် လောကမှာ သီလစောင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သုံးမျိုးရှိပါတယ်။ သုံးမျိုးဆိုတာက-

- (၁) သူတစ်ပါး အထင်ကြီးအောင် သီလစောင့်သူ၊
- (၂) ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလစောင့်သူ၊
- (၃) သီလကို အလေးအမြတ်ပြု၍ စောင့်သူတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အဲဒီ သီလသုံးမျိုးအနက် သူတစ်ပါး အထင်ကြီးအောင် သီလစောင့်သူဆိုတာက မိမိကိုယ်တိုင်ကတော့ သီလကို အရေးမထားပါဘူး၊ သူတစ်ပါး လေးစားအောင် သီလစောင့်ယောင်ဆောင်ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဥပမာပြုရလျှင် ဧကနိပါတ် ဗိဇ္ဇာရဝတဇာတ်ကို ထုတ်ပြချင်ပါတယ်။

ဗာရာဏသီပြည် ဗြဟ္မဒတ်မင်း စိုးစံစဉ် ရှေးအခါကာလ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ကြွက်အမျိုးမှာ ဖြစ်လို့ ဝက်ငယ်ပမာဏ ကြီးမားသော ကိုယ်ဖြင့် များပြားသော ကြွက်အခြံအရံ ရှိပါသတဲ့၊ မြေခွေးတစ်ကောင်ဟာ ဒီကြွက်အသင်းကို မြင်တော့ လှည့်ပတ်၍ စားရအောင် အကြံထုတ်ပြီး ကြွက်တို့နေရာအနီးမှာ နေကို မျက်နှာပြုကာ ပါးစပ်ဖြုတ်ပြီး ခြေတစ်ချောင်းတည်းနှင့် ရပ်တည်နေပါသတဲ့၊ ကြွက်တွေဟာ အံ့ဖွယ်သရဲ ရပ်တည်နေတဲ့ မြေခွေးကိုမြင်တော့ ဒီမြေခွေးဟာ သီလရှိသူဖြစ်မှာပဲလို့ ရဲရဲတင်းတင်း မြေခွေးအပါးချဉ်းကပ်ပြီး မေးကြသတဲ့။

“အရှင် အဘယ်အမည် ရှိပါသလဲ”

“အိုကြွက်တို့... ငါ့အမည်ကား ဓမ္မိက ဖြစ်ပါတယ်”

“အရှင်မြေခွေး... အခြားတိရစ္ဆာန်များလို ခြေလေးချောင်း မရပ်ဘဲ ဘာကြောင့် ခြေတစ်ချောင်းတည်း ရပ်ပါသလဲ”

“ခြေလေးချောင်း မြေမှာ ထောက်လျှင် မြေဟာ ငါ့အတွက် လေးသွားလိမ့်မယ်၊ ဒါကြောင့် ခြေတစ်ချောင်းတည်းသာ ရပ်ပါတယ်”

“ပါးစပ်ကကော ဘာဖြစ်လို့ ဟထားရပါသလဲ”

“ငါက လေကိုသာ စားတယ်၊ လေမှတစ်ပါး ဘာကိုမျှ မစားဘူး၊ ဒါကြောင့် ပါးစပ်ကို ဟထားရပါတယ်”

“နေကို မျက်နှာပြုထားရတာကကော ဘာကြောင့်ပါလဲ”

“ဪ— အဲဒါက အင်မတန် မွန်မြတ်တဲ့ နေမင်းကို အရိုအသေပြုပြီး ရှိခိုးတာပါ”

အဲဒီလို ခွေးကပြောတော့ ကြွက်တွေဟာ တကယ်သူတော်ကောင်းကြီး ထင်ပြီး မြေခွေးထံ နေ့စဉ်ခစားရာမှာ နောက်ဆုံးကျန်တဲ့ ကြွက်ကို မြေခွေးယုတ်က ဖမ်းယူစားတဲ့အတွက် ကြွက်တွေဟာ တစ်စတစ်စ နည်းပါးလာသတဲ့။

ဒီအကြောင်းကို ဘုရားအလောင်း ကြွက်မင်းက ဆင်ခြင်သိတော့ မြေခွေးအပေါ် ယုံမှားသံသယ ဖြစ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် နောက်တစ်ကြိမ် မြေခွေးထံ ခစားရာမှာ နောက်ဆုံးက လိုက်လာတယ်။ စားနေကျ မြေခွေးကလည်း ခါတိုင်းလိုထင်ပြီး နောက်ဆုံးက လိုက်လာတဲ့ကြွက်မင်းကို ဖမ်းတဲ့အခါ ကြွက်မင်းက မြေခွေးအဖမ်းကို မခံတော့ဘဲ လျင်မြင်စွာ ခုန်ပြီး မြေခွေးရဲ့ ရေမျိုးကို ကိုက်ဖောက်လိုက်လို့ မြေခွေး သေဆုံးရတယ်လို့ ဗိဠာရဝတဇာတ်မှာ ဆိုပါတယ်။

ဤ ဗိဠာရဝတဇာတ်က မြေခွေးလိုပဲ ယခုအခါမှာ သီလကြောင်တွေ အလွန် ပေါများပါတယ်။ စိပ်ပုတီးကြီး လည်မှာ ဆွဲထားတိုင်းလည်း မယုံရဘူး။ လူတွေဟာ ပါးစပ်ကပြောတာနှင့် လူရှေ့ သူရှေ့ ဟန်ဆောင်နေတာနှင့် တကယ်အမှန် အကျင့်သိက္ခာနှင့် ညီညွတ်သူဟာ အင်မတန် ရှားတယ်။ များသောအားဖြင့် အစားချောင်တာနှင့် သီလရှိယောင်ဆောင်တဲ့ အမျိုးအစားက များပြားတတ်ပါတယ်။

လူဆိုတာကလည်း အမှန်တရား မသိတတ်ကြဘူး။ မမြင်တတ်ကြဘူး။ ပါးစပ်က အပြောကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ သူရှေ့ လူရှေ့မှာ ဟန်လုပ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဘုရားတစ်ဆူ ဂူတစ်လုံး ထင်မှတ်တတ်ကြတာကိုး။ ဒါကြောင့် ခမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ဇေမ္မကထေရဝတ္ထုအဖွင့်မှာ “မနုဿာ နာမ ယေဘုယျေန ဝစနမတ္တ မေဝ သဒ္ဓဟန္တိ” လူဆိုတာမျိုးဟာ များသောအားဖြင့် စကားမျှကိုသာ ယုံကြည်တတ်ကြတယ်။ စကားရဲ့ နောက်ကွယ်မှာ ဘာတွေရှိသလဲဆိုတာတော့ တွေးတော စိစစ်တတ်ကြသူ မရှိဘူး” လို့ ဆိုထားပါတယ်။

အမှန်တရားကို မလေ့လာဘဲ အပေါ်ယံမျှကိုသာ ဤသို့ အထင်ကြီး ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်တတ်ကြတဲ့အတွက် မယားပါ သမီးပါ ပစ္စည်းပါ ပါသွားကြတာတွေလည်း မျက်စိမြင် နားကြား အတော်ပင် များပြားလှပါပြီ။ ဒီနေရာမှာ စကားအသင့်ရောက်ခဲ့တဲ့အတွက် သင်္ဂီဇာဆရာတော်ဘုရားရဲ့ စကားပုံကို ထုတ်နုတ် ဖော်ပြပါဦးမယ်။

သင်္ဂဇာစကားပုံ

ရွှေစက်တော်သွား ဘုရားဖူး လူတစ်စုဟာ သီလ သမာဓိ ပညာ အထူး ပြည့်စုံတဲ့ ရဟန္တာတစ်ပါးထံမှာ သီလကို ခံယူလိုကြပါသတဲ့။ ဒါကြောင့် ဘုရားပွဲတော်အတွင်း သူတို့ သီလခံယူထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို စုံစမ်းကြတော့ တစ်ခုသော တောင်စွယ် ကျောက်ပျဉ်ပေါ်မှာ သင်္ကန်းညိုကြီးကို ခြံပြီး ထိုင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ယောက်ကို တွေ့ကြတဲ့အခါ သူတို့လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကို တွေ့တော့ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာစွာဖြင့် အလှူဝတ္ထုတွေကို ရှေ့မှာချပြီး သြကာသ လုပ်ကြတာပလေ။ သူတို့ သူတို့ သြကာသလုပ်လို့ ဆုံးပေမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးက ဆုမပေးဘဲ(တုပ်)လို့ ဆိုလိုက်ပါသတဲ့။ သူတို့အဖွဲ့ကလည်း တို့များ ထိုင်ပုံ နေရာမကျလို့ ဆုမပေးဘဲ ဒူးတုပ်ခိုင်းတာပဲထင်ပြီး အားလုံး ဒူးတုပ်ပြီး ကန်တော့ကြပြန်တယ်။ ဒီအကြိမ်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ထူးက ဆုမပေးဘဲ တုပ်တုပ်လို့ နှစ်ချက် လုပ်ခဲ့ပြန်သတဲ့။ သူတို့အဖွဲ့ကလည်း ရှေးကထက် ကျိုးနွံစွာ ထပ်ကန်တော့ကြပြန်တယ်။ သူတို့လည်း ကန်တော့လို့ဆုံးရော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဟာ ကျောက်ပျဉ်ထက်က ရုတ်တရက်ထကာ “တုပ်တလုပ်တုပ်၊ ရှေ့တလေတေ- သူများဟာထက် ငါ့ဟာက ရှေ့သဟေ့”လို့ ဆိုပြီး ကခုန်ထွက်သွားတော့မှ သူတို့ အထင်ကြီးခဲ့ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဟာ အရူးဖြစ်မှန်းသိ ကြရတယ်လို့ သင်္ဂဇာဆရာတော်ရဲ့ စကားပုံမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဒီစကားပုံရဲ့ ဆိုလိုရင်းက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ရဲ့ သီလ သမာဓိ ပညာ အရည်အချင်းတို့ကို အပြင်က အကဲခတ်ရုံနှင့် သိရန် ခဲယဉ်းကြောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် ရွေးလွန်းလျှင်လည်း “လင်စံရွေး-လင်ခွေးနှင့်ညား” ဆိုသလို သီလကြောင့် အချောင်သမားများနှင့် ကြုံတွေ့တတ်ကြောင်း ဥပမာထုတ်ပြတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

လောကမှာ အစစ်တရားနှင့် အတုတရားရယ်လို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ ယခုလို ဂြိုဟ်တုခေတ်မှာ အစစ်ထက် အတုတွေက ပိုပြီး များပြားပါတယ်။ အတုနှင့် အစစ်ကို အပြင်အပက ကြည့်ခဲ့လျှင် အတုက အစစ်ထက် အရည်အသွေး သာတယ်လို့ ထင်တတ်ကြပါတယ်။ ရွှေတုနှင့် ရွှေစစ်ကို ကြည့်ပါ။ ရွှေတုက ရွှေစစ်ထက် ပိုပြီး လက်ပြောင်တယ်။ စိန်စစ်နှင့် စိန်တု နှစ်မျိုးမှာလည်း စိန်တုက စိန်စစ်ထက် ပိုပြီး အရောင်ထွက်တယ်။

ထို့အတူ တရားစစ်နှင့် တရားတုမှာလည်း တရားတုက ပြုန်းခနဲ နားလည်လွယ်ပြီး တရားစစ်ထက် သာတယ်လို့ ထင်ကြရတယ်။ သီလရှိယောင်ဆောင်သူနှင့် တကယ် သီလရှိသူ နှစ်ဦးမှာလည်း သီလရှိယောင်ဆောင်သူက တကယ် သီလရှိသူထက် ဟန်ပန်အမူအရာ ကောင်းတတ်ပါတယ်။ အဲဒီ ဟန်ပန် အမူအရာကို ကြည့်ပြီး ထိုသီလကြောင်တွေလို လူတွေက ပိုပြီး အထင်ကြီးတတ်ကြတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဧကန်ပါတ်ကလာတဲ့ ကုဟကဇာတ်ကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

သက်ငယ်ချောင်း ပြန်ပေးသောရသေ့

ရှေးအခါ ဗာရာဏသီပြည် ဗြဟ္မဒတ်မင်း လက်ထက်တော်ကာလမှာ ရွာငယ်တစ်ရွာကို အမှီပြုနေတဲ့ ရသေ့ယောင်တစ်ပါး ရှိပါသတဲ့။ ဒီရသေ့ဟာ ဘာမျှ အကျင့်သီလရှိသူ မဟုတ်သော်လည်း လူရှေ့ သူရှေ့မှာ သီလရှိသူများလို ဣန္ဒြေကြီးတစ်ခွဲသားနဲ့ ဟန်လုပ်နေတတ်တဲ့အတွက် သူကြွယ်တစ်ယောက်က အင်မတန် ကြည့်ညိုပြီး ကျောင်းဆောက် တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့တယ်။ အစားအသောက်အတွက်လည်း နေ့တိုင်း အိမ်ကိုပင့်ပြီး မွန်မြတ်တဲ့ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်များနှင့် လုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့တယ်။

တစ်နေ့တော့ သူကြွယ်က ရသေ့ကို တကယ် သီလပြည့်ဝတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် မြတ်ကြီးပဲလို့ ယုံကြည်လွန်းလို့ ရွှေစင်နိက္ခတစ်ရာကို ရသေ့ကျောင်းအရံမှာ မြှုပ်ထားပြီး “အရှင်ဘုရား... ဤရွှေကို ကြည့်တော်မူပါ” လို့ လျှောက်ထားသတဲ့။ ရသေ့ပျက်ကလည်း “အေးကွယ် ဒီရွှေအပေါ်မှာ ငါတို့ တပ်နှစ်သက်မှုတော့ မရှိဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဒကာကြီးကို ငဲ့ပြီး ကြည့်ထားလိုက်ပါမယ်” လို့ ပြောတော့ သူကြွယ်က ယုံကြည်ပြီး အိမ်ပြန်သွားတယ်။ တစ်ရက်နှစ်ရက် ကြာတော့ ရသေ့ပျက်က အကြံထုတ်လိုက်တယ်။ “ဒီလောက်ရွှေကိုရလျှင် အသက်မွေးမှုအတွက် စိုးရိမ်စရာ မရှိဘူး၊ နက်ဖြန်တော့ သူကြွယ်ကို လှည့်စားပြီး လစ်ပြေးမှ တော်မယ်” လို့ ရွှေကို ဖော်ယူကာ သူ့ပြေးမည့် လမ်းအနီး ပုဂံထားလိုက်တယ်။

နောက်တစ်နေ့ နံနက် သူကြွယ်အိမ်မှာ ဆွမ်းစားပြီးတော့ “ဒကာကြီး ငါဟာ သင့်ကို မှီခိုရတာ ကြာပြီ၊ ရသေ့ရဟန်းဆိုတာ လူတို့နှင့် ကြာကြာ

ရောနှောနေလို့ မကောင်းဘူး၊ ဒါကြောင့် ငါ ဟိမဝန္တာ ဝင်ဦးမယ်” လို့ ပန်ကြားသတဲ့၊ သူကြွယ်ကလည်း တကယ် တရားပြည့်ဝတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲရယ်လို့ မသွားဖို့ တောင်းပန်ရှာတယ်၊ ဒါပေမယ့် တားမရတာနှင့် ရွာတံခါးအထိ လိုက်ပို့ပြီး ပြန်ခဲ့သတဲ့၊ ခဏကြာလျှင်ပဲ ရသေ့ဟာ ပြန်ပေါ်လာပြီး-

“ဒကာကြီးရော- ဟောဒီမှာ သင့်အိမ်အမိုးက မြက်ကလေးတစ်ပင် ငါ့ဆံကျစ်နဲ့ ငြိပြီး ပါလာခဲ့တယ်၊ အရှင် မပေးတဲ့ သူတစ်ပါးဥစ္စာ ယူတယ် ဆိုတာ ရသေ့ရဟန်းများမှာ မအပ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒကာကြီးထံ ပြန်လာပေး တယ်” လို့ ပြောသတဲ့၊ ဒီစကားကြားတော့ သူကြွယ်က အဟုတ်မှတ်ပြီး ကြည်ညိုလွန်းလို့ အကြိမ်ကြိမ် ရှိခိုးရှာပါသတဲ့၊ ဒီအခါမှာ ဘုရားအလောင်း ဟာ ခရီးသွားယောက်ျားဖြစ်ပြီး သူကြွယ်အိမ်မှာ နားခိုနေခိုက် ဒီအကြောင်း ကိုသိတော့ ဒီရသေ့ဟာ အရာမဟုတ်တဲ့ဟာကလေးကို ရိုးမယ်ဖွဲ့ပြီး ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်ယောင် ဆောင်တယ်၊ အကြောင်းတစ်ခုခု ရှိရမယ်လို့ ဉာဏ်နှင့်တွက်ဆ မိပြီး သူကြွယ်ကို-

“အိုအဆွေ... ရသေ့ထံမှာ ပစ္စည်းတစ်ခုခု အပ်ထားသလား” မေးသတဲ့၊ သူကြွယ်က အပ်ထားကြောင်း ပြန်ပြောတော့ ဘုရားလောင်းက “အပ်ထား လျှင် အဲဒီပစ္စည်းဟာ ရှိဟန် မတူဘူး၊ အဆွေ အပ်ထားရာကို အမြန်သွား ကြည့်ပါ” လို့ ဆိုသတဲ့၊ သူကြွယ်လည်း အလောင်းတော် ပြောတိုင်း သွားကြည့် တော့ ရွှေတွေ မရှိတော့ဘူး၊ ဒီအကြောင်း အလောင်းတော်ကို ပြန်ပြောတော့ “ခင်ဗျား ရွှေတွေ မရှိလျှင် အခြားသူ မယူဘူး၊ ဒီရသေ့ ယူတာ အမှန်ဖြစ် တယ်၊ ရသေ့နောက်ကို အမြန်လိုက်” လို့ ခိုင်းတော့ ရသေ့နောက် ဝိုင်းလိုက် ကြတာပေါ့၊ ဒီတော့မှ ရွှေစင်နိက္ခတစ်ရာနှင့်တကွ ရသေ့ပျက်ကိုပါ ဖမ်းမိခဲ့ကြ သတဲ့။

ဘုရားအလောင်းတော်လည်း ရသေ့ပျက်ကို အို ရသေ့... အသင်ဟာ ဆံကျစ်မှာ ကပ်ငြိနေတဲ့ မြက်ကလေးတစ်ပင်အပေါ်မှာတော့ ကပ်ငြိစိတ် မရှိဘူး၊ ရွှေစင်နိက္ခတစ်ရာအပေါ်မှာတော့ ကပ်ငြိစိတ် အားကြီးလှပါကလား၊ နောက်ကို ဒီလို မလုပ်ပါနှင့်၊ မကောင်းတာလုပ်လျှင် မကောင်းကျိုးထိတတ် တယ်ဆိုတာ မှတ်ထားပါ” လို့ အဆုံးအမပေးပြီး ပြန်လွှတ်လိုက်ပါသတဲ့။

ဒီဇာတ်တော်ရဲ့ ဆိုလိုရင်းက လူတွေဟာ မိမိမှာ သီလမရှိပါဘဲလျက် သူတစ်ပါး အထင်ကြီးအောင် သီလရှိယောင် ဆောင်တတ်တယ်။ အပြင်အပက အမူအရာ ဟန်ပန် ဟုတ်သော်လည်း ယောက်သွားပုပ်လို အတွင်းဆိုးတဲ့ လူတွေလည်း ရှိတယ်ဆိုတာကို ပြပါတယ်။

လောကမှာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ သဘောရင်းကို ပါးစပ်က ထွက်လာတဲ့ စကားနှင့် ဆုံးဖြတ်လို့ မဖြစ်ဘူး။ အပြင် ဣန္ဒြေကို အကဲခတ်ဖို့လည်း မလွယ်ဘူး။ များစွာသော လူတို့ဟာ “ယထာဝါဒီ-တထာကာရီ” ဆိုတဲ့ ပြောတိုင်းလုပ် လုပ်တိုင်းပြောတဲ့လူ အင်မတန် ရှားပါးပါတယ်။ ပါးစပ်က ဝိပဿနာ တရားတွေ မနားတမ်းပြောပြီး သူ့မယားတောင် မရှောင်တဲ့ အချောင်သမား ကြာသမားတွေ ယခုခေတ်မှာ အင်မတန် များနေတယ်။ ပါးစပ်က ဘုရားဘုရား ဆိုနေတိုင်း သူတော်ကောင်း ထင်ဖို့ခက်တဲ့ ခေတ်ကြီးဖြစ်တယ်။ အမှန်က သီလရှိသူ ဟုတ်၊မဟုတ်ကို အပြင်က အကဲခတ်ရုံနှင့် မရဘူး။ ချဉ်းချဉ်းကပ်ကပ် ပေါင်းကြည့်မှ အကြောင်းသိရတတ်ပါတယ်။ ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး လေ့လာနိုင်ဖို့အတွက် သင်္ဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ကောသလသံယုတ် ဒုတိယဝဂ်ကလာတဲ့ ပထမသုတ်ကို ထုတ်နုတ် တင်ပြပါဦးမယ်။

သတ္တဇဋိလသုတ်

တစ်ခုသော ညနေချမ်းမှာ ဘုရားရှင်ဟာ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းရဲ့ တံခါးမုခ် အပြင်ဘက်မှာ ကောသလမင်းကြီးကို တရားဟောပြုယင်း သီတင်းသုံး ထိုင်နေတော်မူတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ခြေသည်း လက်သည်း အရှည်၊ အမွှေးရှည် ထားကြတဲ့ ဆံကျစ်ထုံး ရလေ့ ၇-ယောက်၊ နိဂဏ္ဌတက္ကတွန်း ၇-ယောက်၊ အဝတ်မကပ်တဲ့ အစေလကတ္တတွန်း ၇-ယောက်၊ တစ်ထည်တည်းဝတ်တဲ့ တိတ္ထိ ၇-ယောက်၊ ပရိဗိုဇ် ၇-ယောက်တို့ဟာ မိမိတို့ရဲ့ ရသေ့အသုံးအဆောင်များကို ယူဆောင်ပြီး ဘုရားရှင်နှင့် မင်းကြီး သီတင်းသုံးရာ မနီးမဝေးအရပ်က လွန်ပြီး သွားကြပါသတဲ့။

ကောသလမင်းကြီးဟာ ဘုရားရှင်တော် ဟောပြောတဲ့ တရားတော်ကို နာယူရာက အဲဒီရသေ့များကို မြင်တော့ ရုတ်တရက် နေရာကထ ပခုံးတစ်

ဖက်မှာ ကိုယ်ဝတ်ကို စံပယ်တင်၊ လက်ယာပုဆစ်ဒူးဝန်းကို မြေမှာထောက်၊ လက်အုပ်ချိပြီးမှ “အရှင်ဘုရားတို့... အကျွန်ုပ်ကား ပသေနဒီကောသလမင်း ပါဘုရား” လို့ သုံးကြိမ် မိမိအမည်ကို ပြောကြားသတဲ့၊ အဲဒီလို အမည်ကို ပြောကြားပြီးမှ ဘုရားရှင်ကို တစ်ဖန် ရှိခိုးပြီး “အရှင်ဘုရား... ထိုတက္ကတွန်း ပရိဗိုဇ်များဟာ အရှင်မြတ်များလို အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ ရဟန္တာများပင် မဟုတ်ပါလားဘုရား” လို့ လျှောက်ထားသတဲ့၊ ဒီအခါ ဘုရားရှင်က-

“မင်းကြီး... ကာမဂုဏ်ကို ခံစားပြီး လူ့လောကအတွင်း ပျော်ပျော် ပါးပါး နေလာခဲ့တဲ့ သင်မင်းကြီးဟာ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များကို ခွဲခြားပြီး သိနိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းတယ်၊ လောကမှာ အကျင့် သီလနှင့် ပြည့်စုံ၊ မပြည့်စုံကို အတူတကွ နေထိုင်ကြည့်မှ သိနိုင်တယ်၊ အတူ တကွ နေထိုင်ဘယ်ဆိုသော်လည်း တစ်ရက် နှစ်ရက်နေနိုင်ရုံမျှနှင့် မသိနိုင် ဘူး၊ ကြာကြာ ပေါင်းကြည့်မှ သိနိုင်တယ်၊ ကြာကြာ ပေါင်းကြည့်ပြန်သော် လည်း သူ့အပေါ် နှလုံးသွင်းမှုရှိမှ သိနိုင်တယ်၊ နှလုံးသွင်းမှု မရှိလျှင် မသိ နိုင်ဘူး၊ နှလုံးသွင်းပြန်သော်လည်း မိမိက ပညာရှိမှ သိနိုင်တယ်၊ မိမိက ပညာ မရှိလျှင် မသိနိုင်ဘူး” လို့ မိန့်တော်မူတယ်။

ဒီလို မိန့်တော်မူတော့ ကောသလမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား... အရှင် မြတ်ရဲ့ စကားတော်ဟာ အင်မတန် မှန်ပါတယ်၊ ထိုရသေ့များဟာ အမှန် အားဖြင့် သူတော်ကောင်းများ မဟုတ်ကြပါ၊ တပည့်တော်၏ သူလျှိုများသာ ဖြစ်ကြပါတယ်၊ ထိုသူများဟာ သူတော်ကောင်းယောင် ဆောင်ခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအချိန်မှာ သူတော်ကောင်း ဟန်အသွင်ကို စွန့်ပစ်၍ ကာမဂုဏ်ငါးပါး တို့ဖြင့် မွေ့ပျော်ပြီး နေကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ လျှောက်ထားပါသတဲ့၊ ဒီအခါမှာ ဘုရားရှင်က-

“အဆင်းသဏ္ဍာန်ဖြင့် လူကို သိလွယ်မည် မဟုတ်၊ အခိုက်အတန့် မြင်ကာမျှဖြင့် အကျွမ်းမဝင်ရာ၊ မှန်လှ၏၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး မစောင့်စည်းကုန် သော သူတို့သည် သူတော်ကောင်း အယောင်ဆောင်၍ ဤလောကကို လှည့် လည်ကုန်၏၊ ကိုယ်အတွင်း၌ မစင်ကြယ်ကုန်သော သူယုတ်တို့သည် ရွှေရည် ပွတ် မြေနားတောင်းကဲ့သို့ အပ၌ တင့်တယ်ကုန်၍ အခြံအရံ အကျော်အစော

ဖြင့် မိမိယုတ်မာမှုကို ဖုံးလွှမ်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ဤလောက၌ လှည့်လည်ကုန်၏” လို့ အဓိပ္ပာယ်ဆောင်တဲ့ ဂါထာ ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူပါသတဲ့။

ဤဒေသနာတော်အရ လူဆိုတာ တိရစ္ဆာန်တို့လို အသိရ မလွယ်ဘူး၊ တိရစ္ဆာန်တွေဟာ သူတို့ စိတ်ဆိုးလျှင် စိတ်ဆိုးဟန်ကို အမှန်အတိုင်းပြတယ်၊ သူတို့ ချစ်ခင်လျှင်လည်း ချစ်ခင်ဟန်ကို အမှန်အတိုင်း ပြတတ်ကြတယ်၊ ဘာမျှ လှည့်စားချက် မပါဘူး၊ ဒါကြောင့် တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ အသံ၊ တိရစ္ဆာန်တို့ရဲ့ ဟန်ပန်ကို သိဖို့ရာ လွယ်ကူတယ်၊ လူတွေကတော့ ဒီလို မဟုတ်ပါဘူး၊ ပါးစပ်က ဘုရား ဘုရား၊ လက်က ကားယား ကားယားတွေလည်း ရှိတယ်၊ ရဟန္တာယောင် ဆောင်တဲ့ သူယုတ်မာတွေ၊ ဝိဇ္ဇာယောင်၊ ဘိုးဘိုးကြီးယောင် ဆောင်တတ်တဲ့ အချောင်သမားတွေလည်း ရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် အပြောကောင်း ရုံနှင့်လည်း မယုံထိုက်ဘူး၊ ဟန်ပန်ကောင်းရုံနှင့်လည်း မဆည်းကပ်သင့်သေးဘူး၊ သေချာစွာ စုံစမ်း စစ်ဆေးပြီးမှ ချဉ်းကပ်သင့်ကြပါတယ်။

ယခုပြဆိုခဲ့တာက- **အမှတ် (၁)** မိမိကိုယ်တိုင်က သီလကို အလေး မပြုသော်လည်း သူတစ်ပါး အထင်ကြီးအောင် သီလစောင့်တတ်သူများ အကြောင်းဖြစ်ပါတယ်၊ **အမှတ်(၂)** ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလစောင့်သူအကြောင်း ဆက်လက်တင်ပြပါဦးမယ်။

ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလစောင့်သူ

များသောအားဖြင့် လူသားတွေဟာ အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံလျှင် ကောင်းတယ်ဆိုတာကို ယုံကြည်ကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင် အကျင့်ကောင်းသူ ဖြစ်အောင်လည်း ကြိုးစားတတ်ကြပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် လူတို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများက အမြဲမပြတ် ခိုအောင်းပြီး နေကြတယ်၊ အဲဒီ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားတွေ ထကြွလာခဲ့လျှင် ကိုယ့်အကျင့်သီလကို သတိမရကြတော့ဘဲ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ရဲ့ အကြိုက်ကို ပြုမိတတ်ကြတယ်။

ဒီလိုနှင့် တစ်သက်လုံး မွေးထားတဲ့ ကြက်၊ တစ်မနက်နှင့် သတ်စားဆိုတာလို မိမိ ကြိုးစားတည်ထောင်ထားတဲ့ ကောင်းတဲ့ အလေ့အကျင့်သီလ

များဟာ တစ်ခဏအတွင်း ကျိုးပေါက်ပျက်စီးပြီး လူယုတ်မာဘဝ ကျရောက် ကြရပါတယ်။ အရိယာအဖြစ်ကို မရောက်သေးတဲ့ သူသူ၊ ငါငါ ယုတ်ဗျာဒိတ်မှန် သမျှတွေဟာ ယနေ့ သူတော်ကောင်းကြီး ဖြစ်နေပေမယ့် နက်ဖြန် သူယုတ်မာ မဖြစ်ဘူးလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ သမာဒါနအနေနှင့် သီလတရားကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးနေပေမယ့် သမ္မတ္တအနေနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့လျှင် (ဝါ) မိမိရဲ့ ကိလေသာ ကာမတို့ ထကြွခိုက် ဝတ္ထုကာမတို့နှင့် ကြုံခဲ့လျှင် ကျင့်သုံးနေတဲ့ သီလကို ဖျက်မချဘူးလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လည်းဆိုလျှင် “စိတ္တေန နိယျတိ လောကော” ဆိုတဲ့အတိုင်း သတ္တဝါကို စိတ်က ဆွဲဆောင်နေပါတယ်။

သူတော်ကောင်းဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ငုပ်နေစဉ်သာ သူ တော်ကောင်း အစစ် ဖြစ်နိုင်တယ်။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ပေါ်ခဲ့လျှင် သူတော်ကောင်းစိတ် ထားဖို့ မလွယ်တော့ပါဘူး။ သို့သော်လည်း လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟပေါ်ရုံသာ ပေါ်ပြီး ပြန်လည် ငြိမ်ဝပ်အောင် မျှိုသိပ်နိုင်လျှင် လူကောင်း အဖြစ်က မယုတ်လျော့သေးပါဘူး။ ဒီလို မဟုတ်ပါဘဲ လောဘစိတ်ရဲ့ ဆောင်ရာ၊ ဒေါသစိတ်ရဲ့ ဆောင်ရာ လိုက်ပါလွန်ကျူးခဲ့လျှင် တော့ လူကောင်းအဖြစ်က ကျဆုံးရတော့တာပါပဲ။

လူကောင်းအဖြစ်က မကျဆုံးရအောင်ကလည်း ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလစောင့်ထိန်းရုံနှင့် မဖြစ်ဘူး။ ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလစောင့်ထိန်းလျှင် အဲဒီ သီလဟာ အကြောင်းတစ်ခုခုနှင့် ပျက်မှာ သေချာပါတယ်။ ယခုခေတ် အချို့သော ဥပုသ်သည်များဟာ ညနေ ထမင်းဆာတော့ ၈-ပါးသီလကို ချ ပြီး ထမင်းစားကြသတဲ့။ ထမင်းဆာလို့ ထမင်းစားလျှင် အခြား အကုသိုလ်မှု ကိုလည်း လုပ်ချင်လုပ်မယ်ဆိုတာ သေချာသလောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ ဒီလို ပေါ့ ပေါ့ဆဆ သီလစောင့်တာမျိုးကို ဝတ်ကျေဝတ်ကုန်စောင့်တဲ့သီလလို့ ခေါ်ဆို ရပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ တိကနိပါတ်ကလာတဲ့ ဝဏဇာတ်ကို ထုတ်နုတ်တင် ပြပါဦးမယ်။

ရှေးသရောအခါ ကာလက ဂင်္ဂါမြစ်ဖျားမှာ သစ်ကျွတ်တစ်ကောင် ရှိ သတဲ့။ အဲဒီ သစ်ကျွတ်ဟာ ကျောက်ဖျာတစ်ခုပေါ် တက်ပြီး အိပ်နေတုန်း ဂင်္ဂါမြစ်ဖျားမှာ မိုးရွာပြီး မိုးရေနှင့်ထိလို့ အခဲဖြစ်နေတဲ့ ဆီးနှင်းတွေဟာ

အရည်ပျော်ကုန်တယ်၊ မိုးရေ ဆီးနှင်းရေတွေ အားကောင်းလာတော့ ဂင်္ဂါမြစ် ဖျားမှာ ရေကြီးပြီး သစ်ကျူတ်အိပ်နေတဲ့ ကျောက်ဖျာ ရေလာဝိုက်တော့တာ ပေါ့၊ သစ်ကျူတ်ဟာ အိပ်ရာက နိုးတော့ သွားစရာ လမ်းမရှိတော့ဘူး၊ ဘယ် ကြည့်ကြည့် ရေပြင်ကြီး ဖြစ်နေတာကို မြင်နေရတယ်၊ ဒီတော့ သစ်ကျူတ် က “အင်း- ရေတွေကလည်း ပင်လယ်ဝေနေကုန်ပြီ၊ ဒီရေကို ဖြတ်ကူးပြီး ကုန်းအရောက် သွားဖို့ဆိုတာကလည်း မလွယ်ကူဘူး၊ ရေကလည်း ဘယ်တော့ မှ ကျမယ် မသိ၊ ဒီတော့ ငါ ဘာလုပ်ရမတုံး၊ ဘာမှလည်း လုပ်စရာ မရှိဘူး၊ စားစရာလည်း မရှိဘူး၊ အလကားနေမည့်အစား ဥပုသ်စောင့်ပြီး အိပ်မှ တော်မယ်” လို့ စိတ်နှင့်ပင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး ဥပုသ်ဆောက်တည်လိုက်တယ်၊ ဥပုသ်ဆောက်တည်ပြီး အိပ်စက်လိုက်တယ်။

သစ်ကျူတ် သီလဆောက်တည်ကြောင်း သိကြားမင်းက သိတော့ သစ်ကျူတ်ရဲ့ သီလကို စုံစမ်းရန် ဆိတ်ယောင်ဆောင်ပြီး ရေထဲ ကူးလာခဲ့တယ်၊ ဆိတ်ဟာ ရေသံပေးပြီး သစ်ကျူတ်အိပ်ရာ ကျောက်ဖျာမှာ မေးတင်တာကို ရေသံကြောင့် အိပ်ရာကနိုးတဲ့ သစ်ကျူတ်ကမြင်တော့ “ဟယ်... စားရက် ကြုံတော့ မုတ်ဆိတ်များစွဲ ဆိုတာလို ရေလယ်ခေါင်မှာ အငတ်ဘေး ဆိုက် ရော့လား အောက်မေ့ပါ၊ စားစရာ ဆိတ်ကလေးက ပါးစပ်ဖျားနဲ့ ကပ်ပြီး ပေါ်လာသကဲ့၊ ကိုက်စားရကောင်းမလား၊ အလို... ငါ့မှာ ဥပုသ်ကြီးနှင့် သူ့အသက် သတ်ဖို့ တော်ပါ့မလား၊ ဟယ်- ဥပုသ်ဆိုတာက ဘယ်နေ့ စောင့် စောင့်ဖြစ်တာပဲ၊ ရလာတဲ့ အခွင့်အရေးကို လက်လွှတ်ဖို့ မကောင်းဘူး၊ ဒီ ဆိတ်ကို သတ်စားမှ တော်မယ်” လို့ အိပ်နေရာက ဆိတ်ကို ဖမ်းယူဖို့ ထလိုက်ပါသတဲ့။

သစ်ကျူတ်ထတာ မြင်တော့ ရေကူးလာတဲ့ဆိတ်ဟာ သစ်ကျူတ်ရှိရာ မလာတော့ဘဲ တစ်ဘက်ကို ပြန်ကူးပြန်ရောတဲ့၊ သစ်ကျူတ်ဟာ ဆိတ်ကို ဖမ်း ယူဖို့ရာ မစွမ်းနိုင်တော့ “အင်း ဆိတ်၊ ဆိတ်... ငါ့သီလကို ဖျက်မလို လာ တာ တော်သေးရဲ့၊ ဟိုဘက်ပြန်ပြေးသွားလို့ ငါ့သီလ မပျက်သေးဘူး၊ ပြန် အိပ်ဦးမှ” လို့ ကျောက်ဖျာပေါ် ပြန်ခွေပြီး အိပ်ပါသတဲ့၊ ဒီအကြောင်းသိတော့ သိကြားမင်းက ကိုယ်ထင်ပြုပြီး “ဟဲ့ သစ်ကျူတ်... ဒီလောက် အားနည်းတဲ့

ကုသိုလ်ဆန္ဒရှိတဲ့ သင်ဟာ ဥပုသ်စောင့်လို့ ဘာ အသုံးကျမလဲ” လို့ ကဲ့ရဲ့ပြီး နတ်ပြည်ကို ပြန်သွားသတဲ့၊ ဤ ဝကဇာတ်ကို ဥပမာထားပြီး ဘုရားရှင်က-

“ပရပါဏရောစေ ဇီဝန္တော၊ မံသလောဟိတ ဘောဇနော” အစရှိတဲ့ တရားဒေသနာတော်ကို ရဟန်းတော်များအား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒေသနာတော်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က “သူတစ်ပါးအသက်နှင့်စပ်ပြီး အသက်ရှင်နေရတဲ့ သစ်ကျွတ်ရဲ့ အားနည်းသော သီလကဲ့သို့ ဤသာသနာတော်ကို အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ပေါ့ပေါ့ဆဆ ဝတ်ကျေဝတ်ကုန် သီလကို စောင့်ထိန်းကြတယ်” လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

လောကမှာ “ဒူးလောက်တင်မှ ရင်လောက်ကျ” ဆိုတဲ့ စကားတစ်ခု ရှိပါတယ်။ မြစ်ရဲ့ ကမ်းတစ်ဘက်ကို ကူးတဲ့လူဟာ လိုရာရောက်အောင် မြစ်ရဲ့ အထက်အညာကို ကြိုတင်ပြီး ကူးကြရပါတယ်။ ရေညာ ဆန်မကူးခဲ့လျှင် ရေစုန်မျောပြီး ပါသွားတတ်ကြပါတယ်။

ထို့အတူ သီလစောင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလည်း စိတ်ဓာတ်ကို အတော် မြင့်မြင့်ထားပြီးမှ စောင့်သင့်ကြတယ်။ ခပ်ပေါ့ပေါ့ စိတ်ဓာတ်နှင့် သီလစောင့်ခဲ့လျှင် ကံကောင်းထောက်မလို့ သီလပျက်ခွင့် မကြုံလျှင်သာပေါ့။ ပျက်ခွင့်သာ ကြုံခဲ့လျှင် မိမိသီလဟာ အလွယ်တကူ ပျက်ကျသွားတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မိမိရဲ့သီလကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ဖက်ထားနိုင်ရန်အတွက် အမှတ်(၃) အလေးအမြတ်ပြု၍ သီလ စောင့်သူအကြောင်းကို ဆက်လက်တင်ပြပါဦးမယ်။

သီလကို အလေးအမြတ်ပြု၍ စောင့်သူ

သီလဆောက်တည်တာကို ပါဠိဘာသာအားဖြင့် “သမာဒါန” လို့ခေါ်ပါတယ်။ သမာဒါနဆိုတဲ့ပုဒ်ဟာ သံ-ရှေး အာ-ရှေးရှိတဲ့ ဒါ-ဓာတ်၊ ယု-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဓာတ်ဟာ သူ့ချည်းဖြစ်ခဲ့လျှင် ပေးခြင်းအနက်ကို ဟောတယ်။ အာရှေးရှိခဲ့လျှင် ယူခြင်းအနက်ကို ဟောတယ်။ ယခုပုဒ်၌ (သံ-အာ) ရှေးရှိနေတဲ့အတွက် ကောင်းစွာခံယူခြင်း အနက်ကို ဟောပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်က သီလ ဆောက်တည်တယ်ဆိုတာ မြင့်မြတ်သော အကျင့်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သီလကို ကောင်းမွန်ရှိသေစွာ ခံယူထားတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

သမာဒါနဆိုတဲ့ပုဒ်အတိုင်း သီလကို ကောင်းမွန်ရှိသေစွာ ခံယူထားလျှင် ထိုသီလကို ပေါ့ပေါ့ဆဆတွက်ဖို့ မတော်ပါဘူး။ ဥပမာ အဖိုးတန်တဲ့ ပစ္စည်းတစ်ခုကို ရတဲ့အခါ ပစ္စည်းရဲ့ တန်ဖိုးကို သိတဲ့သူဟာ ထိုပစ္စည်းကို မြတ်နိုးစွာ သိမ်းဆည်းထားသလို သီလရဲ့ တန်ဖိုးသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလည်း သီလကို ရှိသေစွာ ခံယူပြီး မြတ်နိုးစွာ ထိန်းသိမ်းသင့်ပါတယ်။ အဲဒီလို ထိန်းသိမ်းရာမှာ မိမိသီလ မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်တတ်တဲ့ တရားနှစ်ပါးကို သိထားသင့်ပါတယ်။ အဲဒီတရားနှစ်ပါးက-

- (၁) သီလပျက်ခြင်းရဲ့အပြစ်၊
- (၂) သီလပြည့်စုံခြင်းရဲ့အကျိုးများ ဖြစ်ပါတယ်။

အကြင်သူဟာ သီလပျက်ခြင်းရဲ့ အပြစ်၊ သီလပြည့်စုံခြင်းရဲ့အကျိုးကို မသိမြင်လျှင် သီလစောင့်ထိန်းခြင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်မည် မဟုတ်ပါ။ သီလစောင့်ထိန်းခြင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်သူဟာလည်း သီလကို အလေးဂရုပြုမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ သီလကို အလေးဂရုမပြုသူရဲ့ သန္တာန်မှာလည်း သီလစေတနာဟာ နားခိုလိမ့်မည် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သီလကို ရှိသေလေးမြတ်စွာ ခံယူပြီး မြတ်နိုးစွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်အောင် သီလပျက်ခြင်းရဲ့ အပြစ်၊ သီလစောင့်ရှောက်ခြင်းရဲ့ အကျိုးများကို သိအောင် လေ့လာထားသင့်ပါတယ်။

ရှေးအခါကာလက စမေ့ယျနဂါမင်းတို့ ဘူရိဒတ်နဂါးမင်းတို့ဟာ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကြသော်လည်း သီလပျက်ခြင်းရဲ့ အပြစ်၊ သီလပြည့်စုံခြင်းရဲ့ အကျိုးကို သိကြလို့ အညှဉ်းဆဲကို ခံပြီး သီလကို စောင့်ရှောက်ကြတယ်။ ဂင်္ဂါမာလဇာတ်တော်ကလာတဲ့ ဥဒယမင်းတို့၊ ရုက္ခစိုးနတ်ဖြစ်သွားတဲ့ အနာထပိဏ်သူဌေးရဲ့ကျွန် စသူတို့ဟာလည်း အသက်ကို စွန့်ပြီး သီလကို စောင့်ရှောက်သွားကြတယ်။ အမှန်မှာတော့ သီလစောင့်တယ်ဆိုတာဟာ မိမိအသက်ထက် သီလကို အလေးပြုထားပါမှ တော်ရုံကျပါတယ်။

ဘုရားရှင်ကလည်း “ကိကိဝ အဏ္ဏံ စမရိဝ ဝါလမိ” စသော ဒေသနာတော်ဖြင့် ရစ်ငှက်မဟာ ဥအတွက် အသက် အသေခံသလို စာမရီမည်သော သားကောင်ဟာ အမွေးတစ်ပင်အတွက်နှင့် အသက် အသေခံသလို ပညာရှိများ

လည်း အသက်ကိုပေးပြီး သီလကို စောင့်ရှောက်သင့်တယ်လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ ဒီဟောတော်မူချက်ဟာ အင်မတန် လေးနက်ပါတယ်။ မိမိရဲ့ သီလကို အသက်လောက်မက အရေးထားခဲ့လျှင် သီလပျက်ဖို့ အရေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံသည့်တိုင်အောင် သီလပျက်ကို မခံပါဘူး။

ခေတ်ပျက်လူဆိုးများ

ဒီနေရာမှာ မယ်ဇလီဆရာတော်ကြီးရဲ့အကြောင်းကို တင်ပြပါဦးမယ်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဂျပန်များ ဝင်တိုက်လို့ အင်္ဂလိပ်များ ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးကြတဲ့ ၁၃၀၅-ခုနှစ်လောက်က ထီးချိုင့်နယ်တစ်ဝိုက်မှာ အုပ်ချုပ်ရေးကင်းသွားပြီး ရွာတိုင်းလိုလို ဓားပြ လူဆိုးတို့ရဲ့ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုကို ခံကြရတယ်။

ညတစ်ညမှာ လက်နက်ကိုင်လူဆိုးတစ်စုဟာ မယ်ဇလီရွာကို ဝင်စီးကြတယ်။ လူဆိုးတွေဟာ အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်းက ပစ္စည်းတွေကို ရှာဖွေယူငင်ကြသော်လည်း သူတို့ ထင်သလောက် မရကြဘူး။ ဒီတော့ သူတို့စိတ်ထဲမှာ ရွာသူရွာသားတွေရဲ့ ပစ္စည်းတွေဟာ ကျောင်းကို ပို့ထားရမယ်လို့ သံသယ ဖြစ်လာကြတယ်။ အဲဒီလို သံသယနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းကို လာရောက်ကြတယ်။ ဓားပြများ မလာခင်ကဘဲ ဦးပဉ္စင်း ကိုရင် ကျောင်းသားများက ရွာထဲ ဓားပြဝင်ကြောင်းသိလို့ ဆရာတော်ကို တိမ်းရှောင်နေဖို့ လျှောက်ထားကြတယ်။

ဆရာတော်က “အေးကွာ... မင်းတို့သာ ကြောက်လျှင် တိမ်းနေကြ၊ ငါကတော့ ကံအတိုင်းပဲ၊ ဘယ်မှ မတိမ်းဘူး” လို့ အမိန့်ရှိလိုက်လို့ ဦးပဉ္စင်း ကိုရင် ကျောင်းသားများ ကျောင်းပေါ်က ဆင်းပြီး သင့်တင့်ရာ နေရာမှာ ပုန်းနေကြတယ်။

ဒါကြောင့် ဓားပြများ ရောက်လာတော့ နေရာမှာ ထိုင်နေတဲ့ ဆရာတော်ကိုသာ တွေ့ရတယ်။ ဓားပြများက ဆရာတော်နှင့် တွေ့တွေ့ချင်း ရွာထဲက အပ်ထားတဲ့ပစ္စည်းများ ထုတ်ပေးဖို့ လျှောက်ထားကြတယ်။ ဆရာတော်က “ရွာထဲက ဘာပစ္စည်းမှ ငါ့ကို အပ်မထားကြပါဘူး။ မင်းတို့ မသင်္ကာလျှင် သဘောရှိ ရှာကြ၊ ရှေး... ဟောဒါ ဟိုသေတ္တာခတ်တဲ့ သော့ပဲ” ဆိုပြီး သော့တွဲကို ထုတ်ပေးလိုက်တယ်။

ကျောင်းလာတဲ့ ဓားပြက အားလုံးသုံးယောက် ဖြစ်တယ်။ တစ်ယောက်က စတင်းဂန်း သေနတ်ကိုင်ပြီး ဆရာတော်ကို စောင့်နေတယ်။ နှစ်ယောက်က သေ့တွဲယူပြီး သေတ္တာကို ဖွင့်ကြတယ်။ သေတ္တာပွင့်တော့ သေတ္တာကို မပြီး သေတ္တာထဲက ပစ္စည်းကို သွန်ချလိုက်တယ်။ သေတ္တာထဲက စာရွက်စာတမ်းများ သင်္ကန်းများနှင့်အတူ ငွေအကြွေ တစ်ဆယ်ကျပ်ဖိုးလောက် ထွက်ကျလာတယ်။ ငွေအကြွေ မူးစေ့၊ မတ်စေ့၊ ပဲစေ့၊ ငါးမူးစေ့ တစ်ဆယ်ကျပ်ဖိုးလောက်ဟာ မျက်စိအမြင်မှာတော့ အတော်များနေသကိုး။ ဒါကြောင့် သေနတ်ကိုင်ပြီး ဆရာတော်ကို စောင့်နေတဲ့ လူဆိုးဟာ ငွေအကြွေတွေ မြင်တာနှင့် တစ်ပြိုင်နက် သေနတ်ကို ချထားခဲ့ပြီး ငွေကြွေတွေကို သွားလုနေတယ်။

လူဆိုးသုံးဦးဟာ ငွေအကြွေတွေကို သူဦး ငါဦး လုနေကြတယ်။ ဒီအချိန်မှာ ဆရာတော်ရဲ့ အနီးအပါးမှာ လူဆိုးချထားခဲ့တဲ့ စတင်းဂန်းက ယမ်းထိုးပြီး အသင့်ရှိနေပါတယ်။ ဆရာတော်ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ “အင်း... ဒီကောင်တွေဟာ လောဘော အတ္တံ န ဇာနာတိ-ဆိုတဲ့အတိုင်း လောဘ နှိပ်စက်လို့ ဘာမျှ မသိကြဘူး။ ဒီအချိန်မှာ စတင်းဂန်းနှင့် ပစ်သတ်လိုက်လျှင် သုံးယောက်စလုံး ကိစ္စချော ရှာကြတော့မှာပဲ။ ဒါပေမယ့် ငါဟာ ဒီအကောင်တွေကို သတ်ပြီး သီလ အပျက်မခံဘူး။ ငါ့အသက်ကိုသာ အသေခံမယ်” လို့ ပေါ်လာတဲ့ မကောင်းစိတ်ကို ပျောက်ကွယ်သွားအောင် ဘုရားရှင်ရဲ့ အရဟံဂုဏ်တော်ကို မျက်စိမှိတ်ပြီး အာရုံပြုနေလိုက်ပါတယ်။

လူဆိုးတွေဟာ ငွေအကြွေတွေကို လုပြီးမှ ဆရာတော်အနား ချထားတဲ့ သေနတ်ကို သတိရကြတယ်။ ဒီအခါ ခေါင်းဆောင်လုပ်သူက သေနတ်ချထားခဲ့တဲ့ လူဆိုးကို မာန်မဲပြီး ဆရာတော်ကို ကန်တော့ကာ-

“အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်များရဲ့ အသက်ဟာ အရှင်ဘုရားလက်ထဲမှာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အရှင်ဘုရား စတင်းဂန်းနှင့် ဆွဲလိုက်လျှင် တပည့်တော်များ အလစ် ခံရမှာ မလွဲပါဘူး။ ခုတော့ အရှင်ဘုရားက ရဟန်းတော် ပီပီ သည်းခံနေတော်မူတဲ့အတွက် တပည့်တော်များ အသက်ချမ်းသာရာ ရခဲ့ကြပါတယ်။ အရှင်ဘုရားအပေါ် ပြစ်မှားမိတဲ့ တပည့်တော်များရဲ့ အပြစ်ကို သည်းခံတော်မူပါဘုရား” လို့ လျှောက်ထားပြီး ပြန်ဆင်းသွားကြတယ်။

သာသနာတော်ကို ယုံကြည်သူများ

လောကမှာ သီလစောင့်သူဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်ကို ယုံကြည်သူသာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတော်ကို ယုံကြည်လျှင် နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ဘုံနန်းကို တက်ရောက်ဖို့အတွက် သီလ သမာဓိ ပညာရယ်လို့ လှေခါးသုံးဆင့် ရှိပါတယ်။ အဲဒီလှေခါးသုံးဆင့်အနက် သီလလှေခါးဟာ မူလ အခြေခံလှေခါး ဖြစ်တယ်။ အခြေခံလှေခါးဖြစ်တဲ့ သီလအခံ မမာခဲ့လျှင် သီလအမာခံအပေါ်မှာ တည်ဆောက်ရမည့် သမာဓိတရား ပညာတရားများ ဟာ မြဲမြံစွာ ရပ်တည်နိုင်ဖွယ် မရှိဘူး။

အမှန်မှာ အခြေခံသီလ ပျက်ယွင်းခဲ့လျှင် စိတ်ဓာတ်များပါ ပျက်ပြားနေတဲ့အတွက် သမာဓိတရား ပညာတရားတို့ကို ထူထောင်ဖို့ မဆိုထားနှင့် မိမိကိုယ်ကို တည်တံ့အောင်ပင် မထိန်းသိမ်းနိုင်ပါဘူး။ ဒီစကားရပ်ကို သဘောကျအောင် နောက်က ပြဆိုခဲ့ပြီးတဲ့ ကိလေသာသုံးမျိုးနှင့်ပင် ချိန်ထိုးပြဆိုပါဦးမယ်။ ကိလေသာ ၃-မျိုးဆိုတာက-

- (၁) အနုသယကိလေသာ၊
- (၂) ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ၊
- (၃) ဝိတိက္ကမကိလေသာတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ကိလေသာ သုံးမျိုးအနက် အနုသယကိလေသာဆိုတာ မိမိသန္တာန် ခန္ဓာအစဉ်မှာ ကိန်းဝပ် လိုက်ပါနေတဲ့ ကိလေသာမျိုးဖြစ်တယ်။ အနုသယ ကိလေသာကို ရှိတယ်လို့သာ ဆိုရတယ် အမှန်တော့ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်အားဖြင့် ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ကိလေသာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ မီးခြစ်ဆံအတွင်းက မီးဓာတ်ပမာ ငြိမ်ဝပ်နေတဲ့ ကိလေသာမျိုးသာ ဖြစ်တယ်။ အနုသယကိလေသာဟာ လွန်စွာ သိမ်မွေ့နူးညံ့တယ်။ ဒါကြောင့် အနုသယ ကိလေသာကို မဂ်ပညာဖြင့်သာ ပယ်သတ်နိုင်တယ်။ သမာဓိတရား သီလတရားတို့က ဖယ်ရှားခြင်း မပြုနိုင်ဘူး။

ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာဆိုတာက ခန္ဓာအတွင်း ကိန်းဝပ်နေတဲ့ အနုသယ ကိလေသာဟာ သူ့အကြိုက်အာရုံနှင့် တွေ့တော့ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းမှာ ထကြွနိုးကြားလို့ လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ထကြွ နိုးကြားလာတဲ့ ကိလေသာမျိုး

ကို ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာလို့ ခေါ်ဆိုရပါတယ်။ ဒီ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာဟာ ကိုယ်တွင်းမှာ ထကြွရုံမျှသာ ရှိသေးတယ်။ အပြင်အပကို ယိုဖိတ်ပြီး မကျသေးဘူး။

များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အကြိုက်နှင့်တွေ့ခဲ့လျှင် ဤ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာမျိုးတော့ ဖြစ်တတ်ကြပါတယ်။ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ ဖြစ်ပွားရုံမျှနှင့် လူယုတ်မာလို့ မခေါ်ဆိုနိုင်ပါဘူး။ အမှန်မှာတော့ သမာဓိအင်အား တောင့်တင်းတဲ့ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေကလွဲလျှင် ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်စေ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာတော့ ဖြစ်တတ်ကြသေးတာပါပဲ။

ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ ဖြစ်ရုံမျှမက စိတ်လိုက်မာန်ပါ လွန်ကျူးမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေတဲ့ ကိလေသာကို ဝိတိက္ကမကိလေသာလို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ လောကမှာ လူဆိုး လူကောင်း သူတော်ကောင်း သူယုတ်မာဆိုတာဟာ ဝိတိက္ကမကိလေသာအပေါ် မူတည်ပြီး ခေါ်ကြရပါတယ်။ အကြင်သူဟာ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာကို အချိန်မီ မတားဆီးနိုင်တဲ့အတွက် သူ့အသက် သတ်မှု၊ သူ့ဥစ္စာ ခိုးမှု၊ ကာမ ကျူးလွန်မှု စတဲ့ ဝိတိက္ကမကိလေသာတွေကို ပြုလုပ်လာခဲ့လျှင် ထိုသူဟာ လောကမှာ ကျဆုံးပြီး လူဆိုး လူယုတ်မာအဖြစ်ကို ဆိုက်ရောက်ရပါတယ်။

လူဆိုး လူယုတ်မာ အဖြစ်ကို မရောက်အောင် တားဆီးနိုင်တဲ့ တရားကတော့ သီလတရားမှတစ်ပါး ဘာမျှ မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် သီလပြည့်စုံမှုဟာ လူကောင်း သူကောင်းဖြစ်စေနိုင်တယ်။ သီလပျက်စီးတာကတော့ လူဆိုး လူယုတ်မာ ဖြစ်ရုံမက စိတ်ဓာတ်ပါ ပျက်စီးပြီး အပါယ်ထဲအထိ ပို့ဆောင်နိုင်တယ်။

ပညာဖြင့် စင်ကြယ်သူများ

ဒီနေရာမှာ စောဒကဝင်စရာ ရှိပါတယ်။ ဘယ်လို စောဒက ဝင်စရာလဲဆိုတော့ “အင်္ဂုလိမာလဟာ သွေးစွန်းတဲ့ ဓားကို ပစ်ချပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပါတယ်။ သန္တတိအမတ်ကြီးဟာလည်း အရက်မူးပြီး မယားနှင့် ပျော်ပါးနေတဲ့ကြားက ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပါတယ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့အတွက် သီလဆိုတာ ဘယ်မှာလဲ။ သီလ မပါဘဲနှင့် ထင်ထင်ရှားရှား အထွတ်အဖျား ရောက်

သွားကြတယ် မဟုတ်ပါလား၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များရဲ့ ဖြစ်စဉ်ဟာ ကျမ်းဂန်လာ အထင်အရှားမို့ သီလကို ဒိဗ္ဗလောက အရေးထားပြီး ဟောကြားဖို့ မလိုပါဘူး” လို့ စောဒကဝင်စရာ ရှိပါတယ်။

‘ အင်္ဂုလိမာလတို့၊ သန္တတိအမတ်ကြီးတို့ သီလ မပါဘဲ အထွတ်အထိပ် ရောက်သွားကြတယ်ဆိုတာ ဘာမျှ ငြင်းစရာ မလိုပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် မိမိ ကိုယ်ကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး မာနကြီး မနေပါနှင့်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ကြီးတွေက ဘုရားရှင်လက်ထက်တော် ကာလမှာသာ ပေါ်ထွန်းတဲ့ ဥက္ခါဒိတညူပုဂ္ဂိုလ် အထက်တန်းစားတွေ ဖြစ်တယ်၊ ဥက္ခါဒိတညူပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဆိုတာ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပဋိသမ္ဘိဒါတရား လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ အမျိုးဖြစ် တယ်။

ယခုခေတ်ဟာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာခေတ် မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ အရိုးကြေကြေ အရေခန်းခန်း အစွမ်းကုန် ကြိုးစားမှ တော်ရုံကျတဲ့ နေယျ ခေတ်မျှသာ ဖြစ်တယ်၊ နေယျခေတ်မျှသာဖြစ်လို့ ယခုဘဝမှာ အရိယာဖြစ် လိုသူဟာ သီလကို အခြေခံမှ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ သီလ မပါဘဲ အသိဉာဏ် မျှနှင့် အရိယာအဖြစ်ကို မရောက်နိုင်တော့ပါဘူး၊ နို့ပြီး ခုဘဝမှာ လူတော် လူကောင်း ဖြစ်လိုသူဟာလည်း သီလရှိသူမှသာ လူတော်လူကောင်း ဖြစ်နိုင် တယ်၊ သီလ မရှိသူဟာ လူတော်လူကောင်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ပြီးတော့ သံသရာ လမ်း စင်ကြယ်သန့်ရှင်းမှုဟာလည်း သီလပါမှ စင်ကြယ်နိုင်တယ်၊ သီလ မပါဘဲ သံသရာလမ်း မစင်ကြယ်နိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ကျမ်းဂန်အရပ်ရပ်မှာ

“သာသနော ကုလပုတ္တာနံ၊ ပတိဋ္ဌာ နတ္ထိ ယံ ဝိနာ”

သာသနာတော်၌ အမျိုးကောင်းသား၊သမီးတို့အား သီလနှင့် ကင်း၍ ထောက်တည်ရာ မရှိဘူး။

“န ဂင်္ဂါ ယမုနာစာ ပိ၊ သရဘူ ဝါ သရသွတီ”

သတ္တဝါတို့မှာ စွဲကပ်နေတဲ့ ရာဂစတဲ့ အညစ်အကြေးကို ဘယ်မြစ်ရေ ချောင်းရေနှင့်မျှ ဆေးကြောလို့ မစင်ကြယ်နိုင်ဘူး၊ သီလတည်းဟူသော ရေနှင့် ဆေးကြောမှသာ စင်ကြယ်နိုင်တယ်။”

“သမယန္တိဓ သတ္တာနံ၊ ပရိဋ္ဌာဟံ သုရက္ခိတံ”

သတ္တဝါတို့ရဲ့ ပူပန်မှုကို ရေ၊ လေ၊ စန္ဒကူး၊ လရောင်၊ ပန်းစံပယ်စသော အအေးဓာတ်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်လွှမ်းခြုံပေးသော်လည်း အေးချမ်းမှုကို မဖြစ်စေနိုင်ဘူး။ သီလတည်းဟူသော အအေးဓာတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ပေးမှသာ အေးချမ်းမှုကို ဖြစ်စေနိုင်တယ်။

“သဂ္ဂါရောဟဏ သောပါဏံ၊ အညံ သီလသမံ ကုတော”

သုဂတိဘုံကို တက်ဖို့ သီလနှင့်တူတဲ့ စောင်းတန်းလှေခါးဆိုတာ မရှိဘူး။ နိဗ္ဗာန်ရွှေပြည်ကြီးကို ဝင်ဖို့ရာလည်း သီလနှင့်တူတဲ့ တံခါးပေါက်ဟာ ဘယ်မှာမျှ မရှိဘူး။ -လို့ ထင်ထင်ရှားရှား ဖွင့်ပြညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာ စကားအရပ်ရပ်တို့ကို စိတ်ဓာတ်မှာ ထင်မြင်ပြီး ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ အစမူလ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ ထောက်တည်ရာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ရဲ့ အမိသဖွယ်ဖြစ်တဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့သီလတရားကို ကြိုးစားစောင့်ရှောက်ကုန်ရာသတည်း။

- အာဒိ သီလံ ပတိဋ္ဌာ စ၊
- ကလျာဏာနဉ္စ မာတုကံ။
- ပမုခံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊
- တသ္မာ သီလံ ဝိသောဓယေ။

သီလံ- သီလတရားသည်၊ ကလျာဏာနံ- ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗဓမ္မာနံ- အလုံးစုံကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့၏၊ အာဒိစ- အစမူလလည်း မည်၏၊ ပတိဋ္ဌာစ- မှီရာ တည်ရာလည်းဖြစ်၏၊ မာတုကဉ္စ- ပေါက်ဖွားဖြစ်ပေါ်ရာ အမိနှင့်လည်းတူ၏၊ ပမုခဉ္စ- အကြောင်းတရားလည်းဖြစ်၏၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သီလံ- သီလတရားကို၊ ဝိသောဓယေ- စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင်ရှင်းလင်းရာသတည်း။

“သီလဟူသည်” မည်သော ဤကျမ်းသည် အနှောင့်အယှက်မရှိ အေးချမ်းသာယာစွာ ပြီးဆုံးသကဲ့သို့၊ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့သည်လည်း အနှောင့်အယှက် ကင်းလွတ်၍ အေးချမ်းသာယာကြပါစေကုန်သတည်း။

သီလဟူသည် ပြီးပါပြီ။